

KYMI-YHTYMÄ

VASTAAVA TOIMITTAJA:
VARATUOMARI I. HORELLI.

N:o 2 - 1936.

Ensimmäinen vuosikerta.

EDUSKUNTA VIERAILLUT KUUSANKOSKELLA.

Toistasataa eduskunnan jäsentä ja useita hallituksen jäseniä tutustunut Kymin Oy:n teollisuuslaitoksiin, Kuusankosken kunnan laitoksiin, Voikaan siltarakennukseen y. m. paikkoihin.

PÄIVÄ OLI HYVIN KÄYTETTY JA ANTOISA, VAKUUTTIVAT SEKÄ PÄÄMINISTERI KALLIO ETTÄ EDUSKUNNAN PUHEMIES HAKKILA.

Viime lokakuun 13. päivä muodostui merkkipäiväksi Kuusankosken historiassa. Paikkakunnalla vieraili silloin huomattava joukko hallituksen ja eduskunnan jäseniä tutustumassa Kymin Oy:n teollisuustoimintaan, eräisiin kunnallisiin laitoksiin, rakenteilla olevaan Voikaan siltaan sekä Kymintehtaan ja Kuusankosken väliseen lossipaikkaan, jonka korvaamisesta sillalla on tehty eduskunnassa alote, missä ehdotetaan sillan rakentamista varten myönnettäväksi aluksi yksi miljoona markkaa.

Vieraita kuljettanut ylimääräinen juna saapui Kymintehtaan hieman yli 1/2 12. Mukana oli hyvän joukon toistasataa edustajaa, m.m. puhemies Hakkila ja varapuhemies von Born, pääministeri Kallio sekä ministerit Oksala, Kauppi ja Janhonen, entiset ministerit Linna, Koskenmaa ja Sarlin, valtionrautateiden pääjohtaja Castrén, eräitä eduskunnan virkamiehiä, sanomalehtimiehiä y.m. Vieraita olivat vastassa Kymi-yhtiön pääjohtaja, vuorineuvos Ahlman, johtajat Bonsdorff ja Polin, vapaaherra von Troil sekä eräitä muita yhtiön johtohenkilöitä. Kuusankosken kunnan edustajina olivat saapuvilla m.m. valtuuston varapuheenjohtaja, johtaja Valkama ja kunnallislautakunnan esimies, isännöitsijä Brejlin y.m. kunnan viranomaisia ja toimihenkilöitä. Niinikään oli vastassa joukko puunjalostusteollisuuden keskusjärjestöjen edustajia, m.m. entinen ulkoministeri Hackzell, pääkonsuli Solitander sekä everstit Zilliacus ja Karikoski, jotka olivat saapuneet Helsingistä autoilla. Vielä oli mukana yleisesikun-

nan kuljetustoimiston päällikkö, eversti von Kraemer.

Kun tervehdykset oli vaihdettu, lähdettiin kiertokäynnille Kymintehtaan selluloosatehtaal- le, johon tehtaan insinöörien opastuksella tutustuttiin. Kiertokäynnin päätyttyä sijoituttiin odottaviin henkilö- ja linja-autoihin, joilla ajettiin ammattikoululle. Sen muutenkin kauniiseen juhlasaliin, joka lisäksi oli laakeripuun ja kukin koristettu, astuttaessa soitti rva Sanni Niinivaara urkukappaleen ja toisen sen jälkeen, kun vieraat olivat asettuneet paikoilleen. Vuorineuvos Ahlman tervehti vieraita yhtiön puolesta selostaen samalla yhtiön kehitystä ja myös sen harjoittamaa sosiaalista toimintaa. Puheen sisältö oli seuraava:

Kymin Osakeyhtiön puolesta on minulla kunnia lausua Herra Pääministeri, Ministerit, Eduskunnan Herra Puhemies, Eduskunnan jäsenet ja muut vieraamme tervetulleiksi Kymin tehtaille.

Kymin ja Kuusankosken tehtaat kuuluvat siihen sarjaan puumassa- ja paperitehtaita, jotka maassamme perustettiin, jotkut jo 1860-luvulla, mutta useimmat 1870-luvun alkupuolella. Samaan sarjaan kuuluvat, muiden muassa, Nokian, Mäntän ja Valkeakosken tehtaat.

Että paperitehtaita huomattavassa määrin perustettiin maahamme niinkin pian sen jälkeen kun puuta 1850-luvun jälkipuoliskolla Saksassa keksityn hiomamenetelmän mukaan ruvettiin käyttämään raaka-aineena paperiteollisuudessa — siitä saamme etupäässä kiittää perustuslaillisen hallitusmuodon uudelleen käytäntöön ottamista maassamme, mikä suuressa määrin elvytti taloudellistakin elämää ja yritteliäisyyttä. Saksan ja

Vuorineuvos Ahlman tervehtii vieraita heti eduskunnan junan saavuttua.

Matkalla tehtaille. Etualalla pääministeri Kallio, eduskunnan puhemies Hakkila ja vuorineuvos Ahlman.

Ranskan välisen sodan jälkeinen nousukausi 1870-luvulla edisti tietysti puunjalostusteollisuuttamme.

Voikaan tehdas syntyi taas seuraavana nousukautena ja halpojen rahojen aikana 1890-luvulla, samaan aikaan kuin uusi sarja toisiakin maamme paperitehtaita, muiden muassa naapuritehtaamme Myllykoski ja Leppäkosken tehdas, joka viimeksi mainittu tehdas myöhemmin perustetun Läskelän tehtaan kanssa nyttemmin kuuluu Kymi-yhtymään.

Kymin, Kuusankosken ja Voikaan tehtaot yhdistettiin vuonna 1904 yhdeksi, Kymin Osakeyhtiön omistamaksi yritykseksi.

Seurauksena tästä asiantilasta, jonka mukaan meidän on harjoitettava teollisuuttamme kolmessa eri puumassa-, selluloosa- ja paperitehtaassa, on, ettemme voi vieraillemme näyttää sellaista yhtenäistä loistotehdasta kuin esimerkiksi itsenäisyysaikamme viimeisin tehdas-saavutus Kaukopää, jonka vieraamme ovat hiljakkoin nähneet. Toivomme kuitenkin meidänkin voivan vieraillemme osoittaa, ettei se työiloa kehittävä ja yritteliäisyyttä edistävä suurenmoinen vapauden tunnelma, jonka itsenäisyytemme on herättänyt kaikissa kansam-

me kerroksissa, ole ollut jälkiä jättämättä Kymi-yhtymänkään tehdasalueilla. Kosketellussa suhteessa pyydän saada mainita, että Kymi-yhtiö vuonna 1916, parhaana vuonna ennen itsenäisyyttämme, niissä tehtaissa, jotka tänään vieraillemme näytämme, raaka-aineena kulutti 204.052 kuutiometriä kuusipuuta, jota vastoin vastaava kulutus ensi vuonna, jolloin päättymäisillään olevat uudistustyöt ovat loppuunsaoriteut, lasketaan nousevan runsaasti nelinkertaiseen määrään eli noin 1.365.000 kuutiometriin. On laskettu, että jos viimeksi mainittua vuosikulutusta vastaavat paperipuut ajatellaan pinotuiksi metrin korkuiseen ja metrin levyiseen pinoon, niin ulottuisi pino maamme eteläisimmästä niemestä, Hankoniemestä, aina 200 kilometriä Petsamon pohjoisimman kärjen ohi Jäämereen.

Laskelmassa ei ole otettu huomioon tytäritehtaiden Hallan, Juantehtaan, Verlan eikä myöskään Läskelän ja Leppäkosken tehtaiden raaka-ainetarvetta.

Kymi-yhtiön sosiaalisesta toiminnasta on päivän ohjelmaan otettu tämän ammattikoulun esittäminen. Ammattikoulun oppilailla on sitäpaitsi tilaisuus kesäisin saada käytännöllistä ja jossakin määrin tietopuolistakin

Kymintehtaan selluloosatehtaalalle saavutaan. Taustalla vanha pääkonttorirakennus.

Lossiliikennettä seuraamassa.

Autorivistö urheilukentän vierellä vieraita odottamassa.

puutarhavihlyksen opetusta yhtiön omistamassa, joku-nen kilometri tehtaista sijaitsevassa Aholan puutarha-koulussa. Kotitalouden ja puutarhavihlyksen kehittä-mistä varten pitää kotitalousneuvoja lisäksi paikkakun-nalla säännöllisesti kursseja.

Sosiaalinen toiminta tietystikään ei rajoitu tähän. Sen jälkeen kun tehdasseudustamme itsenäisyysaikana on muodostunut eri seurakunta ja kunta, niin on tosin sosiaalinen toiminta täällä luonnollisesti suurelta osalta siirtynyt ja on edelleen siirtymäisillään kuntamme ja seurakuntamme huollettavaksi, niinkuin kaupunkikun-nissakin on asianlaita. Mutta siitä huolimatta jää yhtiöllekin melkoinen määrä sosiaalisia tehtäviä. Yhtiö huolehtii vielä useista kansakouluista. Yhtiö ylläpitää seurataloja, joista Voikaan seuratalo on uudenaikainen, kerhoja, lukusaleja ja kirjastoja.

Terveystenhoidosta huolehtii yhtiö siten, että se yllä-pitää ensiapuasemaa Voikaalla, yleissairaalaan ajan-mukaisine röntgenlaitoksineen Kuusankoskella ja kulkutautisairaalaan Kymen puolella. Yhtiön palveluksessa on kolme lääkäriä. Kunnassa on sitäpaitsi kunnanlääkäri, joka etupäässä hoitaa keuhkotautiparantolaa.

Lastenhoidosta mainittakoon lastenhuoltoasema, jossa lääkäri tutkii lapset ja antaa neuvoja niiden hoidosta. Neuvonta-aseman palveluksessa on kaksi diakonissaa. Lastenseimiä, joiden huostaan äidit voivat jättää lapsensa päivän ajaksi, on kolme.

Sairas- ja eläkekassat, joidenka toimintaa yhtiö tukee, ovat pääasiallisesti työläisten omassa hoidossa.

Tapaturmasuojelua varten on olemassa kaksi tapa-turmatarkastajaa, jotka käyvät tehtailla töitä ja ko-neita seuraamassa. Tämän lisäksi käy vakuutusyhtiön asiamies ainakin kerran vuodessa tehtailla, ja neljästi vuodessa pidetään jokaisella osastolla turvallisuustoimi-kuntien kokouksia.

Urheilua paikkakunnalla on edistetty siten, että yhtiön palveluksessa on sekä mies- että naispuoliset urheilu-neuvojat ja kesällä uimaopettajat.

Yhtiön työläisistä asuu 40 pros. yhtiön rakentamissa ja ylläpitämissä huoneustoissa. Omien kotien hankki-mista työläisille on nuori kuntamme suuressa määrin edistänyt.

Työläisiä varten on yhtiö perustanut huoltokonttorin,

joka asiakkaiden pyynnöstä ja heidän puolestaan suo-rittaa kaikki verot ja muut maksut. Asiakkaiden talle-tukset nousevat tätä nykyä kahdeksaan ja puoleen mil-joonaan markkaan. Yhtiö suorittaa kaikki huoltokont-torista aiheutuvat menot.

Päivän ohjelmaan emme ole saaneet sisältymään kaik-kea, minkä tahtoisimme vieraillemme näyttää. Jos kui-tenkin joku vieraistamme haluaisi tutustua johonkin kohtaan, joka ei sisälly ohjelmaan, niin tietystikin ker-naasti sen näytämme. Rohkenen lausua sen toivomuk-sen, että arvoisat vieraamme tulisivat viihtymään teh-dasyhdyskunnassamme.

Puheeseen vastasi eduskunnan puhemies Hakkila, lausuen m.m. että edustajat ovat valmiit mielihyvällä tutustumaan Kymi-yhtiön valtaviin teollisuuslaitoksiin ja että tällaiset ret-keilyt, joita eduskunta silloin tällöin on tehnyt, ovat osoittautuneet varsin hyödyllisiksi. Sen-jälkeen tarkasteltiin koulun eri osastoja, poikien verstaita sekä tyttöjen talous- ja käysityöluok-kia, joissa opetus parhaillaan oli käynnissä he-rättäen vieraissa varsin suurta mielenkiintoa. Kun mukana oli edustajia eräistä kunnista, joissa parhaillaan on suunnitteilla jatko-opetuk-sen korvaaminen ammattiopetuksella, oli tutus-tuminen tähän ajanmukaiseen ja käytännöllii-seen laitokseen heille tässäkin suhteessa verrat-on opintomatka. Kiertokäynnin jälkeen ko-koonnuttiin koulun tilavaan keskiaulaan, missä vieraita odotti herkullinen lounaspöytä, jonka runsaita antimia sitten nautittiin.

Lounaan jälkeen lähdettiin jalan Kyminteh-taan ja Kuusankosken väliselle lossipaikalle, missä näkemän ja Kouvolan Sanomissa seloste-tun liikennetilaston perusteella, johon vierailla oli tilaisuus jo Kouvolan ja Kyminteh-taan väli-sellä matkalla tutustua, vakuutauduttiin sillan tarpeellisuudesta. Siltaa varten ovat muuten jo piirustuksetkin tie- ja vesirakennushallituksessa valmiina, samoin kuin kustannusarviokin, ja kun asia piakkoin tulee eduskunnassa esille, on hyviä toiveita siitä, että se saa onnellisen rat-kaisun. Silta on suunniteltu rakennettavaksi jonkun matkaa nykyisen lossipaikan alapuolelle. — Rantatietä jatkettiin matkaa urheilukentälle, missä yhteiskoulun ja ammattikoulun pojat par-haillaan pelasivat jalkapalloa koulujen välisestä kiertopalkinnosta. Erinomainen urheilukenttä, jonka veroista ei maassamme monta löydy, ja sen vierellä sijaitseva upea urheilupaviljonki herättivät vieraissa suurta mielenkiintoa. Sen-jälkeen astuttiin jälleen autoihin, jotka olivat saapuneet urheilukentän vierelle ja ajettiin Naukion mäelle, missä kunnan rakennuttama keuhkotautiparantola sijaitsee. Mäeltä avautui uljas näköala, jota useat vieraista halusivat laa-jemmaltikin nähdä ja nousivat siinä mielessä parantolan ylimmässä kerroksessa olevaan ma-kuuhalliin. Rakennusta tarkasteltiin vain ulkoa-päin, sillä potilas- y.m. huoneissa ei ollut aikaa käydä. Matkaa oli jatkettava edelleen ja seu-

raavana tutustumiskohteena oli kirkko. Urkujen soidessa astuttiin pyhättöön, jonka hartautta herättävä kauneus ei voinut olla vieraisiin vaikuttamatta. Kirkosta astuttiin jalan kunnan toimistotaloon ja kokoonnuttiin sen istuntosaliin. Siellä valtuuston varapuheenjohtaja, johtaja V. Valkama tervehti valtiomahdin edustajia esittäen samalla eräitä kuntalaisten tärkeimpiä toivomuksia.

Kunnan toimistotalosta lähdettiin jalan kirkon vieressä olevalle pysäkille ja siitä junalla Voikaalle. Ajettiin läpi Naukion asutusalueen, missä juna hetkeksi pysähtyi, ja jatkettiin sitten junamatkaa edelleen, kunnes taas pysähdettiin rakenteilla olevan Voikaan sillan kohdalla. Siltarakennus on vielä keskeneräinen ja vaatii useita miljoonia, ennenkuin se valmistuu. Siitä tulee kaksikerroksinen, nimittäin yhdistetty maantie- ja rautatiesilta, ja pituutta tulee sillä olemaan 226 metriä. Kustannusarvio nousee 7 miljoonaan markkaan, mutta tulee siltä valmiina maksamaan yli 10 miljoonaa. Kun Harjun ja Korian poikkirata joskus rakennetaan, tulee siltä silloin koko laajuudessaan otettavaksi käytäntöön. Siltarakennusta hetkisen katseltua noustiin taas junaan, joka vei retkeläiset Voikaan tehtaille. Siellä nähtiin ensin osa Voikaan tehtaan VPK:ta toiminnassa ja tutustuttiin m.m. happosammutuslaitteisiin, jotka Voikaan palokunta ensimmäisenä maassamme on ottanut käytäntöön. Sitten lähdettiin kiertokäynnille kuorimoon, selluloosatehtaaseen ja uuteen paperitehtaaseen, jossa toista suurta paperikonetta parhaillaan asennettiin paikoilleen. Valtava paperivarasto oli myös nähtävyyksiä, samoin kuin Voikaan uudenaikaiset tehtaat yleensä.

Paluumatka Voikaalta tapahtui autoilla. Ajettiin suoraan Kymintehtaan puolelle ja käytiin Kymi-yhtiön uudessa hallintorakennuksessa, johon pikimmältään tutustuttiin. Sen jälkeen käännettiin keula Kuusankoskeä kohti ja suunnattiin matka jälleen ammattikoululle, missä klo 19 alkoivat Kymi-yhtiön tarjoamat päivälliset. Vieraitten asetuttua heille määrätuille paikoille kauniisti koristettujen pöytien ääreen kiitti vuorineuvos Ahlman vieraita heidän Kymi-yhtiötä kohtaan osoittamastaan huomaavaisuudesta seuraavin sanoin:

Tehdasryityksenä, jonka toiminta on jatkuva yli miespolvien kaukaiseen tulevaisuuteen, ja vientiliikkeenä, joka on suhdanteista kokonaan riippuvainen, on Kymän Osakeyhtiötä hoidettava varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaan. Tästä on seurauksena muun muassa, että yhtiön hyvinä aikoina on pidettävä muistissa se usein unohtettu tosiasia, että nousukautta seuraa laskukausi. Siten voimme jotakuinkin tasapainossa kestää huonotkin ajat, joidenka vallitessa taas monasti ollaan taipuvaisia unohtamaan, että nekin aikanaan jälleen muuttuvat parempiin aikoihin. En tietystikään tahdo väittää, että me täällä Kymintehtailla osaisimme mukautua suhdanteisiin niinkuin pitäisi. Voinen kui-

tenkin mainita, että ne aikaisemmin tietysti suunnitellut, satoja miljoonia vaatineet uudistustyöt, jotka, kuten arvoisat vieraamme ovat nähneet, osaksi ovat juuri päättymäisillään, aloitettiin kun pula-aika kävi uhkaavaksi ja työttömyys Kuusankoskellakin pelottavaksi. Jos me, kuten toivomme, olemme siirtymässä, toistaiseksi kuitenkin sahateollisuudessa selvemmin kuin paperiteollisuudessa huomattavaan nousukauteen, niin ovat työt siis tällä kertaa tulleet toimitettua sopivaan aikaan. Niin on asianlaita myöskin esimerkiksi Rouhialan piakkoin valmistuvan voimalaitoksen suhteen, jossa meillä on kunnia olla valtion kanssa yhtiömiehenä, kun taas Sunilan sulfaattitehdas, jossa myöskin Enso-Gutzeit Osakeyhtiön kanssa olemme osakkaina, tätä katsantokantaa silmällä pitäen olisi saattanut jäädä odottamaan ensi pulakautta. Liikeperiaatteisiin kuuluu myöskin, että meidän laskelmissamme on pyrittävä siihen, että liike tuottaa kohtuullista voittoa. Muuten saattaisimme tehdasliikkeemme olemassaolon vaaranalaiseksi, emmekä käsittäkseni myöskään toimisi yhteisen edun mukaisesti. Mutta samalla on varma, ettei liikettä, jolla on se laajuus mikä Kymi-yhtiön liikkeelläkin on, voi asiallisesti ja menestyksellisesti hoitaa tuntematta syvää yhtenäisyyttä sen paikkakunnan kanssa, jossa tehdasliikettämme harjoitamme, ja sen maan kanssa, jonka kansalaisia me olemme ja jonka turvissa me tehtävämme täytämme. Sosiaalinen toiminta on siis vakaumukseni mukaan täysin sopusoinnussa terveiden liikeperiaatteiden kanssa. Niiden mukaisesti tulee meidän myöskin niin edullisesti kuin voimme jalostaa ja maailmanmarkkinoille vaihtaa maamme metsätuotteita, samoin kuin mahdollisuuksiemme mukaan kohottaa paperityöntekijämme hyvin ansaittuun yhteiskunnalliseen asemaan. Eikä yhteisen edun valvominen useissa muissakaan muodoissa saa olla tehdasliikkeelle vierasta.

Kansanedustajien vierailussa, josta siis suuresti iloitsimme, näemme todistuksen siitä, että Kymän Osakeyhtiönkin toiminta katsotaan olevan merkityksestä yhteiselle isänmaallemme. Tähtän kunniakkaan ja samalla mieluisan velvollisuuteni, kun Kymän Osakeyhtiön puolesta parhaiten kiitän arvoisia vieraitamme siitä huomaavaisuudesta, jota he vierailunsa kautta ovat osoittaneet yhtiötä kohtaan. Samalla pyydän saada kohottaa vieraittemme maljan ja lausua heidät tervetulleiksi pöytään.

Vieraiden puolesta vastasi puheeseen ensin pääministeri Kallio. Hän mainitsi m.m., että ne päivät, jolloin eduskunta on ollut teollisuuslaitoksiin tutustumassa, ovat olleet hyvin käytettyjä. Tänään me olemme nähneet tehdasyhdyskunnan, jossa työ ja toiminta ovat menneet jättiläisaskelin eteenpäin. Eduskuntapiireissä luonnollisesti arvostellaan eri elinkeinoryhmien toimintaa, mutta niiden tärkeys kuitenkin ymmärretään ja hyvin käsitetään, että teollisuus se on meidän pulakaudesta pelastanut. Teollisuuden avulla me olemme saaneet valuuttaa maksaaksemme velkamme ja siitä on lausuttava tunnustus teollisuusmiehillemme. Suomen nuori valtakunta on saanut osakseen tunnustusta ulkomaittenkin taholta ja tässäkin suh-

HÖGFORSIN TEHDAS ELÄMÄN VIRITTÄJÄNÄ KARKKILASSA.

Karkkila on nuori tulokas Suomen kauppaloitten joukossa. Sen vuoksi se on muualla maassamme vähän tunnettu. Kartan avulla täytynee useimpien ihmisten määritellä sen paikka Suomen niemellä.

Paikkakunta on kuitenkin asuttuna alueena ja teollisuusseutuna „vanhaa maata”. Varhaisin asutus, lappalaisia lukuunottamatta, on täällä 6 à 700 vuotta vanhaa. Noina aikoina osuivat etelä-Hämeen asutuskeskusten, todennäköisesti Vanajan ja Janakkalan seutujen hämäläiset eränkävijät Pyhäjärven pohjois- ja koillispuolella olevia järvi- ja puroreittejä noudatellen Pyhäjärven rannoille. Täältä jatkui merisatamaa etsivien sisämaan miesten matka Karjaanjokea pitkin Pohjan pitäjän Pohjanlahden perukkaan, joka on muinoin ollut huomattava markkinapaikka. Samalla alkoi Pyhäjärven seutujen erämaan valloitus inhimilliselle elämälle. Näin sukesi Pyhäjärven rannoille, Karjaanjoen yläjuoksun kaltaile ja mäkien rinteille hämäläinen asutus ja syntyivät vuosisatojen kuluessa monet

hämäläiskylät. Kristinopin levittyä tänne, liitettiin paikkakunta aluksi Lohjan pitäjään. Myöhemmin se kuului Vihdin pitäjään, kunnes erotettiin siitä viime vuosisadalla itsenäiseksi seurakunnaksi.

Syrjäisenä erämaan kulmakuntana säilyi U.I. Pyhäjärvi aina 1800-luvulle saakka, mutta silloin alkoivat luonnonsuhteet muovata paikkakunnan tulevaisuutta. Viime vuosisadan alkupuolella harrastettiin maassamme erikoisen innohkaasti malmien etsintää. Ajan muotiharrastus tarttui kansanmiehiinkin, ja heitä innosti vielä palkinnon toivokin. Näin tapahtui Pyhäjärvelläkin. Eläkemies Eerikki Eerikinpoika S a a r e s lähti hankin katselemaan kotiseutunsa kallioita ja keksikin malmin merkit Kulonsuonmäen kallion pinnassa. Mainittu mäki sijaitsee 5 km. pohjoiseen nykyisestä Karkkilan kauppala-
lasta. Tämän malmialueen valtasivat kanslisti B ö k m a n ja pankintirehtööri D r e i l i c k. Pian alkoivat vuorimiesten porat uurtaa kallion pintaa, ruutipanokset pamahdella porausrei'issä

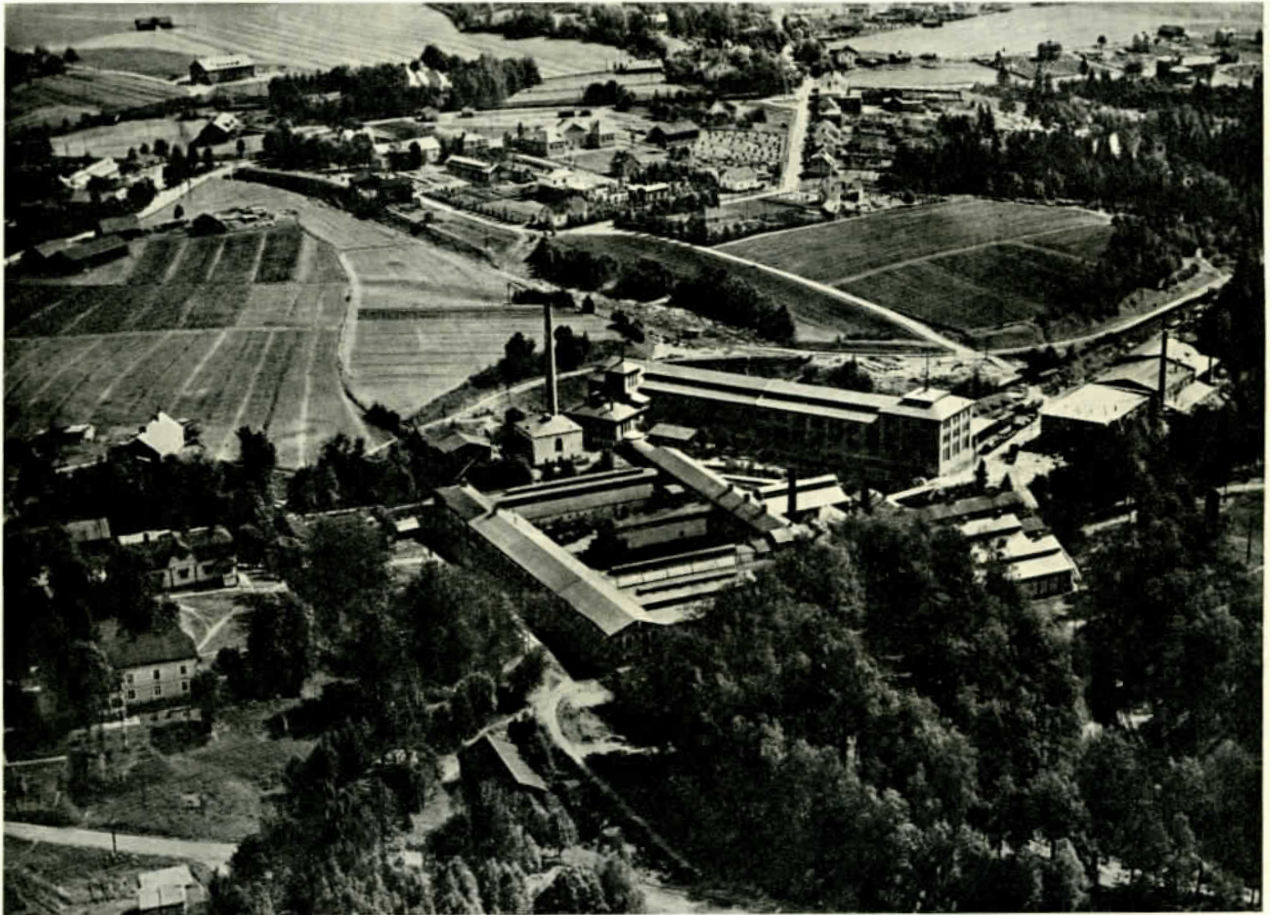
teessa on teollisuudellamme ollut huomattava osuutensa. Hinnat ovat laskeneet ulkomaisilla markkinoilla, mutta meillä on ollut miehiä, joilla on ollut rohkeutta ja uskoa valoisampaan tulevaisuuteen, ja heitä meidän on kiitettävä siitä, että teollisuutemme on niin korkealla tasolla kuin mitä tänäänkin olemme nähneet. Hallitus on juuri äsken julaisut ohjelmansa ja siitä käy selville sen pyrkimys edistää vapaata toimintaa. Toivoen, että teollisuusmiehillämme olisi uskoa yrittää edelleenkin, kohotan maljan Suomen teollisuuden kehitykseksi ja kukoistukseksi.

Eduskunnan puhemies H a k k i l a piti osittain leikillisen puheen, missä hän huomautti, että on syytä yhtyä oppimestarin äskeisiin sanoihin. Eduskunnan enemmistö on tällä kertaa lähtenyt tutustumaan Kymi-yhtiön teollisuuslaitoksiin ja kaikki ryhmät ovat edustettuina, vieläpä kaksi pienintä ryhmää kokonaisuudessaan. Eduskunnan jäsenten velvollisuutena on tutustua maamme joka kolkkaan ja tehdä kaikille oikeutta. Meidän olisi käytävä eri paikkakunnilla voidaksemme päästä selvyteen olosuhteista niillä. Me olemme nimittäin huomanneet, että meidän käsityksemme ovat monessa kohden olleet vajanaisia ja puutteellisia. Me olemme täällä nähneet kaunista yhteistoimintaa suur-yhtiön johdon ja paikkakunnan parlamentin kesken ja sellaiseen yksimielisyyteen olisi päästävä muuallakin maassamme huolimatta yhteiskunnallisista eroavaisuuksista. Olemme nähneet täällä yhteiskunnallisen huollon olevan järjestetyn mallikelpoisella tavalla ja yhtenä todistuk-

sena siitä on tämä Kymi-yhtiön ylläpitämä ammattikoulu. Me olemme eduskunnassa tärkeitten huoltokysymysten ratkaisun edessä ja sen vuoksi on ollut kiintoisaa nähdä tällaista huolto-toimintaa jo toteutettuna. Minä arvaan, miltä pohjois-Suomen, monissa suhteissa takapajulla olevien seutujen edustajien mielessä tuntuu nähdessään tätä kehittyntä paikkakuntaa ja mitenkä he toivoisivat parannusta heille rakkaitten kotiseutujensa puutteellisiin oloihin. Heidän käyntinsä täällä on varmasti tuottanut hyötyä, kun he ryhtyvät parannuksia suunnittelemaan. — Meidän täytyy ymmärtää toisiamme, ei ole sotkettava kieliriitoja ja yhteiskunnallisia eroavaisuuksia, vaan yhteisymmärryksessä noudatettava parlamentaarisia toimintatapoja. Me toivomme, että se uusi elämä, mikä vaikeitten pulavuosien jälkeen on synynyt, muodostuisi sellaiseksi, että me rauhassa ja sovussa voisimme rakentaa tämän maan tulevaisuutta. Tässä yhteiskunnassa, jonka alueella me nyt olemme, on paljon hyviä ajatuksia toteutettu ja uusia ajatuksia syntyy ja niistä olisi laajemmaltikin otettava esimerkki. Lopuksi kiitti puhuja Kymi-yhtiötä eduskunnan jäsenten puolesta ja vakuutti, että päivä on hyvin käytetty ja että se on antanut paljon edustajille.

Päivällisten aikana esitti laulajatar Sylvi N i k u l a yksinlaulua pianisti Ilmari H a n n i k a i s e n huolehtiessa säestyksestä ja viimeksimainittu soitti sitäpaitsi pari pianosooloa.

Ylimääräinen juna lähti paluumatkalle klo 22 vieden vieraat takaisin Helsinkiin.

Lentovalokuva Högforsin tehdasalueesta.

ja malmikuormat solua kaivosalueelta Karkin kosken rannalle rakennettuun sulattoon. Högforsin tehdas syntyi ja paikkakunnan teollinen elämä alkoi. Tämän lehden ensimmäisessä numerossa on yksityiskohtaisemmin selostettu tehtaan vaiheita, joten siihen ei ole syytä nyt kajota.

Suomen rautateollisuuden uranuurtajien työ on ollut vaivalloista, useinkin epäkiitollista työtä läpi vuosisatojen. Omat vaikeutensa tällä teollisuuden haaralla on nytkin. Niin on ollut Pyhäjärvelläkin. Kotimaisen raaka-aineen puute ja vastaavien ulkomaisten tuotteitten kilpailu ovat tuottaneet paljon huolta ja vaivaa tehtaan johdolle. Högforsin tehtaan 1800-luvun „pruukin patruunat” ja tämän vuosisadan tehtaan johtajat ovat kuitenkin olleet tähän päivään saakka yritteliäitä, peräänantamattomia miehiä. Ja tehtaan toiminta on alinomaa monipuolistunut ja laajentunut. Tämä kaikki on ollut onneksi paikkakunnalle kokonaisuudessaan, sillä ilman Högforsin tehdasta ei tänä päivänä olisi Karkkilan kauppalaakaan.

Jo 1800-luvulta lähtien on Högforsin tehtaan toiminta ollut merkitykseltään ratkaiseva paikkakunnan elämän kululle. Se on tarjonnut U. I. Pyhäjärven ja naapuripitäjienkin väestölle hy-

viä ansiomahdollisuuksia. Hiilenpoltto sulaton tarpeiksi, järvimalmin huuhtonta ja rahdinajo olivat viime vuosisadalla oivallisia tulolähteitä syrjäseudun asukkaille. Moni maanviljelijä miellyikin silloin niin „pruukin” työhön, että myi talonsa tehtaalle ja siirtyi sen palvelukseen vakinaisesti. Paikkakunnalla syntyy ajan oloihin nähden vilkasta liikehdintää. Tänne virtaa lisää työvoimaa vanhoilta rautateollisuusseuduilta ja ammattimiehiä aina Ruotsista saakka. Asumuksia rakennetaan Karkin kosken lähetyville ja vanhoihin lähiseudun kyliin. Siten alkaa kehkeytyä asutus, josta syntyy sittemmin Karkkilan kauppala. Kulkuyhteydet paranevat myös ajan oloon. Merkkitapaus tässä suhteessa on ollut Hyvinkään ja Karkkilan välisen kapearaitaisen rautatien valmistuminen v. 1911. Sen valmistuttua on tehtaan toimintaa voitu laajentaa paljon. Siitä taas on ollut seurauksena väestön lisääntyminen ja kaikinpuolinen elämän vilkastuminen. Entinen hidassykkeinen maaseutuelämä väistyi Karjaanjoen ahteilta uudenajan kiihkeätempoisen teollisuuskauden tieltä. Tiheäksi ryhmittynyt asutus ja tehdasseudun väestön katsantotapojen erilaistuminen ympäristön ajatustapoihin nähden johti suunnittelemaan uutta järjestysmuotoa entisen kunnalli-

sen hallinnon tilalle. Syntyi ajatus kauppalan perustamisesta. Suunnitelma toteutuikin v. 1932.

Uudenmaan läänin pohjoisrajalla on Karkkilan kauppalakin pohjoisrajalla on Karkkilan kauppalakin kuin pälvi havumetsän keskellä. Peltoaukeamat saartavat siinä asutuskeskuksen jakaen sen niemiin ja saarekkeisiin. Lohjan harjun haaraumat suojaavat tätä pälveä joka suunnalta. Pienoinen Pyhäjärvi elävöittää maisemakuvaa. Ja jyrkkäahteinen Karjaanjoki lepikko- ja tuomikkorantoineen, pikku koskineen, patoineen ja tukkiränneineen antaa idyllisen lisän kauppalan maisemille. Tässä pälvessä, näillä jokitörmillä ja harjujen ahteilla elää ja oleilee Karkkilan asujamisto, 2.600 henkeä. Se on kotiseutuunsa kiinnikasvanutta väkeä, joka on kolmen jopa neljänkin sukupolven ajan pysynyt täällä Högforsin tehtaan työssä. Karkkilan kantaväestö ihmettelee kiittäen ihmisten tapoja ja luonnetta, jotka eivät täällä viihdy.

Omassa, rakkaaksi käyneessä ympäristössään elää ja työskentelee Karkkilan väestö. Ja elämisen edellytykset pikku yhdyskunnassa ovatkin suhteellisen edulliset. Nuoren kauppalan talous on varovaisen talouspolitiikan ansiosta terveellä pohjalla. Kunnallisverojen äyrimäksy on pysynyt kohtuullisena, ollen esim. v. 1935 7:15 ja v. 1936 7:50. Mitään mullistavia kauppalan perustamistoimia ei tosin ole suoritettu, mutta välttämättömin osa on toteutettu. Niinpä kauppalalle on hankittu 300 ha käsittävä uuden aikainen asemakaava ja tonttijakosuunnitelma. Tämän lisäksi on perustamiskustannuksista aiheutuneita velkoja vuosittain lyhennetty.

Kauppalan elinkeinoelämä on suurimmalta osaltaan joko välittömästi tai välillisesti Högforsin tehtaasta riippuvainen, sillä paikkakunnalla ei ole muita isompia teollisuuslaitoksia. Noin 1.200 henkeä kauppalan ja lähiympäristön väestöstä on tehtaan palveluksessa. Tästä määrästä on noin 800 henkeä varsinaisessa tehtaassa ansiotyössä ja loput maa- ja ulkotoissa. Kun otetaan tämän lisäksi huomioon tehtaan palveluksessa olevien perheet, jää tehtaan ulkopuolelta elatuksensa saavien kauppalan asukasten määrä hyvin vähäiseksi. Paikkakunnan liikelaitokset ja tilapäiset työmaat antavat työtilaisuuksia tälle väestön osalle. Högforsin tehtaan vilkastunut toiminta ja laajentuminen ovat helpottaneet työtilannetta paikkakunnalla, niin että työttömyyttä ei ole ilmennyt kauppalassa parina viime vuonna. Parantuneitten työolojen ansiosta on Karkkilan väkiluku lisääntynyt ja rakennustoiminta huomattavasti vilkastunut, varsinkin kuluvana vuonna.

Samalla kuin taloudellinen elämä on vakiintunut, ovat myös kauppalan sivistysriennot moninaistuneet. Yhdistyselämä on Karkkilassa elinvoimaista ja virkeää. Vapaasta maanpuolustus-harrastuksesta huolehtivat paikkakunnalla suojeluskunta ja Lotta-Svärd järjestön paikallisosasto. Urheiluharrastuksen vaalijoina on kaksi

urheiluseuraa. Vapaasta valistustyöstä ja iltamatoiminnasta pitävät huolta nuorisoseura ja työväestön muodostamat yhdistykset. Iltamaja kokoustoimintaa varten on paikkakunnalla kolme juhlahuoneustoa j. n. e. Kauppalassa on myös yhteiskoulu, joka on maaseudun vanhimpia, ja työväenopisto. Opiskelu viimeksimainitussa oppilaitoksessa on ollut ilahduttavan harvasta. Sen opiskelijamäärä on viime vuosina ollut n. 10 % paikkakunnan asukasmäärästä. Kansakoululaitos on kauppalassa myös ajanmukaisella kannalla. Högforsin tehdas on tehokkaasti tukenut avustuksillaan edellämäinittua sivistys- ja valistustyötä. Niinpä on tehdas vakituisesti avustanut yhteiskoulua ja työväenopistoa, tehnyt lahjoituksen uuden seuratalon „Pohjanpirtin” rakennusrahaan ja luovuttanut oman juhlahuoneustonsa edullisesti eri yhdistysten käytettäväksi. Urheiluelämän tehostamista silmällä pitäen rakennutti tehdas myös ajanmukaisen urheilukentän vv. 1935—1936 kauppalan. Karkkilan kauppalan, Högforsin tehtaan ja paikkakunnan väestön yhteistoiminta sivistystyön alalla on tuottanut hyviä tuloksia. Kun yhteisymmärrys näitten eri tekijöitten kesken vain edelleenkin jatkuu, on nuoren kauppalan tulevaisuus tältäkin kohdalta taattu.

Varoja kysyvä sosiaalinen huoltotyö on kauppalassa rajoittunut etupäässä huolehtimiseen sairaanhoidosta ja köyhäinhoidosta. Högforsin tehdas on omalta osaltaan huolehtinut työväestönsä sosiaalisesta huollosta monin keinoin. Asunto-oloja silmällä pitäen on tehdas rakennuttanut ja hankkinut nimiinsä runsaasti asuinrakennuksia, jotka on luovutettu tehtaan palveluksessa oleville henkilöille asunnoiksi. Tehtaan tärkeää osuutta asunto-olojen järjestelyssä kuvaa m. m. se, että 36 % kaikista kauppalan asuinrakennuksista kuuluu Högforsin tehtaalle. Haukkamäen, Vanhankylän ja Fagerkullan asutusalueet ovatkin kokonaisuudessaan tehtaan. Näitten alueitten viihtyisyyden lisäämiseksi on Högforsin tehdas käyttänyt runsaasti varoja, niinpä on tehtaalla ollut useana perättäisenä vuonna palkattu puutarhaneuvoja opastamassa istutusten ja puutarhojen hoidossa. Muusta sosiaalisesta huollosta mainittakoon vielä tehtaan omistamilta maatiloilta saadun maidon ja polttopuiden jakelu halpaan hintaan tehtaan palveluksessa oleville. Paikkakunnan partiojärjestöjen työtä on myös avustettu, samoin Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisosastoa, jonka toimesta on useina vuosina järjestetty poika-kerhotyö kesäajan virkistykseksi. Tehtaan työläisten sairasapukassaa on vuosittain myöskin rahallisesti tuettu. Näin on Högforsin tehdas monessa suhteessa pyrkinyt lievittämään yhteiskunnallisia epäkohtia, joita aina syntyy teollistuvan yhdyskunnan yhteyteen.

Paljon nykyaikaiseen yhteiskunnalliseen huoltoon kuuluvaa on vielä Karkkilan kauppalassa

TOIMITUSJOHTAJA
KAARLO KUSTAA BROFELDT.

10 p:nä syyskuuta kuoli Hallassa pitkän sairauden jälkeen Halla Ab:n toimitusjohtaja Kaarlo Kustaa Brofeldt 72:nella ikävuodelaan. Hänessä meni manalle maamme liike- ja teollisuuselämässä huomattavan työpäivän tehnyt mies, jota muistetaan kiitollisuudella ja kunnioituksella, sillä hänen työnsä tähtäsi ennen kaikkea tämän maan ja kansan henkiseen ja aineelliseen kohottamiseen.

Kaarlo Brofeldt kuului samaan Iisalmen papin veljessarjaan Juhani Ahon ja Pekka Brofeldtin kanssa, ja hänessä ilmenivät nuoruusvuosina voimakkaasti samanlaiset aatteelliset ja kirjalliset harrastukset kuin veljissäänkin.

aikaansaamatta, mutta taloudellisen aseman vakautuessa puutteellisuudet tulevat poistetuiksi. Siihen on varmaan vilpitöntä halua niin kauppalalla kuin paikkakunnan suurimmalla työnantajallakin.

Karkkilan kauppallalla ja Högforsin tehtaalla on vuosisadan mittainen kohtalotoveruus yhdysiteenään. Molemmipuolinen menestys kannustaa jatkuvaan yhteisymmärrykseen hyvien elinehtojen luomiseksi paikkakunnan työssään uskolliselle asujamistolle.

Kaarlo Brofeldtinkin kynästä on lähtöisin kaunokirjallisia tuotteita, m.m. eräs näytelmä, sekä runsaasti taloudellisia ja valtiollisia kysymyksiä käsitteleviä kirjoituksia erityisesti siltä ajalta, jolloin hän 1890-luvulla oli veljineen kuopiolaisen lehden „Savon” johdossa ja 1900 „Kauppalahden” ensimmäisenä päätoimittajana. Kaarlo Brofeldtin isänmaallinen julkinen esiintyminen johti siihen, että hänet sortovuosina karkoitettiin maasta. Silloin hän v. 1903 meni Amerikkaan, jossa oli m.m. „Päivälehdessä” isännöitsijänä Calumetissa, kunnes pääsi palaamaan takaisin kotimaahan 1905.

Kaarlo Brofeldtin varsinainen elämäntyö suoritettiin kuitenkin liikealalla, jolle hän alunpitäen oli valmistautunutkin. Päästyään 1884 Kuopion lyseosta ylioppilaaksi meni hän Raahen porvari- ja kauppakouluun ja sen suoritettuaan perusti Kuopioon v. 1887 maamme ensimmäisen suomenkielisen kauppakoulun, jota hän johti 11 vuotta. Hänen tällöin saamansa kokemukset ja ulkomailla suoritettut kauppaopetusta koskevat lisäopinnot saivat laajemmankin ja maamme kaupallisen opetuksen kehitykselle perustavaa

laatua olevan merkityksen, kun hänet kutsuttiin jäseneksi kauppaoppilaitostemme uudestaan järjestämistä käsittelemään komiteaan. Kuopiosta siirtyi hän Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opettajaksi ja varajohtajaksi, mutta jo parin vuoden kuluttua, v. 1901, palasi hän Kuopioon takaisin ryhtyen käytännölliseen liiketoimintaan Gust. Raninin perillisten liikkeen isännöitsijänä. Karkoitusvuosiensa jälkeen oli hän A. Ahlströmin Tampereen piirin sahojen isännöitsijänä ja sen jälkeen vv. 1907—16 Pohjoismaiden Osakepankin pääjohtokunnan jäsenenä. Täältä hän siirtyi viimeiseen toimipaikkaansa Kotkaan Halla Oy:n toimitusjohtajaksi. Paitsi mainituissa toimissaan vaikutti hän suoranaisesti taloudelliseen elämäämme myös useiden muiden liikeyritysten johtokuntain jäsenenä.

Oli luonnollista, että sellaista monitietoista miestä kuin toimitusjohtaja Brofeldt oli, käytettiin paljon yhteiskunnallisissa ja ammatillisissa pyrynnöissä eri tahoilla. Vuoden 1905—06 valtiopäivillä oli hän Kuopion kaupungin edustajana porvarissäädyssä. Sekä Kuopiossa että Helsingissä kuului hän kaupunginvaltuustoon. Valtion komiteoista, joiden jäsenenä hän oli, mainittakoon kauppakoulukomitean lisäksi kauppakamarikomitea. Teollisuusmiesten järjestöistä, joiden johtoon hän kuului, voidaan luetella Suomen Sahanomistajayhdistys, Suomen Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliitto ja saman keskusliitto sekä Kotkan työnantajakonttori.

Täällä Hallassa oli johtaja Brofeldt aina arvossa pidetty ja kunnioitettu. Monet vuodet nähtiin hänen arkisin ja sunnuntaisin kulkevan sahalle ja rasamentille sahausta ja lajittelua tarkastamaan tai lautatarhalle seuraamaan lotjaan lastausta, sillä saha ja tarha olivat hänen lempilapsensa. Saattoihan näillä matkoilla silloin tällöin sattua, että yksi ja toinen sai kuulla kunniansa, jos oli esim. lotjaan pujahtanut väärää lajia, sillä siitä ja Hallan laadusta oli johtajamme arka, ja sen tiesi jokainen, niin työmiehen kuin korkeampi virkamies, että ei hän laadussa ja mitassa erehtynyt ja siitä myös kaikki olivat ylpeitä, että Hallan merkki oli „Hallan merkki” —. Saha oli lempilapsi ja selluloosatehtaalalle osui matka harvemmin, mutta milloin osui, kulki kuiske miehestä mieheen: „Johtaja

JOHTAJA ERNST KLAILE 60-VUOTIAS.

Syyskuun 13 p:nä täytti yksi maamme teollisuuden eturivin miehistä, johtaja Ernst Klaile, 60 vuotta.

Johtaja Klaile on syntynyt Parikkalassa. Koulupintonsa suoritti hän Viipurin ruotsalaisessa lyseossa ja sen jälkeen Haminassa. Perusteellisen kokemuksen tulevaa alaansa varten sai hän isänsä omistamalla Hovinmaan Paperitehtaalla ja opiskeli sitten v. 1895—97 Wienin teknillisessä korkeakoulussa, suorittaen sen insinöörin kurssin. Vuosina 1897—1909 toimi johtaja Klaile Hovinmaan Paperitehtaan teknillisenä johtajana, siirtyen viimeksi mainittuna vuonna silloin Hirvensalmelle perustetun O. Y. Kissakoski A. B:n teknilliseksi johtajaksi ja v. 1922 sen toimitusjohtajaksi. Mainitun yhtiön ostettua v. 1922 A. B. Werla Träsliperi & Pappfabrik-nimisen tehtaan tuli johtaja Klaile myöskin tämän toiminimen toimitusjohtajaksi. V. 1929 hänet valittiin sen lisäksi Juantehtas O. Y:n toimitusjohtajaksi. Johtaja Klaile on toiminut v:sta 1929 lähtien Suomen Puuhiomeyhdistyksen johtokunnan jäsenenä, v:sta 1930 Läskelä A. B:n ja v:sta 1933 lähtien Högforsin Tehdas O. Y:n joh-

on tehtaalla” ja se merkitsi sitä, että kaiken piti olla kunnossa.

Viime aikoina kävelymatkat harvenivat, ja vähään aikaan ei hänen enää nähty liikkuvan ulkona, mutta hänen tahtonsa hallitsi edelleenkin, ja kun jostakin asiasta tiedettiin, että johtaja Brofeldt oli antanut siihen luvan tai kiellon, piti se paikkansa, sillä hän oli Hallan laki ja turva.

tokuntien jäsenenä. Niinikään toimi hän v. 1929—1932 Suomen edustajana Pohjoismaiden Puumassakartellissa sekä jäsenenä monissa muissa puunjalostusteollisuuden asiantuntijavaliokunnissa eri aikoina.

Hirvensalmen kunta, seurakunta ja monet paikkakunnan yhteiset yritykset ovat monin tavoin saaneet johtaja Klailelta tehokasta tukea. Niinpä hän on toiminut kunnanvaltuuston jäsenenä kunnan perustamisesta lähtien, kunnansairaalan johtokunnan, verotus- ja tielautakuntien jäsenenä, kunnan tilintarkastajana, edustajana Päijänteeseen—Saimaan—Puulaveden kanavoimishankkeessa sekä Heinolan—Mikkelin rautatie-toimikunnassa, useissa rakennus- y.m. toimikunnissa sekä raha-asoiden järjestelyssä ja yleensä kunnan talouspuolen hoidossa. Seurakunnan kirkkovaltuuston jäsenenä on johtaja Klaile niinikään toiminut jo useita vuosia. Tämän lisäksi kuuluu hän m. m. Hirvensalmen Telefooni O. Y:n ja Kissakosken kansakoulun johtokuntaan.

Suojeluskuntatyö on johtaja Klailelle varsin läheinen asia. Vapaussodan aikana hän toimi Mikkelin Intendenttipiirikonttorin muonituspäällikkönä. Hirvensalmen suojeluskunnan perustamisesta lähtien hän on kuulunut siihen, toimien m. m. muutamina vuosina sen esikunnan jäsenenä. Runsain määrin on suojeluskunta saanut häneltä ja hänen myötävaikutuksestaan taloudellistakin tukea. Tunnustuksena tästä toiminnastaan on johtaja Klaile saanut vapaussodan muistomitalin ja suojeluskuntajärjestön ansiostin.

Ylläolevaan sisältyvät pääkohdissaan ne monet tehtävät, mitkä johtaja Klaile jo tähän mennessä on asiantuntemuksella suorittanut ja joita hän edelleenkin väsymättömällä tarmolla hoitaa. Hänet tunnetaan etevänä teollisuusmiehenä, suoraluonteisena ja ystävällisenä ihmisenä. Suhteet hänen ja hänen johtamiensa suurten henkilökuntain välillä ovat aina olleet mitä parhaimmat, mikä etenkin selviää siitä, että työrauha aina on vallinnut hänen johdossaan olevilla teollisuuslaitoksilla.

*

60-vuotispäivänsä aikoina oli johtaja Klaile matkoilla ulkomailla, mistä hän palasi Kissakoskelle perjantaina syyskuun 25 p:nä. Kohta sen jälkeen saapuivat Kissakosken tehtaan henkilökunnan puolesta häntä onnittelemaan konttoripäällikkö Yrjö Helenius, konttoristi Taavi Valkonen, työnjohtaja Anders Päivärinta, pakkaaja Paavo Jumppanen ja kivityömies Justus Pynnönen. Konttoripäällikkö Helenius esitti valituin sanoin yhtiön konttorihenkilökunnan onnittelet jättäen samalla muistoksi hopeaisen, yhtiön tavaramerkistä otetun kissankuvan. Yhtiön mestarien, työnjohtajain ja työläisten onnittelet

esitti työnjohtaja Päivärinta jättäen samalla heidän lahjanaan ebenholz-puisen, hopeakahvalla ja kultaisin nimikirjaimin varustetun kävelykepin. Johtaja Klaile kiitti onnitteista ja lahjoista toivoen yhtiön toiminnassa tultavan eteenkinpäin toimeen yhtä hyvässä sovussa kuin tähänkin asti.

Lauantai-iltana saapuivat Kissakosken kansakoulun oppilaat opettajansa Väinö Klemin johdolla laulu- ja kukkaistervehdykselle johtaja Klaileen asunnolle, jossa he kaikki sitten olivat talon ystävällisen isännän vieraina. Samanaikaisesti toivat opettaja Väinö Klemi ja kunnallislautakunnan esimies Viljam Pynnönen kunnan lahjana joht. Klailelle hopeaisen kolmihaaraisen kynttilänjalan ja opett. Klemi esitti puheessaan kunnan onnittelet ja kiitokset ansioituneelle kunnallismiehelle.

Lauantai-iltana saapui vielä suojeluskunnan esikunta kokonaisuudessaan onnittelemaan pitäjän suojeluskuntatyön tukijaa. Paikallispäällikkö Otto Kapanen puhui ja jätti johtaja Klailelle suojeluskunnan lahjana kauniin hopeatuopin.

Lukumattomia onnittelet kukkien, sähkösanomien ja lahjojen muodossa oli johtaja Klailelle jo aikaisemmin saapunut Helsinkiin, Tukholmaan ja Kissakoskelle.

KIRJOITUSKILPAILUUN,

johon julkaisumme ensimmäisessä numerossa lukijoita kehoitettiin osallistumaan, saapui määräajan kuluessa vain kymmenkunta kirjoitusta. Arkuus ja turha kainous lienee monia sellaisia, joilla olisi taipumustakin kirjoitteluun, estänyt tällä kertaa ottamasta kilpailuun osaa, minkä vuoksi toivomme, että kun tällainen kilpailu vastaisuudessa julistetaan, se herättäisi lukijaimme keskuudessa suurempaa mielenkiintoa kuin tämä ensimmäinen yritys. Vaatimuksiin nähden viittaamme siihen, mitä edellisessä numerossa sanottiin.

Palkinnot tästä ensimmäisestä kilpailusta jakaantuvat seuraavasti:

- I palkinto 200 mk. Helvi Järvinen, Jumalniemi.
- II palkinto 100 mk. Pekka Kyllönen, Voikka.
- III palkinto 50 mk. Santeri Linnama, Läskelä.
- IV palkinto 50 mk. Oiva Sirén, Kuusankoski.
- V palkinto 50 mk. Kalle Mustonen, Halla.
- VI palkinto 50 mk. Holger Ruusunen, Kuusankoski.

Kiitämme kaikkia kilpailuun osallistuneita heidän osoittamastaan harrastuksesta.

TOIMITUS.

HENKILÖVAIHDOKSIA HALLASSA.

TH. WIKLUND.
Hallan tehtaitten uusi toimitus-
johtaja.

Hallan tehtaitten teknillinen johtaja
insinööri
LAURI KANTO
on siirtynyt vastaperustetun Sunila
Oy:n toimitusjohtajaksi.

Insinööri
W. V. VIITANEN
on valittu uudeksi teknilliseksi
johtajaksi.

HIEMAN O. Y. KISSAKOSKI A. B:n TÄHÄN- ASTISISTA VAIHEISTA.

Tämän julkaisun ensimmäisessä numerossa selvitettiin jo pääkohdiltaan myöskin Oy. Kissakoski Ab:n vaiheita. Seuraavassa esitämme vielä muutamia yksityiskohtaisia tietoja tämän, yhtymämme puunjalostuslaitoksista pienimmän ja nuorimman, tähänastiselta taipaleelta.

Yhtiön perustivat v. 1907 herrat Wilh. Ben-
sow, Karl Fazer, K. H. Renlund ja J. L. Lupa-
nder. Tarkoituksena oli rakentaa Hirvensalmen
pitäjään Kissakosken partaalle sellu-
loosa- ja paperitehdas. Alkuperäinen osakepää-
oma oli Smk. 300.000:—, jaettuna 1.000 mk.
osakkeisiin.

Sittemmin havaitsivat perustajat kuitenkin
olevan yhtiön asemaan nähden edullisempaa ra-
kentaa laitos puuhiomoksi ja paperitehtaaksi,
jossa valmistettaisiin ohutta ruskeaa paperia ja
ns. rauch-paperia, valmistuksen ollessa noin
1.500 tonnia vuodessa. Tulevaksi teknilliseksi
johtajaksi valittiin insinööri Ernst Klai-
le. Hän huomasi, ettei paperitehdas 1.500 tonnin
vuosituotannolla voinut tulla kannattavaksi,
joten suunnitelma vielä kerran muutettiin ja
päättiin rakentaa paperitehdas valmistamaan
paino-, väri-, konsepti- ja tapettipaperia noin
2.500 tonnia vuodessa sekä paperitehtaan yhtey-
teen puuhiomo ja sähkövoimalaitos. Tämän
mukaan tilattiin koneet pääasiallisesti Viipurin
Konepajalta. Ennenkuin mainittu liike ehti toi-
mittaa tilatut koneet, joutui se konkurssiin,
mutta konkurssipesä otti täyttääkseen hankin-
nan ja niin tuli ensimmäinen Suomessa valmis-
tettu paperikone käyntiin Kissakoskella 10 p:nä
helmikuuta 1910. Koneisto oli onnistunut niin
hyvin, että tehtaan tuotanto voitiin kohottaa
3.200 tonniin arvioidun 2.500 tonnin sijasta.
Kun keväällä 1912 hankittiin vielä uusia ko-
neita, kohosi tehtaan paperituotanto 4.000 ton-
niin vuodessa.

Paperinvalmistus kävi erittäin hyvin ja toimi-
minen onnistui saada suurta tunnustusta var-
sinkin venäläisillä markkinoilla, jonne noin 80 %
koko tuotannosta toimitettiin. Tehtaan laitok-
set olivat sekä rakennuksien että koneiden suh-
teen ensiluokkaiset ja, kuten edellä on viitattu,
myöskin taloudellisessa suhteessa edulliset.
Käyttövoimana oli vesi ja sähkö, jota varten
Kissakosken noin 2.000 hv. putouksesta otettiin
noin 1.500 hv. Työläisiä oli kaikkiaan noin 125
henkeä. Kun vesiputouksen, tarpeellisen teh-
dasalueen ja metsien ostoa varten tarvittiin
alkuperäinen osakepääoma kokonaan, kohotti
yhtiö ennen rakennustöiden alkua osakepääoman
1.000.000:— markkaan. Yhtiön johtokuntaan
kuuluivat kauppaneuvos Lars Krogius pu-
heenjohtajana, valtioneuvos Mauritz Hall-

berg ja yhtiön toimitusjohtaja Wilh. Ben-
sow.

Näin jatkui yhä edistyen yhtiön toiminta aina
vuoteen 1920, jolloin tapahtui onnettomuus.
Sanotun vuoden huhtikuun 16 päivän aamuna
sytty paperitehdas, paperikoneeseen iskeneestä
sähkökipinästä, tuleen, palaen puusta rakenne-
tut paperitehdas, puuhiomon yläkerta ja sähkö-
laitos perustuksiaan myöten. Koneet vahingoit-
tuivat romuksi. Ainoastaan tiilestä rakennetut
puuhiomo ja holanteri säilyivät. Äkkiarvaa-
matta syttyneessä palossa jäi kolme työläistäkin
tulen uhreiksi ja useita vahingoittui pelastau-
tuessaan. Palovakuutukset eivät täysin vastan-
neet aiheutuneita aineellisia vahinkoja.

Tulipalon jälkeen rakennettiin puuhiomo
uudelleen tiilestä ja entisestään paljon laajen-
nettuna. Tehdasrakennukseen tuli samalla tilaa
myöhemmin rakennettavaksi suunniteltua pa-
peritehdastakin varten. Viimemainitun suunni-
telman yhtiö kuitenkin sittemmin hylkäsi, joten
tehdas siitä lähtien on valmistanut vain kosteaa
puumassaa.

V. 1921 osti yhtiö Jaalan pitäjässä sijaitsevan
Werlan Puuhiomon ja Pahvitehtaan osakkeet.
Ja sitten, v. 1922, siirtyivät molempien yhtiöi-
den osake-enemmistöt oston kautta Kymmene
Aktiebolag'ille, jonka tytäryhtiönä Kissakoski
siitä alkaen on toiminut.

Viime aikoina on Kissakosken tehtaalla suo-
ritettu useita tärkeitä uudistuksia. Niinpä esim.
joku vuosi sitten osa vesilaitoksen turpiineista
vaihdettiin uusiin. Talvella 1928 valmistui uusi,
kivestä ja betonista rakennettu patolaitos, jonka
rakennustyön Insinööritoimisto Alfr. A. Palm-
berg suoritti n. 2 milj. markan urakkasum-
masta. Myöhemmin, 1932 perattiin myöskin
Kissakoski ja näiden uudistusten johdosta ko-
hoaa tehtaan kuivapainoinen vuosituotanto,
vesitilanteen ollessa normaalin, yli 5.000 tonnin,
vaikkakin tehtaassa on vain 3 hiomokonetta.
Puumassa kuljetetaan kesäisin yhtiön omilla
proomuilla ja laivalla Otavan satamaan, talvi-
sin autoilla Hietasen asemalle, lähetettäväksi
Kymi-yhtiön tehtaisiin Englantiin.

V. 1932 valmistui yhtiön rakennuttama ajan-
mukainen sähkölaitos, joka nykyään tyydyttää
Mikkelin kaupungin, Otavan, Mäntyharjun, Sa-
von Työlaitoksen, Hirvensalmen kirkonkylän ja
Kissakosken sähkötarpeen. Ensimmäisen ker-
ran laskettiin sähkövirta Kissakoskelta Mikke-
liin yli 40 km. pituisen linjan välityksellä 18. 11.
1932. Sähkölaitoksen rakennustyöt sekä samalla
edellämäinitun koskenperkaustyön suoritti In-
sinööritoimisto Alfr. A. Palmberg. Voimalai-
toksen 1.200 hv. turpiinin toimitti Tampereen

O. Y. LÄSKELÄ A. B:n TEOLLISUUSLAITOKSET JA NIIDEN KEHITYS VIIME VUOSINA.

Oy. Läskelä Ab:n teollisuuslaitokset sijaitsevat kolmella eri paikkakunnalla Harlun pitäjässä, nimittäin sulfiittitehdas ja paperitehdas, joka valmistaa sulfiittipaperia, Harlun kirkonkylässä, sanomalehtipaperitehdas ja puuhiomo Läskelän kylässä sekä höyrysaha Joensuun kylässä Laatokan rannalla.

Sulfiittiselluloosatehdas

rakennettiin vuonna 1926 kaksine 125 m³ suuruisine keittokattiloineen, vastaten 8000 tonnin vuosituotantokykyä. Tarkoituksena oli käyttää tehtaan tuotanto etupäässä Harlussa ja Läskelessä olevien paperitehtaitten selluloosatarpeen tyydyttämiseksi. Kuitenkin osoittautui pian, että tehdas oli suunniteltu liian pieneksi, jonka tähden vuonna 1930 hankittiin kolmas kattila, kooltaan 150 m³. Samana vuonna uudistettiin tehtaan kuivauskone, jolloin sitä myös suurennettiin. Seuraavina viitenä vuotena laajennettiin ja uudenaikaistutettiin tehdasta edelleen. Niinpä se vuonna 1932 sai oman laboratorion, jolloin myös kuivauskone koteloitiin. Vuonna 1933 rakennettiin tehtaalle kiisunpolttolaitos, joka teholtaan vastaa 30.000 tonnin suuruista selluloosatutantoa. Vuonna 1934 hankittiin neljäs keittokattila, tilavuudeltaan 208 m³. Tällöin rakennettiin myös kuorimisrumpulaite, tehtaan käyttämään koko selluloosapuutarvetta varten. Vuonna 1935 laajennettiin kuivauskonetta edelleen rakentamalla siihen lisää tuulettajakuivauskone, jonka on valmistanut Suomen Puhallintehtas Oy.

Näistä toimenpiteistä johtui, että tehtaan tuotantokyky nousi vuoden 1930 tuotannosta, noin 12.000 tonnista, nykyiseen 25.000 tonniin. Samalla alenivat tuotantokustannukset noin 35 %.

Pellava ja 900 kVA generaattorin y.m. koneet Gottfr. Strömberg.

Yhtiön vakituisten työläisten luku on n. 90, mutta kesäisin uutto- ja maanviljelystöiden aikana se on huomattavasti suurempi. Suhteet yhtiön johdon ja työläisten välillä ovat aina olleet hyvät. Työläisten asunto-olot ovat myöskin järjestetyt varsin tyydyttävästi, minkä seikan ammattientarkastajatkin ovat aina lausunnoissaan todenneet.

Yhtiön johtokuntaan kuuluvat vuorineuvos E. Ahlman, pankinjohtaja G. af Forselles ja yhtiön toimitusjohtaja E. Kläile. Tehtaan konttoripäällikkönä on hra Yrjö Helelius ja kasöörinä hra Albin Nybom.

Paitsi yllä kosketeltua teollisuuspuolta, on Oy. Kissakoski Ab. myöskin kiinnittänyt suurta huomiota maatalouteen. Yhtiön omistamien

Leppäkosken paperitehdas

Harlussa on perustettu paljon ennen sitä aikaa, eli v. 1924, jolloin Leppäkoski Fabrikers Ab. siirtyi Oy. Läskelä Ab:lle. Sanottuna aikana oli tehtaassa 2 paperikonetta, leveydeltään 84 ja 88 tuumaa. Nämä valmistivat pääasiallisesti sulfiitti- ja „China Cap”-paperia. Kun viimeksimainitun paperilaadun markkinat vuonna 1929 kokonaan lamaantuivat, on tehtaassa valmistettu melkein yksinomaan sulfiittikäärepapereja, joiden paino on ollut 17—23 grammaa neliometriä kohti.

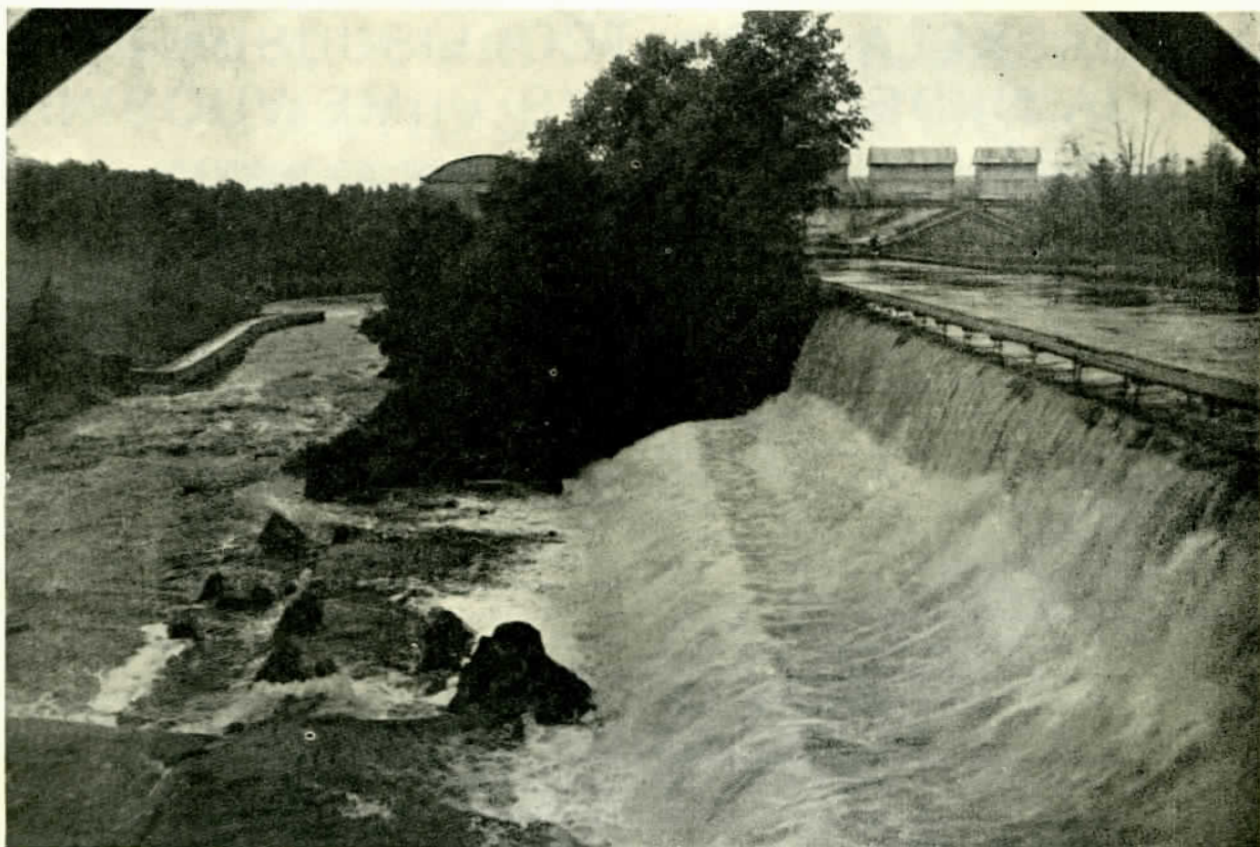
Kuluneena vuotena on tehdasta hyvin huomattavasti laajennettu, sillä sinne on asennettu kolmas Yankee-paperikone, jonka on valmistanut Karlstads Mekaniska Verkstad. Koneen leveys on 120 tuumaa, silinterin läpimitan ollessa 4,2 metriä.

Mainitun silinterin kuljettaminen Karlstad'ista Ruotsista Harluun tehtaalle oli sekä hyvin vaikeaa että vaarallista, sillä maamme merisatamista Harluun johtavilla rautatielinjoilla pienin sallittu etäisyys raiteiden ja niiden yhteydessä olevien rakennusten välillä ei sallinut näin kookkaan kappaleen kuljettamista niistä pitkin. Sen vuoksi oli vuokrattava erityinen laiva tuomaan silinteriä Otterbäckensin asemalta Ruotsista, jonne se oli kuljetettu rautateitse Karlstad'ista. Tämä noin 40 tonnia painava silinteri asetettiin laivan kannelle ja kuljetettiin suurinta varovaisuutta noudattaen Pitkärantaan. Siellä se lossattiin erikoisesti tarkoitusta varten vahvistetulle laiturille, josta se pyöritettiin erikoiseen rautatieltä vuokrattuun vaunuun. Tällä vaunulla tuotiin silinteri sitten Harlun asemalle, josta se pitkää ja jyrkkää alamäkeä myöten

tilojen pellot ovat kaikki viljelyksessä ja tehtaan läheisyyteen on raivattu laajat suoviljelykset. Juuri soiden perkaamisessa on yhtiö näyttänyt hyvää esimerkkiä, jota sitten onkin pitäjässä alettu yhä enemmän seurata. Yhtiön välittömässä viljelyksessä on n. 100 ha peltoa. Tehtaan henkilökunta saa ostaa maanviljelyssamoinkuin yhtiön karjataloudenkin tuotteita alle tavallisten kauppahintojen. Yhtiön, samoin kuin koko Kymi-yhtiön maatalouspuolta johtaa agr. Bruno Breitenstein.

Edelläolevassa on lyhyesti kosketeltu Oy. Kissakoski Ab:n liiketoimintaa ja niinsanoaksemme sen ulkonaisia vaihteita. Sen omassa keskuudessaan suorittamaan huoltotoimintaan, koulu- ja valistusoloihin sen alueella, y.m.s. saanemme tilaisuuden myöhemmin palata.

V.

Läskelän koski ja vesikanava. Taustalla näkyy hieman tehdasrakennuksia.

vieritettiin tehtaaseen. Kuinka vaivalloinen ja aikaa vaativa tämä tehtävä oli, sitä todistaa se seikka, että lossaus Pitkärannassa, jossa ei ollut nostolaitteita käytettävissä, sekä kuljetus tehtaalle vaati yli kaksi viikkoa keskeytymätöntä työtä.

Vuodesta 1930 lähtien, jolloin tehdas valmisti hiukan yli 2.100 tonnia, on tuotanto erinäisten toimenpiteitten vuoksi lähes kolminkertaistunut ja odotetaan sen tulevana vuonna edelleen huomattavasti kasvavan.

Eräs toinen, Harlun tehtaalle kuin myöskin yhtiölle kokonaisuudessaan paljon merkitsevä toimenpide on kuluneena vuotena saatu loppuun-suoritetuksi, sillä tehdas vanhanaikaisen, epätaloudellisen ja ikänsä puolesta loppuunkuluneen voimalaitoksen tilalle rakennettiin uusi voimalaitos Jänisjoen vastakkaiselle rannalle. Nyt voidaan täällä kehittää noin 1850 KW sähkövoimaa entistä noin 500 KW vastaan. Jos uuteen voimalaitokseen sijoitetaan myöhemmin toinen aggregaatti, jolle tila on siinä varattu, voi kehitetty voimamäärä nousta noin 3100 KW.

L ä s k e l ä n tehtaista rakennettiin

puuhiomo

vuonna 1904 noin 6000 tonnin (kuivaa painoa) tuotantotehoiseksi, mutta suurennettiin sitä myöhemmin vuosina niin, että se vuonna 1930

valmisti noin 11.000 tonnia. Mutta kun tämä määrä ei mainittunakaan vuonna likimainkaan riittänyt tyydyttämään Läskelässä olevan paperitehtaan tarvetta, ja kun viimeksimainitun tehtaan tuotanto kyseessäolevasta vuodesta lähtien lakkaamatta lisääntyi, suurennettiin hiomoa vähitellen lähinnä seuraavien neljän vuoden aikana niin, että sen tuotanto kohoaa nyt noin 20.500 tonniin. Samanaikaisesti uuden aikaistutettiin hiomo sikäli perusteellisesti, että siinä ei ole nyt ainoatakaan niistä koneista, jotka olivat käynnissä vuonna 1930. Valmistuskustannukset laskivat samalla 35,5 %. Nykyisin valmistettu määrä riittää tyydyttämään ei ainoastaan paperitehtaan tarpeen, vaan jää myöskin ylijäämää noin 6.000 tonnia. Tämä määrä voidaan kamyyrikokoojakoneen ansiosta viedä ulkomaille. Kuluvan vuoden loppukuukausista lähtien tulevat ylijäämän käyttämään Kymin Osakeyhtiön omistamat englantilaiset tehtaot.

Läskelän paperitehdas

perustettiin v. 1906, jolloin ostettiin Fourdrinier-kone, leveydeltään 3,2 m., ruskean paperin valmistusta varten. Koneen tuotantokyky oli 7.000 tonnia. Vuonna 1913 lisättiin koneistoa hankkimalla 2,37 metrin levyinen Yankee-kone, joka valmisti ohutta painopaperia.

Vuonna 1927 rakennettiin hidaskäyntinen ja kelvollisen painopaperin valmistukseen tuskin sopiva P.K. I kokonaan uudelleen, minkä johdosta sillä v. 1930 saatiin noin 12.000 tonnin suuruinen tuotanto. Samana vuonna valmisti P.K. II noin 2.600 tonnia ohutpaino- ja käärepaperia. Jotta tuotantoa edelleen voitaisiin lisätä ja että saataisiin tarvittava säästö höyrynkulutuksessa, asennettiin P.K. I sukka- valssin sekä I ja II parin puristintelojen tilalle imutelat. Tästä oli seurauksena, että koneella valmistettiin vuonna 1933 15.334 tonnia sanomalehtipaperia, eli siis 27 % enemmän kuin vuonna 1930. Kun konetta edelleen uudenaikaistutettiin samalla kun suoritettiin muita rationalisointitoimenpiteitä, nousi tuotanto P.K. I vuonna 1935 17.280 tonniin ja odotetaan sen tänä vuonna kohoavan 17.800 tonniin, eli 47,3 % suuremmaksi kuin vuonna 1930. Valmistuskustannukset ovat samana aikana alentuneet 44,7 prosentilla.

Osittain ohutpainopaperimarkkinain romahduksen, osittain P.K. II vanhuudenheikkouden takia on tällä koneella lokakuusta 1934 lähtien valmistettu vain käärepaperia P.K. I tuotantoa varten.

Yhtiön höyrysaha

rakennettiin vuonna 1897 Joensuun kylään. Tällöin siihen laitettiin 2 raamia. Myöhemmin vuosina on raamien luku lisätty viideksi, joista yksi on kaksoisraami. Sahan tuotantokyky on 14—15.000 std. puutavaraa. Puutavaramarkkinain heikkous yhdessä kalliiden raaka-ainehintojen kanssa pakotti yhtiön kuitenkin v. 1930 supistamaan sahauksen vain siihen määrään, johon raaka-aine voitiin ottaa omista metsistä, eli toisin sanoen 3.300 std. Sitä mukaa kuin suhdanteet myöhemmin paranivat, lisättiin myös vähitellen sahausta, niin että se tänä vuonna nousee jonkun verran yli 9.000 std. Saha on täysin uudenaikainen kuivauslaitoksineen sekä kaksine, joskin vanhentuneine höyläyskoneineen.

Tästä lyhyestä yleissilmäyksestä ilmenee, että yhtiön teollisuuslaitoksia on vuosina 1930—36 lakkaamatta laajennettu ja uudenaikaistutettu. Seurauksena on huomattava tuotannon lisääntyminen, joka käy selville alempana olevasta taulukosta.

Kun Leppäkosken selluloosa- ja paperitehtaan sekä sahan odotetaan tänä vuonna huomattavasti ylittävän viime vuoden tuotannon, käy vertailu tähän vuoteen nähden yhä edullisemmaksi.

Tavaralaji	Valmistuksen suuruus vuonna		
	1930	1935	Lisäys
Läskelä, puumassaa tonnia	11.103	20.335	9232 eli 83,2 %
Läskelä, paperia "	14.640 ¹⁾	18.389 ²⁾	3749 " 25,6 %
Leppäkoski, paperia "	2.116	3.304	1188 " 56,1 %
Leppäkoski, selluloosaa ... "	11.705	21.408	9703 " 82,9 %
Puutavaraa, std.	3.287	7.482	4195 " 127,6 %
Summa	42.851	70.918	28.067 eli 65,5 %

70 VUOTTA

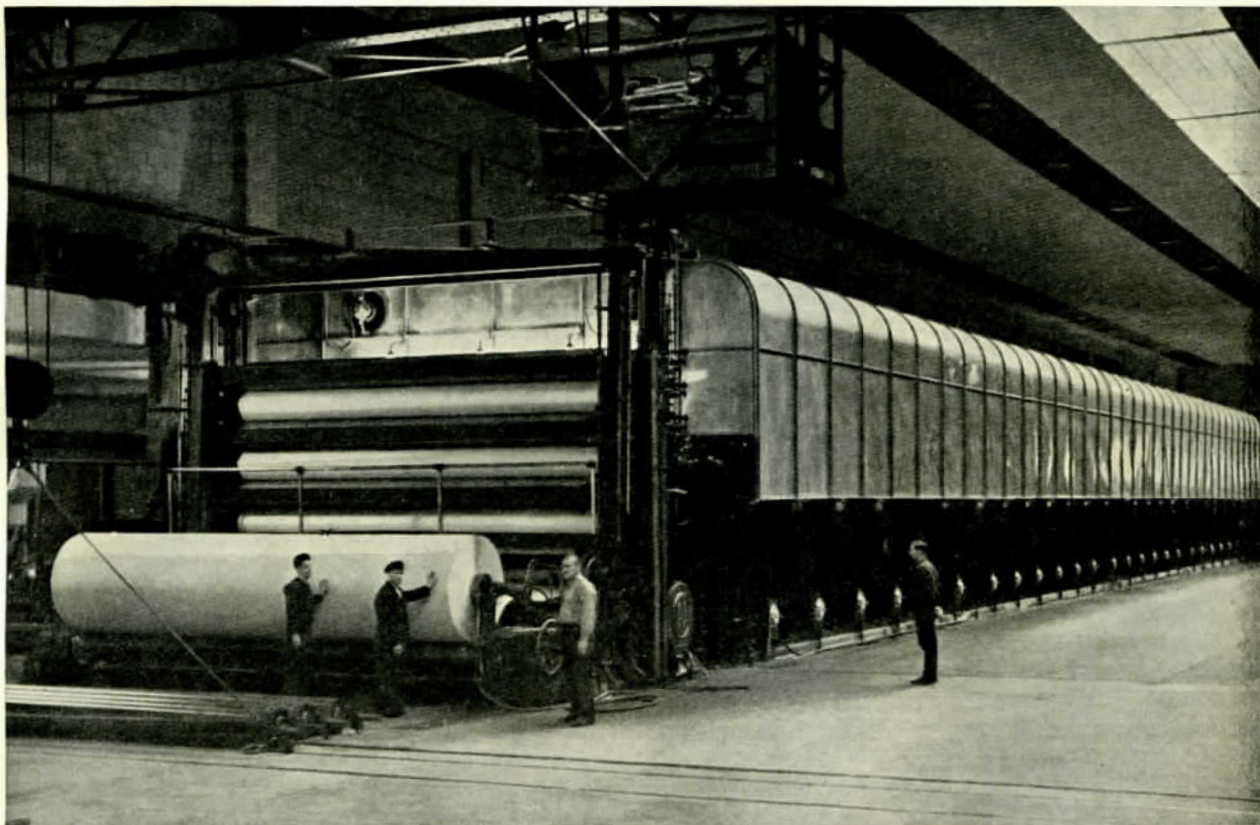

täytti viime syyskuun 27 p:nä valimoesimies Abel Vehniäinen Läskelässä. Hän on ollut O. Y. Läskelä A. B:n palveluksessa vuodesta 1921 lähtien, jolloin tuli nykyiseen toimeensa. Hän on luonteeltaan hiljainen ja ystävällinen, jonka vuoksi hänen apulaisensa ja työtoverinsa pitävät hänestä paljon. Korkeasta iästään huolimatta on valimoesimies Vehniäinen vielä mitä

parhaimmissa voimissa hoitaen edelleenkin tehtäviään suurella huolella ja tunnollisuudella.

¹⁾ 2 konetta. — ²⁾ 1 kone.

— Teollisuuslaitosten ylläpitämien ammatti- ja konepajakoulujen väliset yleisurheilukilpailut pidettiin viime elokuun 20 p:nä Lohjalla. Kilpailut tapahtuivat 5-ottelussa, johon kuuluivat 100 ja 1.000 m. juoksut, korkeushyppy, kuulantöytä ja keihäänheitto. Kustakin koulusta sai olla mukana 4 edustajaa, joista kolmen parhaan tulokset huomioitiin. Koulujen välisen kiertopalkinnon sai vuodeksi haltuunsa Lohjan Kalkkitehdas Oy:n konepajakoulu pistemäärällä 251,33. Muitten koulujen järjestys oli seuraava: 2) Valkeakosken ammattikoulu 234,37 pist.; 3) Kone ja Silta Oy:n konepajakoulu, Helsinki, 232,97 pist.; 4) Nokian ammattikoulu 230,35 pist.; 5) Varkauden ammattikoulu 230,03 pist.; 6) Kymin Oy:n ammattikoulu 219,77 pist.; 7) Mäntän ammattikoulu 218,47 pist.; 8) Pietarsaaren ammattikoulu 195,75 pist. — Mieskohtaisessa kilpailussa sijoittautuivat Kymin Oy:n ammattikoulun edustajat seuraavasti: 4) P. Salama; 17) A. Palviala; 23) T. Pethman; 27) U. Silvonen. Osanottajia oli kaikkiaan 29.

Toinen uusista 40,000 tonnin paperikoneista.

VOIKAAN PAPERITEHTAAN TUOTANTO

kohoa laajennusten jälkeen 130.000 tonniin vuodessa.

Puuhionon tuotanto nousee 110.000 tonniin. Uuteen paperivarastoon mahtuu yhdellä kertaa 12.000 tonnia paperia.

Voikaan tehtailla kesällä 1934 alullepannut laajennustyöt lähenevät nyt loppuaan. Paperitehtaan osalta ne ovatkin jo päättyneet, mutta puuhionossa asennetaan vielä paikoilleen muutamia uusia koneita.

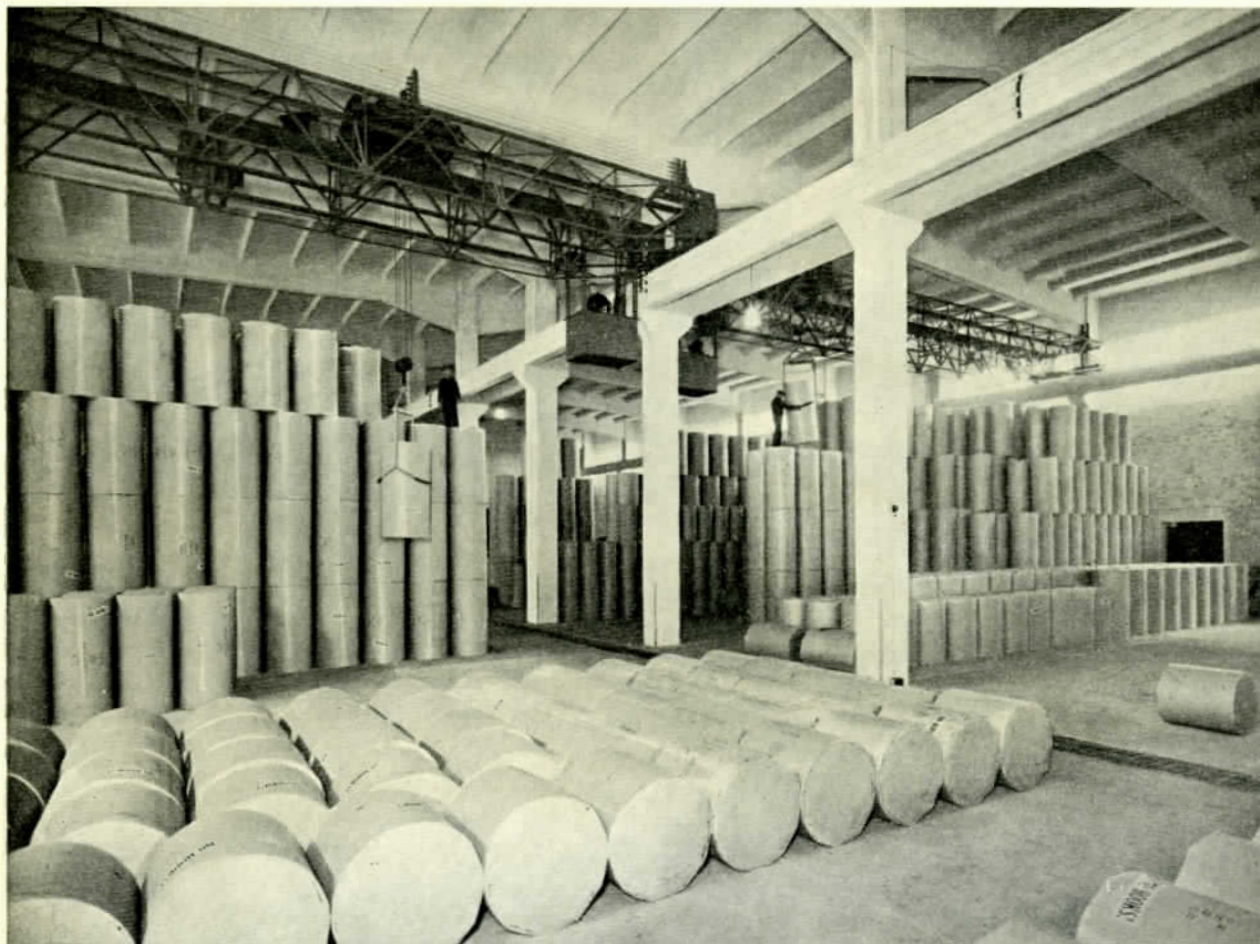
Laajennusten jälkeen on paperitehtaassa nykyisin toiminnassa 6 paperikonetta, joista neljä entisiä ja kaksi uusia. Viides vanha kone vietiin Hallan sulfiittitehtaalalle, missä sitä käytetään kuivauskoneena.

Uudet koneet on valmistanut Walmsleys Limited, Bury, Lancashire, Englanti, ja ovat ne normaalisia, n.s. kolmen rullan sanomalehti-paperikoneita. Niiden maksimileveys on 540 sm. ja korkein mahdollinen nopeus 450 m. minuutissa. Niissä on kaikkiaan 48 kuivaussylinteriä, läpimitaltaan $1\frac{1}{2}$ m. kukin. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että kahdessa vanhimmassa koneessa on vain 16 sylinteriä ja kahdessa muussa 30. Niiden leveys vaihtelee 230—280 sm. ja sylinterien läpimitta on 1,25 m.

Uusissa koneissa puhalletaan paperi viiralta ja puristinten läpi paineilman avulla (7 kg. paine kompressorissa) kuivausosaan, jossa Sheahanin köysisyöttö johtaa paperin edelleen ja lopuksi se puhalletaan kalanteriin. Paineilmalla puhalletaan paperi myös kalanterista rullatuoliin.

Kumpikin uusista koneista on rakennettu 40.000 tonnin vuosituotantoa varten. Kun tähän lisätään vanhojen koneiden osuus, 50.000 tonnia vuodessa, nousee Voikaan paperitehtaan tuotanto koneiden saavutettua täyden nopeutensa yhteensä 130.000 tonniin, mikä vastaa runsaasti 400 tonnia päivässä.

Käsityksen Voikaan paperitehtaan nykyisestä laajuudesta saa parhaiten, kun vertaa sen ensi vuoden tuotantoa aikaisempien vuosien tuotantoon. Vuonna 1913 oli tehtaan koko tuotto vain vajaat 29.000 tonnia. Vuonna 1926 saatiin samoilla koneilla jo yli 43.000 tonnia ja v. 1934, jolloin laajennustyöt pantiin alulle, noin 47.000 tonnia. Tänä vuonna kohoa tuotanto jo 120.000

Osa uutta paperivarastoa, johon mahtuu yhdellä kertaa 12,000 tonnia paperia.

tonniin ja ensi vuonna, kuten mainittu, 130,000 tonniin. Nykyisin valmistetaan kaikilla koneilla vain sanomalehtipaperia, mutta ennen sotaa tuotettiin myös eräitä hienompiakin paperilaatuja.

Se paperimäärä, mikä Voikaalla nykyisin tuotetaan, ulottuisi metrin levyisenä vyönä kokonaista 62 kertaa maapallon ympäri, mikä tietää yhteensä yli kahden ja puolen miljoonan kilometrin pituista taivalta. Niin että on siinä paperia kerrakseen!

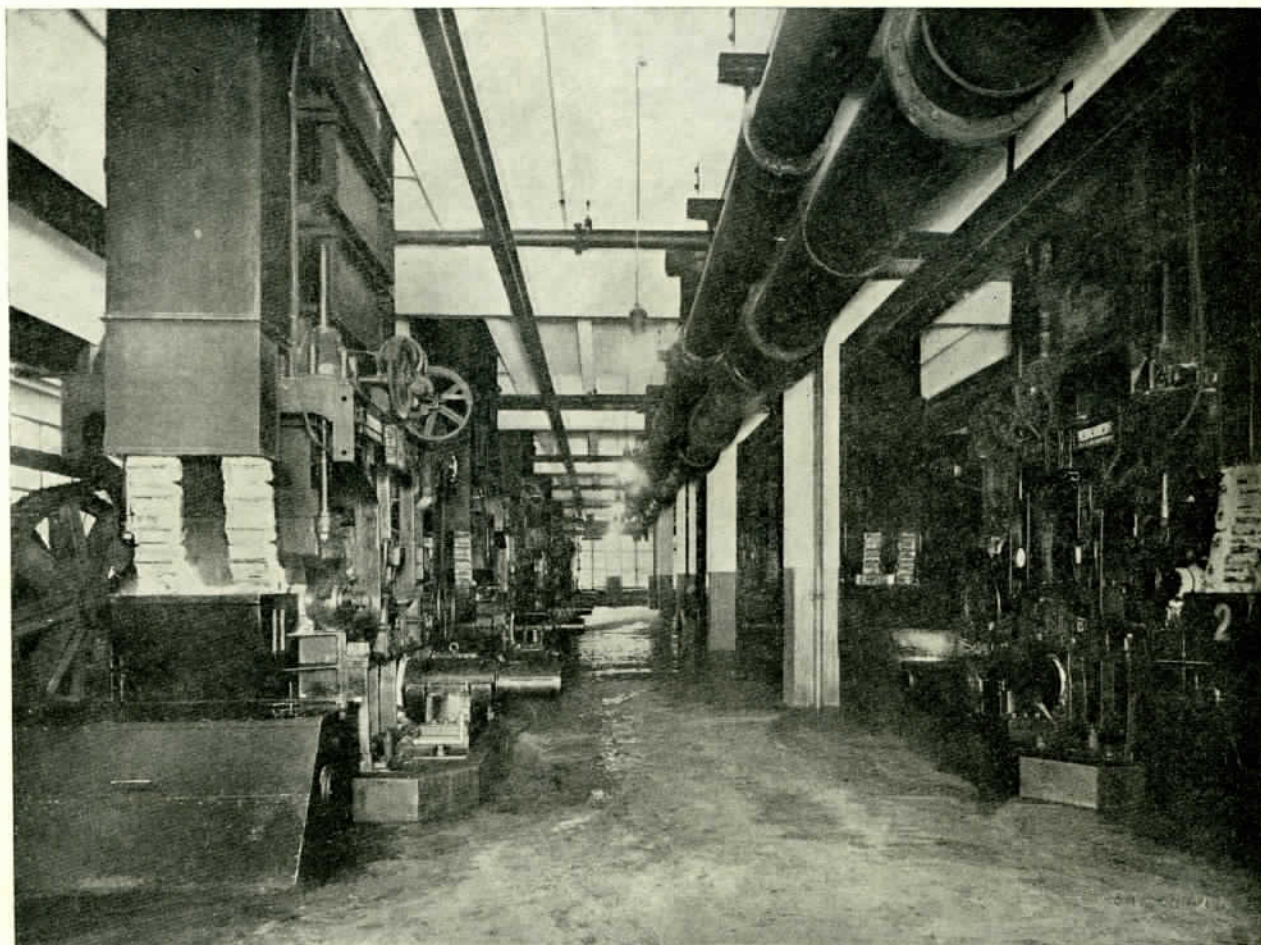
Tällaista paperintuotantoa varten olisi entinen paperivarasto tietenkin osoittautunut aivan liian pieneksi. Senvuoksi oli välttämätöntä rakentaa uusi varasto, johon mahtuu kerrallaan paperia 12,000 tonnia eli suunnilleen yhden kuukauden tuotantoa vastaava määrä. Tämä varasto on 105 m. pitkä, 42 m. leveä ja niin korkea, että siihen mahtuu neljä 1,8 m. pituista rullaa päällekkäin ja rullapinojen yläpuolelle jää vielä riittävästi tilaa varastointiin tarvittavan nostoradan liikumisesta varten.

Puuhioimo rakennettiin Voikaalle v. 1926 ja saatiin se osittain käyntiin seuraavana vuonna. Tuotannosta myytiin aluksi suuri osa, mutta

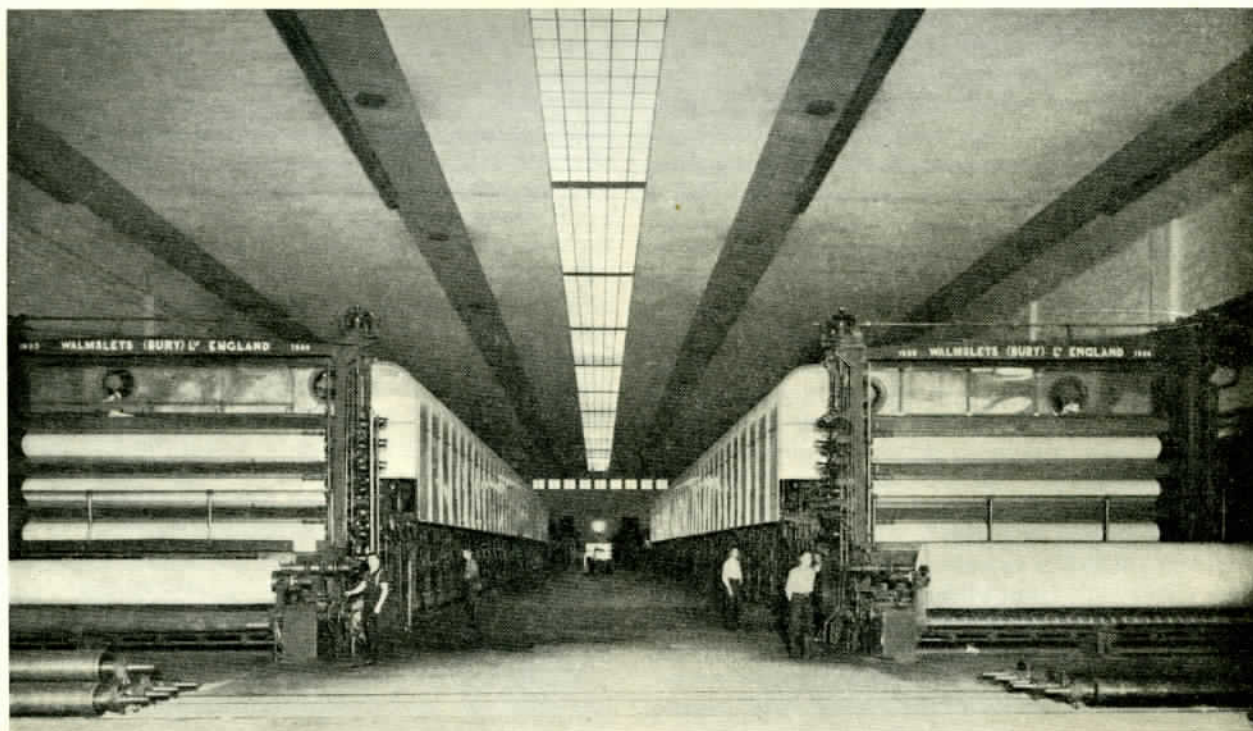
vähitellen täytyi myyntiä hiomon laajentumisesta huolimatta vähentää, sillä lisääntynyt paperituotanto vaati raaka-ainetta vastaavassa määrässä. Vanhasta puuhioimosta ei enää ole jäljellä edes „kiveä kiven päällä”, sillä sen tilalle on rakennettu kokonaan uusi ja sijaitsee se aivan toisessa paikassa kuin entinen. Uudessa puuhioimossa on nykyisin 15 Voithin kesto-syöttökoneita ja lisäksi asennetaan sinne 4 uunihiomakoneita, Great Northern-tyyppiä, jotka ovat ensimmäiset laatuaan Suomessa. Hiomisvoima on yhteensä 18,500 hevosvoimaa ja koko tuotanto tulee nousemaan 110,000 tonniin vuodessa. Vanhan hiomon koneista oli suurin osa Tampereella valmistettuja ja pienin koneista kehitti 75 hv. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että suurimmat nykyisistä koneista ovat teholtään jopa 1250 hv., joten kehitys tälläkin alalla on mennyt huimaavin askelin eteenpäin.

Kuten uudenaikaisissa sanomalehtipaperitehtaissa yleensä, pumputaan Voikaallakin selluloosa ja puumassa selluloosatehtaasta ja puuhioimosta suoraan paperikoneille.

Edellä mainituista laajennuksista johtui, että korjauspaja täytyi sijoittaa entisten paperin-

Osa puuhiomoa.

Valtava ja tyylikäs konehalli. Voikan tehtaan uudet paperikoneet.

TOISESSA UIMAPROMOTIOSSA KUUSANKOSKELLA

vihittiin 113 uimamaisteria ja -kandidaattia.

Viime kesä oli uimaopetukselle ja yleensä uintiurheilulle erinomaisen suotuista. Kesän aikana ylläpidettiin Kuusankosken uimalaitoksella jälleen uimakoulua, jossa oli satamäärin oppilaita. Toinen uimapromotio tapahtui elok. 16 p:nä ja tällöin vihittiin 31 nais- ja 4 miesmaisteria sekä 35 nais- ja 43 mieskandidaattia, ollen viihittäviä siis yhteensä 113. Promootorina toimi uimakoulun opettaja, maisteri Jorma Järvinen Lahdesta. Toisena uimaopettajana oli koulussa, kuten edellisenäkin kesänä, nti Aili Mikkela Kotkasta. Promotio-tilaisuudessa, johon oli saapunut väkeä noin 700 henkeä, suoritettiin myös useita kilpailuja, joissa saavutettiin eräitä hyvinkin lupaavia tuloksia.

lajittelusalien suojiin ja entinen paperivarasto käytetään nykyisin verstaan ja rakennusosaston varastoja varten.

Tähän kirjoitukseen liittyvissä kuvissa nähdään toinen uusista 40,000 tonnin paperikoneista, osa uutta paperivarastoa ja osa nykyistä puuhiomoa, johon, kuten mainittu, tulee sijoitettavaksi vielä muutamia koneita lisää. Paperikoneita varten rakennettu konesali on pituudeltaan 120 m., mikä osaltaan selittää näiden jättiläiskoneiden valtavia mittasuhteita.

OSASTOPÄÄLLIKKÖ CHR. NYBERG 50-VUOTIAS.

Kymintehtaan pääkonttorin tilastollisen osaston päällikkö Christian Nyberg täytti viime kuluneen syyskuun 17 päivänä 50 vuotta. Hän on ollut yhtiön palveluksessa yhtämittaisesti vuodesta 1909 lähtien eli siis 27 vuotta. Herra Nyberg on erikoisesti perehtynyt konttoritekniiliseen alaan ja tämän vuoksi onkin hän suuressa määrin ollut mukana luomassa Kymi-yhtiön sisäistä organisatiota.

Herra Nyberg oli aikoinaan tunnettu aktiiviurheilija, jonka erikoisalana oli kävely. Vv. 1905—07 välisenä aikana hän saavutti maailmanennätyksen 30 km:n kävelyssä sekä Suomen käyntiennätykset kaikilla kilpailtavilla oleilla matkoilla. Lisäksi oli hänen nimissään v. 1905 Suomen ennätys 5.000 m:n juoksussa. Hänen aloitteestaan perustettiin v. 1915 Kymintehtaan Urheiluseura, jonka puheenjohtajan tehtäviä hän sitten pitkät ajat hoiteli. V. 1921 seura kutsui hänen kunniajäsenekseen.

Herra Nyberg joutui merkkipäivänään lukui-

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

toivotamme kaikille tämän julkaisun lukijoille.

Toimitus.

O. Y. LÄSKELÄ A. B:n AMMATTIKOULU.

Yllämainitun koulun perusti yhtiön edesmenyt johtokunnan puheenjohtaja, valtioneuvos Mauritz Hallberg, joka lahjakirjallaan toukok. 26 p:ltä 1919 luovutti joukon omistamiaan yhtiön osakkeita pohjarahastoksi rahastolle, nimeltään „Läskelä Bruks Aktiebolag'in käsityökoulu". Lahjakirjassa sanotaan m. m.: „Kun rahastoon on saatu riittävä määrä varoja, on niitten tuottamalla korolla Läskelän tehtaalla avattava ja ylläpidettävä ammatti- eli käsityökoulua, jolla tulee olla järkevä ja käytännöllinen, yhtiön johtokunnan hyväksymä työohjelma. Yhtiön johtokunnan tuli valita koulun johtokunta, jonka itseoikeutettuna puheenjohtajana on yhtiön toimitusjohtaja."

Vuoteen 1921 mennessä oli rahastoa yhtiön taholta kartutettu niin paljon, että varsinainen opetustoiminta voitiin alottaa. Ensiksi perustettiin tyttöjen ammattikoulu, jossa oli oppiaineina kutominen ja neulominen. Oppilaiksi otettiin vain yhtiön palveluksessa olevien perheitten jäseniä, mutta johtokunnan erikoisen harkinnan mukaan voitiin myöskin ottaa oppilaita joku määrä yhtiön ulkopuolelta. Sikäli kuin käytettävissä olevat varat sallivat, lisättiin koulun opetusaineita. Niinpä vuonna 1922 voitiin ryhtyä antamaan kursseja taloudenhoidossa. Vuonna 1923 oli päästy niin pitkälle, että voitiin ajatella ammattiopetuksen järjestämistä myöskin pojille. Suunnitelman toteuttaminen viivästyi kuitenkin sen takia, kun ei ollut käytettävissä tarkoitukseen sopivaa huoneustoa. Marraskuussa 1924 pitämässään kokouksessa päätti johtokunta kuitenkin seuraavan vuoden alusta alottaa poikien ammattiopetustoiminnan. Huoneustokysymys ratkaistiin siten, että opetusta annettiin iltaisin työajan päätyttyä tehtaalla korjauspajassa ja puuseppäverstaassa kahdena tai kolmena iltana viikossa 2—3 tuntia kerrallaan. Opetuksen tuli käsittää puu- ja pelitsepän, sepän, viilaajan sekä sorvaajan työalat. Nyt oli siis saatu lopullisesti järjestetyksi myöskin poikien opetus. Vuosien kuluessa täydennettiin sitten opetusaineita, m. m. tyttöjen ammattikoulussa otettiin oppiaineiksi sairashoito, laskento ja laulu; myös hankittiin lisää opetus- ja työvälineitä.

Kun tyttöjen ammattikoulu sijaitsi Läskelässä, oli siitä se haitta, että Leppäkoskella ja Läskelän Joensuussa asuvien oli pitkän matkan takia vaikeaa päästä osallisiksi ammattikoulussa

san ystävä- ja tuttavapiiriin juhlimaksi saaden onnentoivotuksia ja lahjoja pitkin päivää. Viimeksimainituista mainittakoon hänen virkatovereiltaan saamansa kultakello.

Toivomme osastopäällikkö Nybergille jatkuvaa työtarmoa ja terveyttä.

annetusta opetuksesta. Tämän vuoksi päätettiin v. 1928, että koulu rupeaa toimimaan vuorovuosin itsekullakin tehdaspaikkakunnalla, ollen opetusaineet samat kuin koulun toimiessa Läskelässä. Niinikään päätettiin samoihin aikoihin alottaa Leppäkoskella samanlainen poikien ammattiopetus kuin mikä oli Läskelässä.

Paitsi niitä opetusmuotoja ja -aineita, joista edellä on mainittu, on koulun puolesta sen alusta alkaen paljon kiinnitetty huomiota kasvitarihaneuvontatyöhön. Aikaisempina vuosina tämä tapahtui siirtolapuutarhan yhteydessä sekä myöhemmin siten, että järjestettiin erikoisia kasvitarihakursseja sekä muutenkin pidettiin yllä tätä alaa koskevaa neuvontatyötä. Vuonna 1934 tämä toiminta keskeytettiin toistaiseksi, koska kunnan taholta oli joka paikkakunnalle järjestetty maatalouskerhotoiminta.

Oppivuoden päätyttyä on järjestetty tytöille opintomatkoja läheisille kotitalous- ja ammattikouluille sekä pojille O. Y. Helylän tehtaalle.

Opetus koulussa on tietenkin ollut ilmainen, paitsi yhtiön ulkopuolella oleville, joilta on kannettu pieni maksu. Parhaimmille oppilaille on jaettu raha- y. m. palkintoja.

Viime opetusvuonna oli tyttöjen ammattikoulussa kaksi neljä kuukautta kestänyttä oppikurssia, nim. käsityö- ja kutomakurssi. Ensimmäisellä kurssilla annettiin opetusta liinavaatteiden ompelussa, kaavapiirustuksessa, pukupompeissa, paikkaamisessa ja parsimisessa 549 tuntia. Kutomakurssilla opetettiin yksinkertaisten kankaitten laitoa ja kudontaa sekä laskentaa 434 tuntia. Sairashoito- y. m. opetukseen käytettiin 36 tuntia, eli siis yhteensä koko kurssiaikana annettiin opetusta 1.019 tuntia. Koulussa valmistettiin liinavaatteita 360 ja pukuja 18 kappaletta. Kangasta kudottiin 674 metriä.

Poikien ammattikoulussa jatkui opetus entiseen tapaan. Metalliosastolla opetettiin työvälineiden valmistusta ja käyttöä sekä tehtiin talous- y. m. esineitä. Puuseppäosastolla valmistettiin samaten taloukseen esineitä sekä huonekaluja.

Koulusta on tähän saakka saanut päästötodistuksen keskimäärin 15—20 tyttö- ja 30—33 poikaoppilasta vuosittain.

Opettajina ovat tyttöjen koulussa neiti Iina Alarotu, poikien koulussa Läskelässä mestari A. W. Sundman ja puuseppä Hermann Hakkarainen sekä Leppäkoskella mestarit Y. Niemelä ja O. Suihko. Johtokunnan puheenjohtajana on yhtiön toimitusjohtaja, kenraali O. Enckell.

Koulun perusrahaa on yhtiö vuosien kuluessa kartuttanut siinä määrin, että sen turvin voidaan ylläpitää koulun toimintaa sen nykyisessä laajuudessa ja siten tukea sitä sen pyrkimässä ohjaamaan poikia ja tyttöjä työn, taidon ja ahkeruuden tielle.

Näköalaa savupiipun huipusta.

KYMINTEHTAAN KESKUSKATTILAHUONE.

Kirjoittanut insinööri Bengt Zimmerman.

Marraskuussa v. 1933 alkoi ensimmäinen korkeatehokattila uudessa keskuskattilahuoneessa toimintansa. Ensimmäinen askel keskusjärjestelmään perustuvaan höyrykattilalaitokseen oli otettu. Sitä ennen oli höyry jaettu tehtaisiin neljässä eri kattilahuoneesta olevasta 17 höyrykattilasta, joiden yhteinen tulipinta-ala oli 3.765 m².

Tammikuussa v. 1935 alkoi kattila n:o 2 toimintansa ja ensi helmikuun alkupäivinä tulee n:o 3 valmiiksi ja tuleekin ensi vuoden kuluessa nykyisin vielä käytännössä olevista 11 vanhasta kattilasta osa hyljättäviksi. Nykyinen yhdistetty tulipinta on 5.066 m².

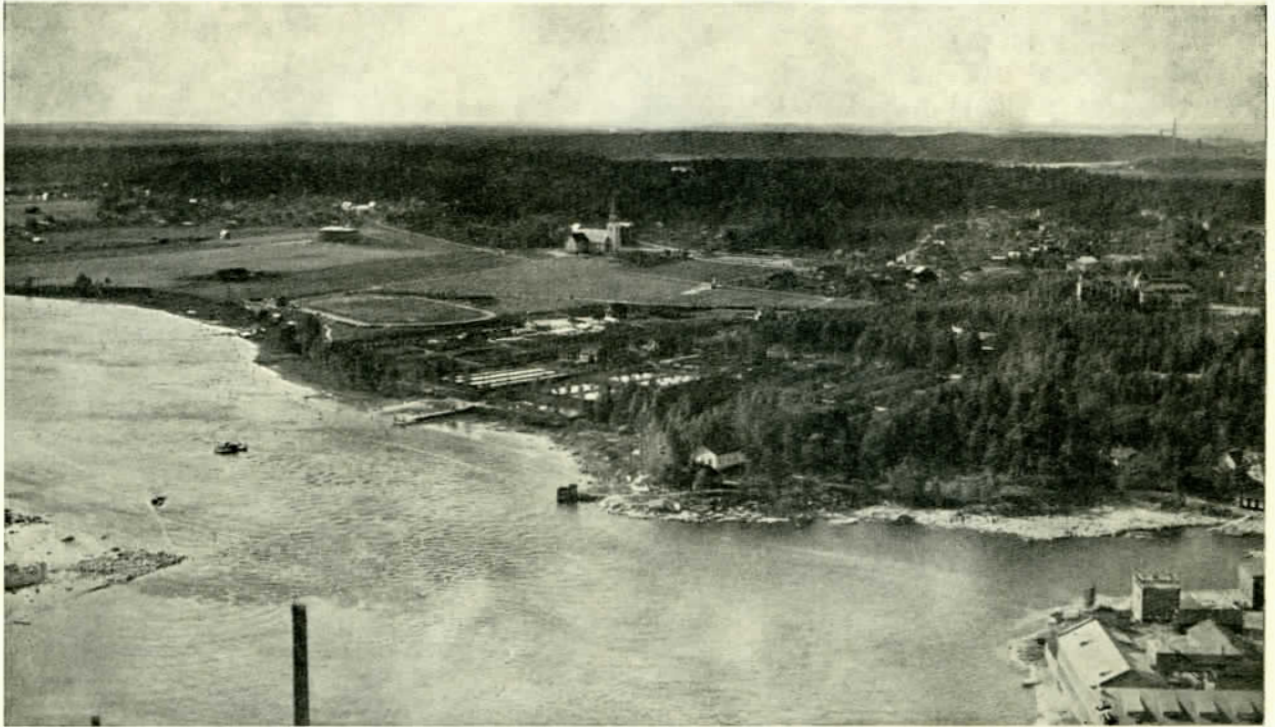
Suunnittelut olivat hyvin laajat ja alkoivat ne jo vuonna 1930. Suurimman työn on suorittanut Voima- ja Polttoainetaloudellinen yhdistys, joka on tutkinut m. m. seuraavat tärkeät asiat: Taloudellisin kattilasuuruus, malli ja paine, luonnon- vaike keinoitekoainen veto. Kymijoen vedelle sopiva vedenpuhdistuslaitos. Taloudellisin höyryturpiinikoko, kattilahuoneen ja voimaseaman paikat ja monia muita pienempiä seikkoja. Mainitun yhdistyksen työ tässä suunnittelussa on ollut osittain suorastaan uraa uurtava ja tuloksia käytetäänkin hyväksi jo koko Suomessa ja osittain ulkomaillakin.

Mitä itse laitokseen tulee, niin tulen tässä ly-

hyesti esittämään kattilalaitoksen sellaisena kun se tulee olemaan juuri työn alaisena olevan laajennustyön valmistuttua.

Rakennus, jonka kauniit julkisivut on tehty arkkitehti B. Liljeqvistin piirustusten mukaan, on rakennettu tiilistä rautapetoonirunkoa käyttäen. Se on rakennettu yhden metrin vahvuiseksi, kaksinkertaisella raudoituksella varustetulle rautapetoonilaatalle, joka on noin 4 m. maanpinnan alapuolella. Perustuksia tehdessä täytyi noin 7.000 m³ maata kaivaa pois. Rakennuksen korkeus on 22 m. maanpinnan yläpuolella ja sen pituus on kokonaisuudessaan 67 m. Toisessa päässä on matalampi osa, joka sisältää pumppuhuoneet, sähkövoiman sekä korkeasta matalajännitejakelulaitteet, konttorit, viilareiden työhuoneen, suodatinhuoneen y. m. Rakennustyöt on suorittanut O. Y. A. Palmbergin insinööritoimisto.

Kattilahuoneen viereen on rakennettu maanpinnasta mitattuna 122,5 m. korkuinen savupiippu, jonka yläpään sisäläpimitta on 5 m. ja ulkoläpimitta 5,6 m. Savukaasut tulevat savupiippuun 13 m. korkeudessa olevan 8×4 m. suuruisen savukanavan kautta. Tiiliä, joka on O. Y. Juurikorven tehtaan rakentama, alkaa 22 metriä maanpinnan yläpuolelta. Petooinen ala-osa, joka ulottuu aina 9 m. syvyyteen on perus-

Kaunis maisema.

tettu kallioon ja itse työn on suorittanut Kymintehtaan tehdasrakennusosasto.

Savupiipun perustuksen maanpinnan yläpuolella olevaan osaan on laitettu kaksi rautalevystä tehtyä suppiloa, joista ylimmäinen on rakennettu lentotuhkaa ja alimmainen kivihiilikuonaa varten. Suppiloista lasketaan tuhka ja kuona savupiipun perustuksen lävitse kulkevaan rautatievaunuun. Kivihiilikuona nostetaan suppiloon kattilahuoneen alakerrasta itsetoimivasti tyhjentyvällä erikoishissillä.

Kattilat ovat englantilaisen tehtaan Babcock & Wilcox'in valmistamat, C. T. M. (cross type marin = poikittaisella yläkattilalla varustettu merikattila) suurtehotkattilamallia, 25 kg/cm² työpainetta varten. Ylä- ja alakattila ovat niitattut rautalevystä. Jokaisen kattilan tulipinta on 702 m² ja on se varustettu höyryntulistajalla, jonka tulipinta on 346 m². Tulistaja nostaa höyryn lämpötilan 410—450 asteeseen Celsiusta.

Veden etulämmittäjät ovat Green single mallia, valurautaisilla ripaputkilla ja 497 m² tulipinnalla.

Ilmanetulämmittäjät ovat Babcockin putkimallisia ja tulipinnaltaan 1.000 m² kukin, antaen tulipesään johdettavalle palamisilmalle 130 ° C. lämpötilan. Kun palamiskaasut poistuvat savupiippuun, on niiden lämpötila 150—160 ° C., hiiliidipitoisuuden ollessa 12 %.

Arinapinta on 23 m² suuruinen ja arina on Underfeed stoker C: on valmistama. Se on kokonaan kapslattu n. k. „L” mallinen ja käsittää noin 6.000 arinalenkkiä ja painaa noin 40.000

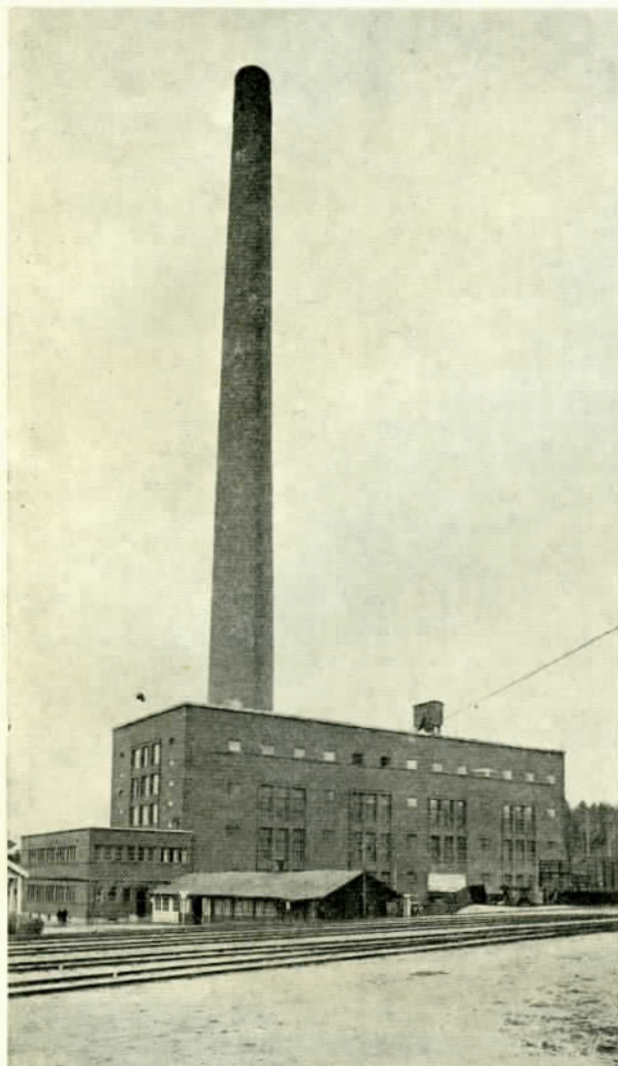
kg., koko kattilan painon ollessa käyttötilassa noin 600.000 kg. Arinan käyttö- (siirtymis-) nopeutta säädetään erikoisella sähkövastuksella, joka antaa mahdollisuuksia 68 eri nopeudelle. Se on valmistettu myöskin ilmansäätölaitteilla, joilla voidaan säätää ilmansaanti mihinkä paikkaan arinapintaa tahansa.

Holvit ovat lyhyitä Detrick riippuholvia. Etuholvin kautta johdetaan jälkipalamisilma polttokammioon kahdessa päällekkäisrivissä olevien kanava-aukkojen kautta. Keskikorkeus arinapinnasta alimmaiseen tuubiriviin on 5,6 m.

Polttokammion (tulipesän) sivuseinät ovat tehdyt n. k. Bailey-järjestelmän mukaan. Seinät käsittävät pystysuoran tuubirivin ja niihin kiinnitetyt valurautaiset erikoisplakit joita helposti voi vaihtaa uusiin. Seinät ovat pinta-alaltaan 34 m² kattilaa kohti ja antavat ne laskelmien mukaan 25 % koko kattilan antamasta höyrymäärästä. Toistaiseksi eivät nämä meillä käytännössä olevat Bailey-seinät ole vaahtineet vielä minkäänlaisia korjauksia. Polttokammion etu- ja takaseinät ovat tehdyt tavallisista tulenkestävistä tiileistä.

Kattilat ovat varustetut kaikilla nykyaikaisilla armatuureilla, kuten Cope'ksen syöttöveden säätäjillä, 25:llä Diamond ja Clyde noenpuhdistajalla, jatkuvalla pohjaveden ulospuhalluksella j. n. e.

Jokaisella kattilalla on oma kojetaulunsa. Niissä näkyy m. m. kaikki tarpeelliset mittaukset, kuten paine-, lämpö- ja vetomäärät, sekä alas johdettu kattilaveden korkeuden osoittaja

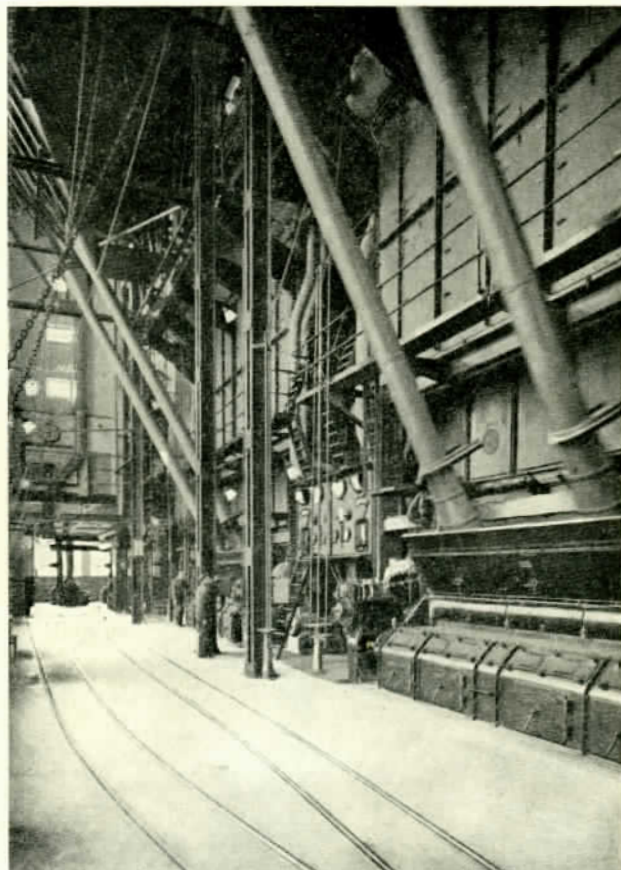
Kymintehtaan keskuskattilahuone.

n. k. Igema-mallia, jossa selvyiden vuoksi käytetään punaväristä erikoisnestettä.

Taulussa on myöskin hyvin monimutkainen mittari, joka on kattilan hoidossa (lämmityksessä) erittäin tärkeä. Se on nimittäin yhdistetty höyry- ja kaasumäärämittari. Tämä on varustettu punaisella höyry- ja mustalla kaasumääräosoittimella. Mittari on niin tarkasti suunniteltu, että kaikilla kuormituksilla molemmat osoittajat määrättyllä hiilioxidiipitoisuudella savukaasuissa näyttävät samat arvot, siis seisovat vastakkain. Tämän mittarin avulla on lämmittäjän helppo säätää vetoa ja ilmaa kuormituksen vaihtelujen mukaan.

Kumpainenkin kahdesta tehtaaseen menevästä päähöyryjohdosta on varustettu omalla kokonaishöyrymäärämittarilla sekä piirtävällä paine- ja lämpötilamittarilla. Myöskin syöttövesimäärä ja lämpötilamittaukset suoritetaan tarkkojen mittareiden avulla.

Siitä vaatimuksesta, joka alunperin asetettiin

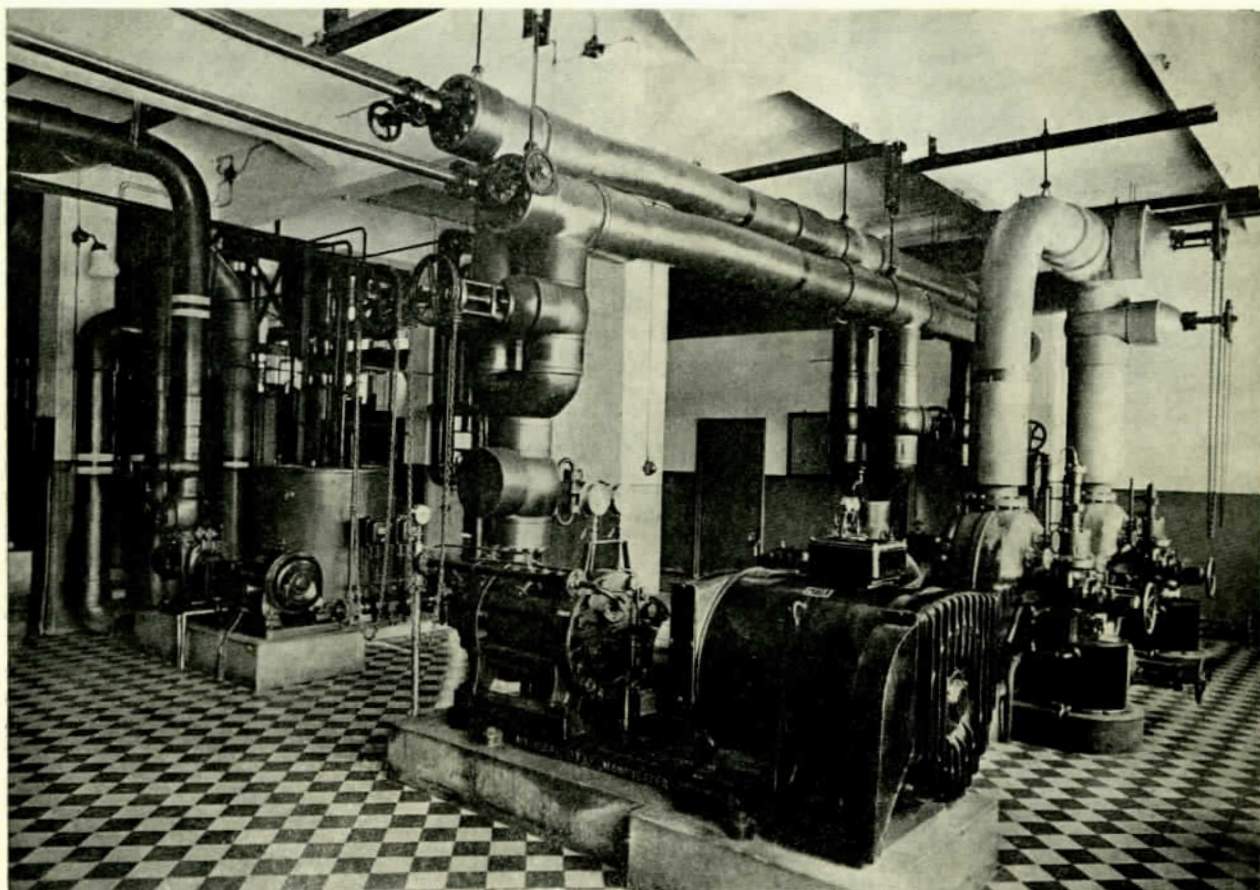

Sisäkuva kattilahuoneesta.

kattilalaitokselle sen pitämiseksi täysin puhtaan tuhkasta ja noesta, johtuu, että kivihiilien ja tuhkan käsittely on järjestetty niin, että esim. tuhka otetaan suppiloista veden lävitse erikoisen tuhkaextraktorin avulla, jolloin kellarikerros pysyy puhtaan tuhkasta.

Kivihiiliä ei kattilahuoneen seinien sisäpuolella näy muualla kuin hiilisuppiloissa arinoiden päällä. Näihin suppiloihin tulevat kivihiilet varsinaisista säiliöistä 30 cm. läpimittaisia putkia myöten, jotka ovat niin järjestetyt, että ne alapäästään ovat aina sivuttain edestakaisessa liikkeessä siten tasoittaen hiilikerroksen paksuutta suppiloissa ja jakaantuen hienot ja ruovit hiilet tasaisesti arinoille, joka taas on välttämätöntä tasaisen palamisen saavuttamiseksi arinapinnalla.

Mustaa savua antava savupiippu on taloudellisesti erittäin vahingollinen. Jos savu on mustaa, niin puhdas palamaton hiili poistuu tällöin hajaantuen ympäri paikkakunnan, tuottamatta siitä hyötyä, minkä se palaessaan aikaansaisi. Jos esim. keskuskattilahuoneen savupiippu noin kuukauden ajan yhtämittaisesti lähettäisi ulos mustaa savua, johtuisi siitä monien kymmenien tuhansien markkojen vahinko. Aikaisemmin mainittujen noenpuhdistajien toimiessa luonnollisesti syntyy nokisavua, jota ei voida välttää,

Pumppuhuone. Kuvasta näkyy m.m., että putkijohdot selvyiden vuoksi ovat erivärisiä ja varustetut eri merkeillä.

syystä, että sutaustoiminnan aikana irtoaa kaikki tulipintoihin ja seinämiin kiintynyt haitallinen noki ja tuhka, joka sitten osaksi poistuu savupiipun kautta. Lämmittäjien työn helpottamiseksi, heidän taistelussaan mustan savun syntymistä vastaan, on parhaillaan asennuksen alaisena n. k. fotocellilaitte pääsavukanavaan. Savukanavasta johdetaan laitteen tekemät havainnot kojetaulussa olevaan n. k. Ringelmann'in asteikolla varustettuun mittariin, josta sitten lämmittäjä voi ympäri vuorokauden tarkkailla savun laatua, mikä ilman tätä mittaria on mahdotonta, koska savupiipun pää ei näy pimeän tai sumun vallitessa.

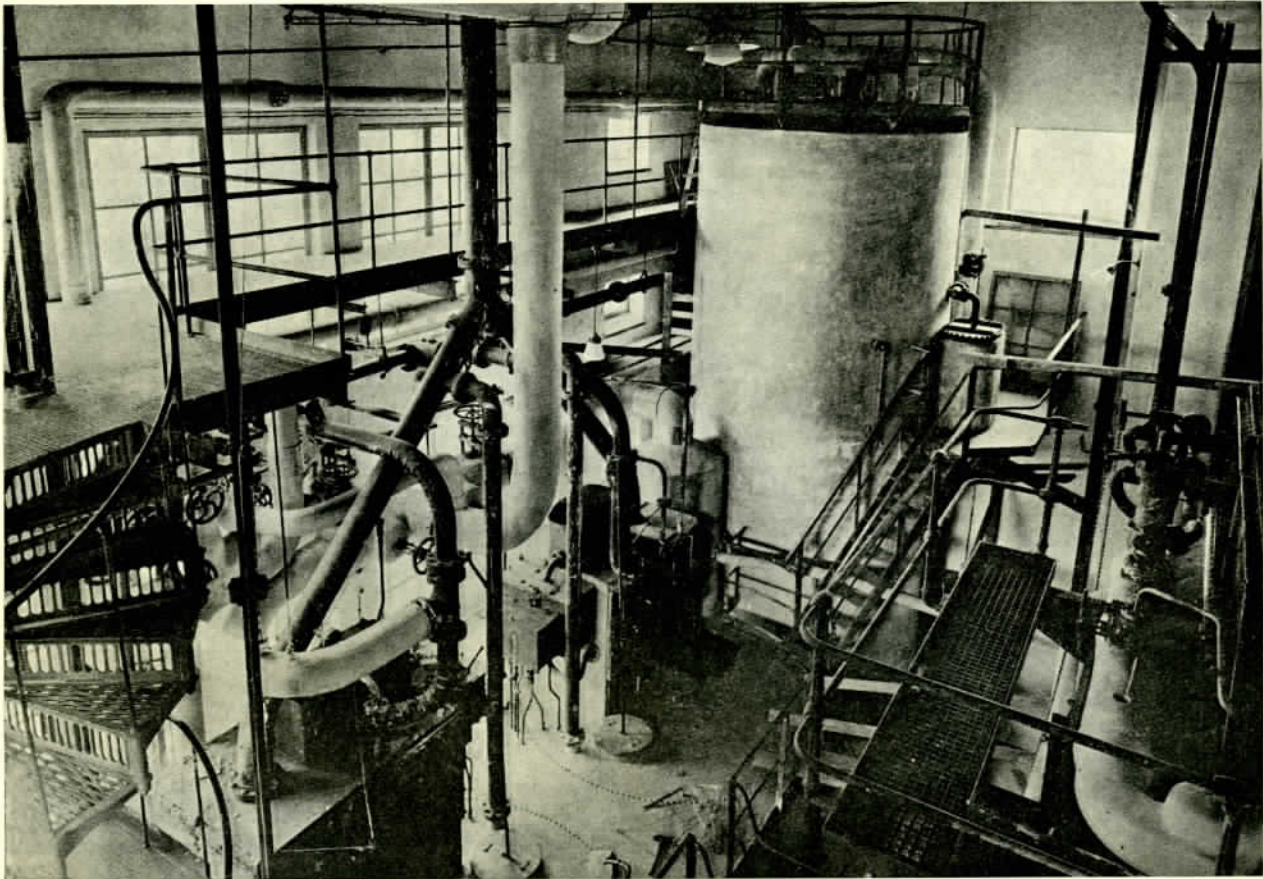
Koska Kymijoen vesi ei ilman muuta sovi suurtehohöyrykattiloiden syöttövedeksi, on kattilalaitoksessa erityinen vedenpuhdistuslaitos. Se käsittää kaksi veden etulämmittäjää, kaksi reaktoria, neljä suodatinta, kaasunpoistolaitteen sekä varsinaisen syöttövesisäiliön, johon kerääntyy kaikki valmiiksi käsitelty syöttövesi.

Reaktoreihin sisääntuleva raaka- ja lauhdevesi lämmitetään etulämmittäjissä höyryn avulla 80°C :een saadakseen nopeimmat kemialliset reaktiot. Sen jälkeen lisätään veteen natronlipeä ja trinatriumfosfaattia, jonka jälkeen se

pumpataan suodattimien läpi kaasujen poistolaitteeseen, missä tyhjiön avulla vapaat kaasut, kuten hiilixiidi ja happikaasu poistetaan. Suodattimissa poistetaan mekaaniset liat vedestä sekä kemiallisesti natronlipeän ja fosfaatin avulla syntyneet reaktioyhtymät, jotka käsittävät kaikki vedessä olleet kovuusaineet. Vasta tämän jälkeen on vesi puhdasta, pehmeää ja vaaratonta kattilalevyille. Kaksi kertaa päivässä tutkitaan kattilahuoneen omassa laboratoriossa, että vesi todella on sen laatuista kuin vaaditaan.

Veden puhdistuksen ja pehmittämisen johdosta ei kattilan sisäpuolista puhdistusta tarvitse suorittaa kuin noin kerran vuodessa. Ellei vettä puhdistettaisi, täytyisi kattilat puhdistaa ehkä 4 kertaa vuodessa, ja koska jokainen puhdistus veisi aikaa noin 3 viikkoa, on sillä voitettu yli 2 kuukautta käyttöaikaa kattilaa kohden vuodessa.

Syöttöpumppuina on 2 kpl. de Laval (150 ton./t.) höyryturpiinipumppuja ja yksi Mather & Platt sähköllä käypä (120 ton./tunnissa) pumppu. Kuormituksen noustessa asennetaan nyt toinen sähköllä käypä pumppu, jonka vedenläpäisykyky on 250 ton./t. Pumpun suuruu-

Vedenpuhdistuslaitoksen yläosa. Edessä näkyy veden etulämmittäjät ja takana syöttövesisäiliö, jonka yläpää on muodostettu kausujen poistolaitteeksi.

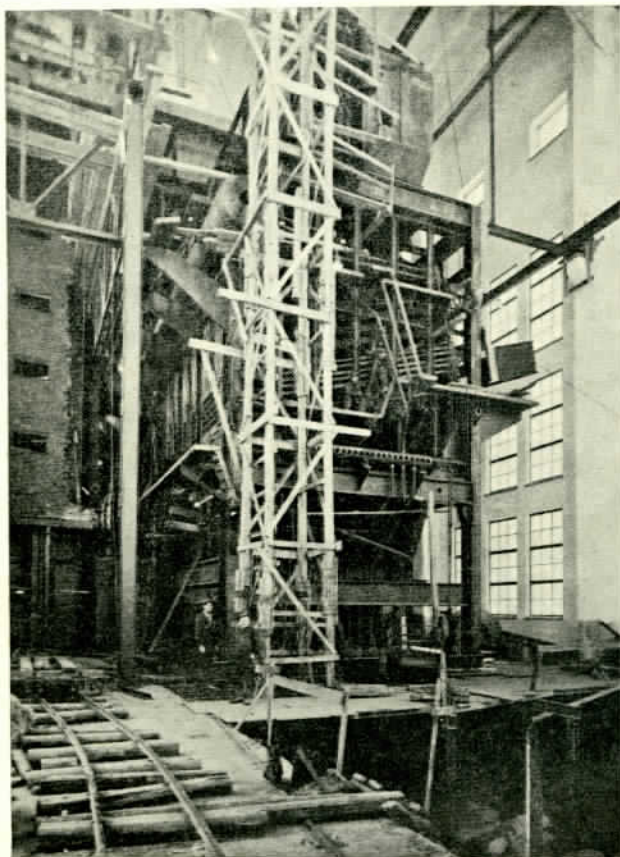
desta saa käsityksen, jos vertaa sitä pumppua käyttävän sähkömoottorin voimaan, joka on 550 hevosvoiman vahvuinen.

Hiilen kulutus on tätä nykyä noin 90.000 tonnia vuodessa. Kivihiilien talvivarasto ei enää mahdu tehtaan alueelle ja onkin yhtiö siitä syystä päättänyt sijoittaa talvivaraston Haminan kaupungin uuden syvävesisataman alueelle. Sieltä lähetetään rautatievaunuissa kivihiiliä kattilahuoneelle aina niin paljon kuin päivittäin tarvitaan. Hiilet puretaan rautatievaunuista suoraan A. B. Nordström'in Linbanor'in suunnittelelmalle ja Lappeenrannan Konepajan rakentamalle transport-laitteelle, joka kuljettaa hiilet kattilahuoneessa oleviin kivihiilisäiliöihin. Valtion radan viereen asetetaan 800 m/m. leveä ja 90 m. pitkä kumiremmi, johon hiilet vauvuista puretaan. Tämä remmi vie hiilet ensin murskuriin, joka murskaa suurimmat kappaleet tavalliseksi. Murskurista ottaa vino 600 m/m. leveä ja 90 m. pitkä kumiremmi kivihiilet ja nostaa ne kattilahuoneeseen hiilisäiliöiden päällä olevalle 600 m/m. leveälle teräsremmille, joka sitten jakaa hiilet aikaisemmin mainittuihin säiliöihin, joihin mahtuu hiiliä 100 tonnia kuhunkin.

Kattilahuoneesta vie 200 metrin pituinen maanalainen kanava tehtaaseen. Kanavassa on kaikki höyry-, raakavesi- ja lauhdevesijohdot, sekä kaikki sähkövoimakaapelit. Kanavan kattilahuoneen puoleisessa päässä on ilmatuulettaja, joka imee lämpöisen ilman kanavasta ja puhalttaa sen kattilahuoneeseen, jäähdyttäen siten kanavaa höyryjohdoista säteilevästä liikkakuumuudesta ja samalla ottaen tämän lämmön talteen.

Kaikki palamiseen tarvittava ilma otetaan tuulettajien avulla kattilahuoneen sisältä katon rajasta, johon myöskin ulkoilmaa johtavat kanavat ovat sijoitetut. Näin ollen voidaan siis hyväksi käyttää kaikki se lämpö, mikä m. m. kattiloista ja putkista säteilyn kautta hukkaantuisi, ja samalla pysyy kattilahuone miltei vedottomana, joka on miehistön terveydelliseltä kannalta katsoen erittäin tärkeää.

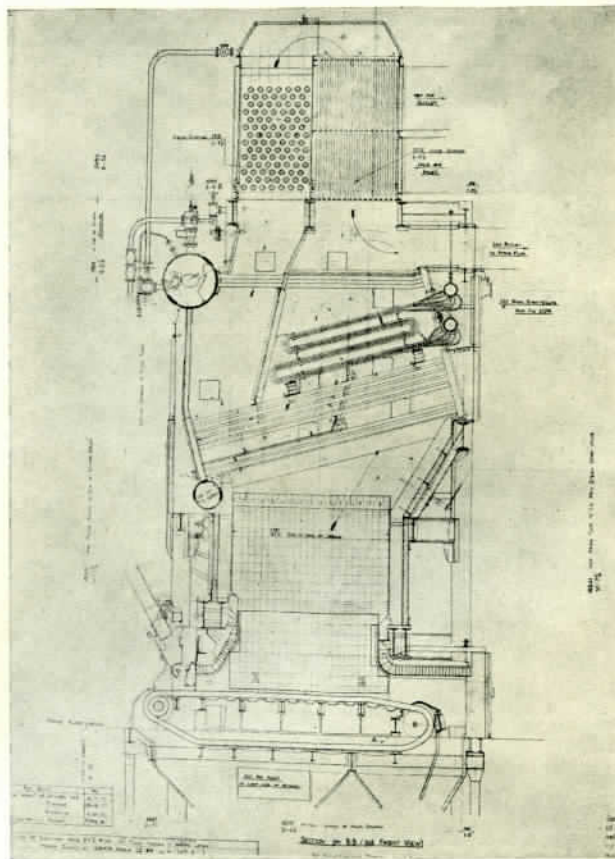
Päähöyryjohdot läpimitaltaan 350 m/m. päättyvät uudessa höyrynjakelukeskuksessa, joka tulevaisuudessa laajennetaan niin, että siihen mahtuu höyryturpiinit ja tehtaitten sähkövoiman korkeajännitysjakelukeskus. Sen höyryn, joka syystä tai toisesta ei virtaa höyryturpiinien lävitse, täytyy virrata erikoisten laitteiden kautta, jotka vähentävät ja säätelevät sekä läm-

Suurtehokattila N:o 3 asennuksen alaisena.

pötilan että paineen tehtaille sopiviksi. Tämä jakelukeskus on erittäin tärkeä, sillä sieltä käsin johdetaan koko tehtaan höyrykulutus, kattiloiden ja eri kattilahuoneiden kuormitus j. n. e. sekä mitataan tarkasti eri tehtaille lähetetyt höyry- ja lämpömäärät.

Tänä vuonna 10 ensimmäisen kuukauden aikana käyttivät molemmat käytännössä olleet kattilat 50.935 tonnia kivihiiliä, tehden sillä

Saman kattilan läpyleikkäys.

377.540 tonnia höyryä eli keskimäärin 29,5 tonnia käyttötuntia ja kattilaa kohden, vaikutusasteen ollessa keskimäärin 85,2 %, joka on 0,2 % taattua vaikutusastetta korkeampi ja 1,8 % leveranssikoetta alhaisempi.

Lopuksi voin vielä mainita, että kattilahuone, mikäli nyt tiedetään, tulevaisuudessa tulee käsittämään 6 kattilaa silloin kun koko höyryntuotanto on keskitetty siihen.

VOIKAAN TEHTAAN VPK 30-VUOTIAS.

Voikaan tehtaan VPK vietti syysk. 27 p:nä 30-vuotisjuhlaansa.

Palokunnan perustamisen Voikaan tehtaalle aiheutti heinäkuun 1 p:nä 1906 riehunut tulipalo, joka hävitti suuren osan Voikaan paperitehdasta. Jo perustettaessa oli palokunnan käytettävissä silloisiin oloihin nähden hyvä ja monipuolinen kalusto, kuten kaksi höyryruiskua, käsiruiskuja, tikkaita y.m. Vahvuus oli 20 miestä. Seuraavana vuonna tämä joukkue liittyi silloin perustettuun Voikaan vapaaehtoiseen palokuntaan, mutta erosi v. 1912 jälleen Voikaan tehtaan palokunnaksi Voikaan kylän vapaaehtoisesta palokunnasta, joka siitä lähtien on viettänyt riutuvaa elämää. Miesluku korotettiin v. 1912 50:ksi ja kalustoa lisättiin vähi-

tellen. Vuonna 1913 sai palokunta ajanmukaisen, kivistä rakennetun kalustovarikon, jonka piirustukset laati arkkitehti Valter Thomé. Tehdasta v. 1906—1907 uudestaan rakennettaessa asennettiin myös kiinteä, 4500 m/l:n tehoinen 12 ilmakehän korkeapainepumppu palopostineen ja maanalaisine johtoineen. Vuosien kuluessa on kalustoon lisätty seuraavat siirrettävät ja kiinteät palokalut:

Kiinteä, 1500 m/l:n tehoinen, 8 ilmakehän korkeapainepumppu joen oikealle rannalle, 1200 m/l:n tehoinen, Flader-mallinen, itsekäynnistyksellä ja valonheittäjällä varustettu, hevosen vedettävä moottoriruisku ja Waseniustyyppiseen käsivoimaruiskuun yhdistetty hiilihapporuisku. Vuonna 1925 hankittiin Ford-alustalle asetettu

Palokunta lähdössä palcasemalta.

Tamini-pumppu. Näihin ajoneuvoihin mahtuu sitäpaitsi 10 miestä ja 1000 m. letkua. Vuonna 1933 hankittiin kaksi suurta Reo-alustaista paloautoa, joissa kummassakin on 1500 m/l:n tehoinen pumppu. Toisessa on lisäksi kannettava, Jehu-mallinen 700—800 m/l:n tehoinen moottoriruisku ja toisessa on maamme ensimmäinen vaahtosammutuslaite, Schröder wan Deurs-mallia, 1100 litraa vettä, valonheittäjä j.n.e.. Yhteensä on palokunnalla noin 5000 m. 3" letkua ja 1000 m. 2" letkua, joukko erimallisia kemiallisia tulensammutuskojeita ja savunaamareita sekä happosäiliöiden kanssa että ilman kaikille suihkumiehille. Metsäpalojen sammuttamista varten on erikoisia palokaluja, jotka nopeasti voidaan lastata kuorma-autoon. Sitäpaitsi on palokunnalla erityinen kalustovaunu, jossa on paloämpäreitä, jäätuuria, lapioita, rautakankia, lyhtyjä, soihtuja, letkun paikkoja, letkusiltoja y.m. Letkunkuivaustorni ja pesulaitos lienevät maamme tilavimpia. Letku nostetaan koko pituudeltaan torniin.

Tehtaisiin ja kaikkiin suurempiin rakennuksiin on sijoitettu yhteensä noin 200 kemiallista tulensammuttajaa ja Turva-ruiskua, paloposteja ja tehtaan vesijohtoihin yhdistettyjä letkurullia. Tehtaan vanha osa on varustettu n.s. Springler-laitteilla. Parina viime vuotena on rakennettu useita palokaivoja ja -silloja osaksi kunnan,

osaksi yhtiön toimesta. Niinpä viime vuonna valmistui kolme palokaivoa ja yksi palosilta ja tänä vuonna yksi suuri palosilta Kymenrannan puolelle.

Nykyisin on palokunnassa 55 miestä, päällystö mukaan luettuna, ja harjoituksia pidetään kerran viikossa.

Palokunnan päällikkönä toimi v. 1906—1918 isännöitsijä H. N o r r m a n ja v:sta 1918 lähtien on palopäällikkönä ollut isännöitsijä A. B r e j l i n.

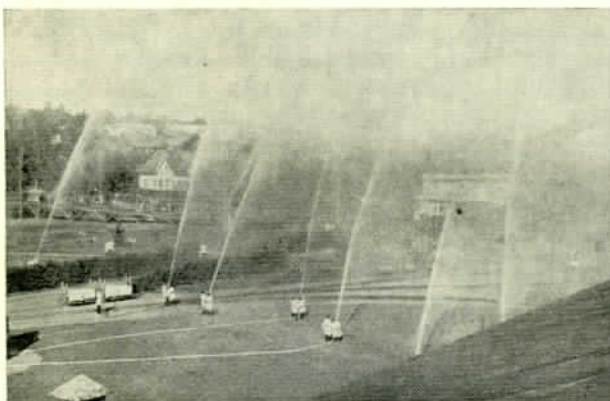
I varapäällikkönä on v:sta 1930 saakka toiminut P. A h l s t r ö m ja II varapäällikkönä v:sta 1922 lähtien eli siitä saakka, kun virka perustettiin, A. E l o.

Voikaan Tehtaan VPK on tehokkaalla tavalla osallistunut palosammutustyöhön ei vain omalla tehdasseudulla, vaan kauempanakin, lisäsen siten omalta osaltaan turvallisuudentunnetta näillä tienoin.

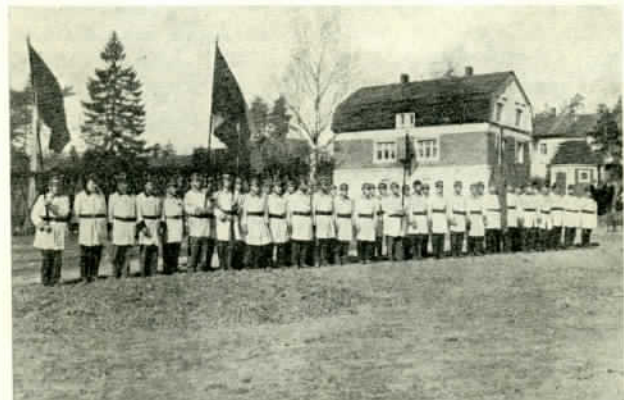
*

30-vuotisjuhlan ohjelmassa oli m.m. suihku- ja vaahtosammutusnäytös, joka suoritettiin klo 13 paperitehtaan edustalla. Näytökseen osallistui Voikaan tehtaan VPK kokonaisuudessaan 3:lla paloautolla, joista yksi vaahtosammutusvaunu, ja osasto Kymintehtaan—Kuusankosken VPK:sta 2:lla moottoriruiskulla. Näytöstä olivat seuraamassa m.m. palopäällystökoulun oppilaat, jotka olivat saapuneet Helsingistä kahdella paloautolla, sekä tuhatlukuinen yleisöjoukko. Kun kalusto oli näytöksen jälkeen koottu, seurasi ohimarssi klubin edustalla. Marssiin osallistuivat Voikaan tehtaan VPK, Kymintehtaan—Kuusankosken VPK ja palopäällystökoulun oppilaat ja sen otti vastaan Palokuntaliiton hallituksen jäsen kunnallisneuvos J. M e u r m a n, seurassaan palopäällystökoulun johtaja tuom. L. P e s o n e n, palopääll. A. L e s k i n e n, Voikaan tehtaan VPK:n päällikkö, isännöitsijä A. B r e j l i n ja Kyt.—Kuusankosken VPK:n päällikkö ins. A. B i e s e.

Ohimarssin jälkeen tarjottiin kahvia palokunnantalossa. — Klo 17,30 alkoivat yhteiset

Ruiskutarkastus.

Palokunta 30-vuotisjuhlapäivänään.

Kuva raittiusviikolla järjestetystä juhlatilaisuudesta.

KYMINTEHTAITTEN—KOUVOLAN TYÖVÄEN- OPISTO 15-VUOTIAS.

Maamme saavutettua itsenäisyytensä ja vilkkaan rakennustyön uuden Suomen luomiseksi päästyä käyntiin julkisen elämämme eri aloilla, alettiin n.s. vapaaseen kansansivistystyöhönkin kiinnittää entistä suurempaa huomiota. Venäläinen virkavalta, jonka päämääränä oli ollut maamme asteittain tapahtuva venäläistyttäminen, oli luonnollisesti katsonut karsain silmin kaikkia suomalaisia sivistyspyrkimyksiä, parhaansa mukaan koettaen niitä tukahduttaa. Valtiollisten kahleiden katketessa vapautui kansansivistystyökin sitä painavasta holhouksesta, samalla saavuttaen valtiovallan sekä moraalisen että taloudellisen kannatuksen. Laajentuneet yhteiskunnalliset ja poliittiset oikeudet, joista kansan syvät rivitkin nyt tulivat osallisiksi, toi-

vat luonnollisesti myös mukanaan uusia tehtäviä ja velvollisuuksia, joiden täyttäminen edellytti korkeampaa kansalaiskasvatusta ja yhteiskunnallista sivistystä kuin mitä alkeellinen kouluopetus saattoi tarjota. Kansanvaltainen hallitusmuotomme vaati menestyäkseen ja voimassa pysyäkseen koko kansan kohottamista korkeammalle kulttuuri- ja kehitystasolle.

Näin syntyi maassamme maailmansodan jälkeen voimakas kansansivistysliike, jonka vaikutuksesta saivat alkunsa m.m. useimmat maamme työväen-, vapaa- ja kansalaisopistot. Tänä ajankohtana syntyi myöskin Kymintehtaitten—Kouvolan Työväenopisto, joka kuluneena syksynä tuli toimineeksi 15 vuotta. Opiston perustamisesta kertovat pöytäkirjat seuraavaa:

päivälliset Voikaan Seuratalossa. Vieraat lausui tervetulleiksi isännöitsijä A. Brejlin. Illan kuluessa onnittelivat juhlivaa palokuntaa kunnallisneuvos Meurman palokuntaliiton ja Kangasalan VPK:n puolesta sekä tuomari Pesonen palopäällystökoulun puolesta, jota paitsi onnittelunsa lausuiivat m.m. Kyt.—Kuusankosken VPK:n ja Jokelan VPK:n edustajat sekä palopäällystökoulun oppilaitten puolesta muuan

oppilas. Palopäällystökoulun oppilaat lahjoittivat Voikaan tehtaan VPK:lle palkinnon kilpailtavaksi jossakin lajissa, jonka palokunta itse saa määrätä. Päällystökoulun puolesta lahjoitettiin iso nippu palopäällystökoulun laulukirjoja. Illan kuluessa toimitettiin myös palvelusmerkkien jako. 30-vuotismerkkin saivat Taneli Laurila ja Artur Vahlberg.

Helmikuun 6 p:ksi 1919 oli Kouvolan Seura-huoneelle kutsuttu kokoukseen kansalaisia, jotka harrastivat työväenopiston perustamista Kouvolaan ja Kymintehtaiden alueille. Kokouksen avasi rehtori I. R. Hall lausuen ilonsa siitä, että niin paljon kansalaisia oli kutsua noudattaen kokoukseen saapunut. Rehtori Hall selosti sitten työväenopistoaatetta, tällaisten opistojen merkitystä ja työtappaa, eritoten silmälläpitäen tälläkäläisen paikkakunnan tarpeita ja olosuhteita. Lopuksi alustaja kehoitti kokousta ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että Kouvolaan ja Kymintehtaiden alueelle saataisiin yllämainitun tapainen opisto perustetuksi siunaukseksi paikkakunnan tuhansiin nousevalle työväestölle. Kun kokouksen puheenjohtajaksi oli valittu insin. J. Hedbäck Kymintehtaalta ja sihteeriksi kysymyksen alustaja, ryhdyttiin asiasta keskustelemaan.

Vilkkään ja työväenopistoaatteelle suopean keskustelun jälkeen päätti kokous ryhtyä toimenpiteisiin kannattajayhdistyksen perustamiseksi; tätä varten asetettiin komitea, johon valittiin insin. A. Brejlin ja työmies A. Pitkänen Voikaalta, insin. J. Hedbäck ja työmies Matti Salmi Kymintehtaalta, pankinjohtaja Oskari Ahti, rehtori I. R. Hall, jarrumies G. Mankonen ja ompelijatar Mimmi Mankonen Kouvolaan.

Kannattajayhdistyksen perustava kokous pidettiin sitten maaliskuun 8 p:nä Kymintehtaalla. Kokous päätti perustaa Kouvolaan ja Kymintehtaiden alueille työväenopiston, jonka tulisi toimia kolmiosaisena: Kouvolaan, Kymin- ja Kuusankosken tehtailla sekä Voikaalla. „Tarkoitus olisi levittää yleistä valistusta herättämällä ennenkaikkea yhteiskunnallisia harrastuksia sekä myös edistämällä mielen kiintoa kodin hoitoon ja kodin talouteen.”

Päätöksen toteuttamista varten asetettiin väliaikainen hallitus (johtokunta). Tämä ryhtyi nyt laatimaan opiston työohjelmaa, joka suurin piirtein on vieläkin voimassa. Mitään opintomaksuja ei päätetty kantaa, vaan toivottiin menot saatavan peitetyiksi valtion, kuntien ja Kymi-yhtiön avustuksilla. Kun opisto tulisi toimimaan ainoastaan iltaisin, voitaisiin opetusta antaa kouluhuoneustoissa ja opettajina käyttää pääasiallisesti paikallisten koulujen opettajia. Oli vain saatava opistolle sopiva johtaja. Sellaiseksi valittiin fil. toht. Aukusti Simelius, joka astui virkaansa elokuun 1 p:nä 1920.

Kun näin oli selvitty kaikista valmistavista toimenpiteistä, saattoi opiston toiminta alkaa. Avajaiset pidettiin Kouvolaan yhteiskoulun juhlasalissa syysk. 15 p:nä, Kuusankoskella Uudella Seuratalolla syysk. 16 p:nä ja Voikaalla Pien-Mattilan kansakoululla syysk. 24 p:nä. — Marrask. 20 p:nä valittiin opistolle vihdoinkin vakinaisen johtokunta, johon tulivat Kymi-yhtiön johtokunnan määrääminä insinöörit A. Brejlin

ja P. Kyrenius, Kouvolaan kauppalanvaltuuston valitsemana opett. V. Oksa, Valkealan kunnanvaltuuston valitsemana opett. V. Vaara, kannatusyhdistyksen valitsemina pankinjoht. Oskari Ahti Kouvolaan ja joht. Väinö Niinivaara Kymintehtaalta sekä opiskelijakunnan edustajina työnjohtaja Matti Salmi Kymintehtaalta, rakennusmestari W. Kerttula Voikaalta ja rouva Mimmi Mankonen Kouvolaan. Sitäpaitsi kuului johtokuntaan opiston johtaja itseohjeutettuna.

Johtokunnan puheenjohtajaksi ja taloudenhoitajaksi valittiin pankinjoht. Oskari Ahti, joka hoiti näitä toimia erinomaisella taidolla ja harrastuksella kuolemaansa saakka. Edesmenneen tilalle valittiin huhtikuun 11 p:nä 1929 johtokunnan nykyinen puheenjohtaja ja taloudenhoitaja joht. Väinö Niinivaara.

Jo elokuun 1 p:nä 1923 oli opistossa tapahtunut myös johtajan vaihdos toht. Simeliuksen siirtyessä pois paikkakunnalta. Uudeksi johtajaksi valittiin allekirjoittanut, opiston nykyinen johtaja.

Opisto on alusta lähtien tarjonnut opetusta sekä luentojen että opintopiirien muodossa. Luennoissa on käsitelty pääasiallisesti yhteiskunnallisia, taloudellisia, teknillisiä ja luonnon-tieteellisiä aineita sekä siveysopillisia ja kasvatuskysymyksiä. Luennoitsijoiksi on koetettu saada eri alojen erikoistuntijoita aina yliopistomiehiä myöten. Opintopiireissä on annettu ryhmäopetusta sellaisissa käytännöllisissä aineissa kuin äidinkieli, oikeinkirjoitus, laskennossa, kirjanpidossa, ruotsissa, englannissa, puhetaidossa, kaunoluussa, laulussa, soitossa, kone- ja rakennuspiirustuksessa, kirjansidonassa, sähköopissa, naisten käsitöissä ja voimistelussa. Teoreettisista aineista mainittakoon filosofia, sielutiede, kasvatustiede, kansantaloustiede, yhteiskuntaoppi, kunnallistieto ja kirjallisuushistoria. Sitäpaitsi on opistossa toiminut vielä keskustelupiiri ja opintoretkeilykerho.

V:sta 1925 lähtien on opistolaisten keskuudessa kussakin kolmessa eri osastossa toiminut toverikunta, joka on huolehtinut maksuttomien illanviettojen ja juhlien järjestämisestä jäsenilleen yleensä kaksi kertaa kuukaudessa. Ohjelmaan on sisällynyt puheita, esitelmää, lausuntaa, soittoa, laulua, kansantanssi- ja voimisteluesityksiä, pakinoita ja murrejuttuja sekä usein pieni näytelmä. Illanvietoissa on vielä lopuksi tunnin verran leikitty. Oma seuralehtikin on aina väliin ilmestynyt opiksi ja huviksi.

Retkeilyä ja viikonlopun viettoja varten on v:sta 1929 lähtien ollut opistolaisten käytettävänä oma kaunis kesäsiirtola Lappalanjärven rannalla aurinkoisine nurmikkoineen, uimarantoineen, saunoineen ja venheineen. Monet opistolaiset ovat siellä koko kesälomansaakin viettäneet. Talvellakin tarjoaa kesäkotia opistolaisille palveluksiaan oivallisena hiihtomajana.

Opiskelijamääräänsä nähden on Kymintehtaitten—Kouvolaan Työväenopisto jo useat vuodet ollut kaikkein suurimpia maassamme, suurimpien kaupunkiemmekin opistot mukaanluetuina. Niinpä ilmoittautui kuluva lukukauden alussa opistoon kaikkiaan 1.003 opiskelijaa, joista on naisia 574 ja miehiä 429. Eri osastojen kesken he jakaantuvat siten, että Kuusankoskella on 514, Voikaalla 248 ja Kouvolassa 241. Iältään on opiskelijoista 16—18-vuotiaita 166, 18—21-vuotiaita 258, 21—30-vuotiaita 378 ja yli 30-vuotiaita 201.

Suurimpana vaikeutena työväenopiston tapaisen n. s. vapaiden opistojen toiminnassa on yleensä ollut riittämätön rahavarojen saanti. Varsinkin alkuaikoina olivat taloudelliset vaikeudet suuret. Valtion avustukset olivat luonteeltaan tilapäisiä ja hyvinkin niukkoja, kuntain ja yksityisten kannatukset samoin. Vasta sen jälkeen kun tammikuun 1 p:nä 1927 astui voimaan laki työväenopistojen valtioavusta on mainittujen opistojen talous saavuttanut kiinteän pohjan. Sanotun lain mukaan saavat opistot vuosittain valtioapua 50 % n. s. todellisista menoistaan. Siellä, missä opistot ovat kunnallisia laitoksia, ovat myös valtuustot viime vuosina yleensä tyydyttävässä määrässä myöntäneet varoja niiden ylläpitämiseksi. Mutta siellä, missä opisto on toiminut yksityisten asianharrastajain muodostaman kannatusyhdistyksen varassa, ovat taloudelliset vaikeudet olleet tavallisesti paljoa suuremmat. Niin olisi epäilemättä ollut asianlailla Kymintehtaitten—Kouvolaan työväenopistossakin, jollei Kymi-yhtiön johto heti alusta alkaen olisi avustanut opistoa sekä rahallisesti että luovuttamalla huoneita valoiheen ja lämpöineen opiston vapaasti käytettäväksi. Ilman tätä suurenmoista taloudellista tukea ei opisto varmaankaan olisi voinut kehittää ja laajentaa toimintaansa nykyisiin mittoihin ja määriin.

Työväenopiston tarkoituksena ei ole ainoastaan määrättyjen tietojen ja taitojen jakaminen. Tieto on kyllä valtaa monessakin merkityksessä, mutta valta on aina vaarallinen ase sen kädessä, joka ei osaa tai tahdo sitä oikein käyttää. Niin tärkeä kuin muodollinen kehitys, tiedon ja taidon viljely, nykyisenä kiihkeänä kilpailun aikana onkin, emme saa unohtaa, että ihmisen arvo sekä yksilönä että yhteiskunnan ja kansakunnan jäsenenä riippuu ennenkaikkea hänen siveellisistä ominaisuuksistaan. Tiedollisen ja ammatillisen sivistyksen perustukseksi on sentähden asetettava sydämen sivistys, luonteen kulttuuri.

Tälle perustukselle on Kymintehtaitten—Kouvolaan Työväenopisto pyrkinyt aina toimintansa rakentamaan. Pysytellen lisäksi kaiken puolue-elämän ja poliittisten pyyteiden ulkopuolella, se on koettanut kirkastaa lähinnä elämän sisäisiä perusarvoja. Se yhä jatkuva ja laajeneva harrastus, jota paikkakuntalaiset ovat opistoa ja

KONEET.

Konehet ne tehtahilla
jatkuvasti pyörii.
Miehet, naiset ympärillä
kiirehsti hyörii.

Kone painaa yhtämittaa
yön ja päivän kanssa,
säännöllisin väliajoin
vaihtuu hoitajansa.

Tarmokasta hoitajaansa
kone hyvin tykkää.
Melkein puolta paremmin
se tuotantoa lykkää.

Tekee vielä työnsä hyvin,
aivan ensi luokkaa,
eikä harmin hivenettä
hoitajalle tuokkaan.

Mutta jos on hoitajalla
tarmo heikonlainen,
konehensa tunteminen
vielä vajavainen,

alkaa kone niskotella,
tekee aivan väärin,
sotkee koko tuotantonsa
melkein mielin määrin.

Tettele ei ohjausta,
korahdella alkaa.
Saattaa viedä hoitajalta
myöskin kättä, jalkaa.

Jos nyt vielä vihaisesti
konettansa rissaa,
hoitajansa silmille se
syleksii kun kissa.

Eikä sitä turhanpäiten
silitellä passaa.
Voi se vetää sisähänsä
aivan niinkuin massaa.

Näin jos käypi koneen kanssa,
ihmeessä ollaan.
Alas laskee tuotantonsa,
lähemmäksi nollaa.

Älkää luulko, että tällä
ketään opetamme.
Tapahtuneet tosiseikat
me vain toteamme.

„K o l a.”

sen toimintaa kohtaan osoittaneet ja josta opiston suhteellisesti korkea oppilasmääräkin on tavallaan ollut todistuksena, osoittaa mielestäni parhaiten, että opisto on ollut todella tarpeen vaatima. Mutta samalla se varmaan osoittaa myöskin, että ne periaatteet, joille opiston toiminta on rakentunut, ovat löytäneet laajalti vastakaikua paikkakuntalaisten mielisä. Harras toivoni on, että nekin henkilöt, joita jotkin ennakoluulot vielä tähän asti ovat pidättäneet opistoon liittymästä, voittaisivat nämä esteensä ja tulisivat persoonallisesti tutustumaan opistoon ja sen toimintaan. Opistoon ovat tervetulleita kaikki ikään, sukupuoleen ja puolueeseen samoin kuin aikaisempaan koulusivistykseen katsomatta.

Antti Nikulainen.

Koko leiriväki.

Telttarivistö.

POIKATYÖSTÄ JA SEN TARKOITUKSESTA.

Kirjoittanut urheiluneuvoja J. Högström.

Poikakysymys eli tarkemmin sanoen kysymys siitä, miten poikia on käsiteltävä ja ohjattava, on varsin tärkeä, sillä se on suuresta merkityksestä sekä kansan nykyisyydelle että tulevaisuudelle. Tämä kysymys on myöskin vaikeasti ratkaistavissa, koska monet haitalliset, jopa vahingollisetkin tekijät saattavat pojan kasvatukseen epäedullisesti vaikuttaa. Kun kansan tulevaisuus riippuu kuitenkin suureksi osaksi siitä, millaista sen kasvava nuoriso on, niin täytyy tähän kysymykseen kiinnittää vakavaa huomiota.

Tämän oivaltaen palkkasi Kymen Oy. v. 1929 erikoisen poikatyönjohtajan, joka huolehtii yksinomaan poikien liikuntakasvatuksesta. Jo kasvuijässä on pojat vedettävä mukaan hyvien harrastusten piiriin ja näistä harrastuksista tarjoavat voimistelu ja urheilu vilkasta, jännittävää ja karkaisevasti vaikuttavaa toimintaa.

Poikien sosiaalisen kasvatuksen pohjaksi on asetettava ruumiillinen toiminta, koska heillä on siihen luonnollinen taipumus. Poikatyön tarkoituksena ei ole kasvattaa esimerkiksi voimistelun ja urheilun alalla huipumiehiä, vaan herättää pojissa liikunnan iloa ja tehdä syvämuokkaustyötä. Ne, jotka tuntevat itsensä tai luulevat kehittyvänsä kyllin pystyviksi, saavat kyllä mielihyvällä osallistua kilpailutoimintaan.

Poikatyötä Kuusankoskella on tehty pääasiallisesti

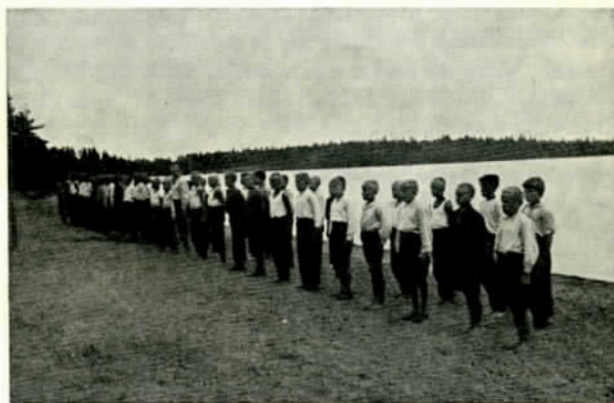
koulunuorison keskuudessa ja on osallistuminen tähän työhön ollut kokonaan vapaaehtoista. Ohjelma käsittää voimistelun ja urheilun lisäksi esitelmää, retkeilyä, leikkejä, kilpailuja ja leirintöimintää. Leirielämä onkin muodostunut yhdeksi kesätoiminnan tärkeimmistä muodoista ja leirillä on viivytty kerrallaan 3—6 päivään. Siellä on sekä ruumiillisesti että henkisesti virkistetty ja karaistettu talven räsitusten varalle. Leiri-ohjelma on aina ollut hyvin jaettu työn ja levon kesken esim. seuraavasti:

Klo 6,30 herätys ja aamusiivous. 7,00 aamuvoimistelu. 7,30 aamutee. 8,00 oppitunti: uinti. 9,00 käytännöllistä harjoitusta. 11,00 aamiainen. 12,30 maasto-oppi: kartta, karttamerkit ja kompassi. 13,30 kenttäpalvelus maastossa. 15,00 välipala. 15,30 iltanuotion valmistus. 16,45 käskynjako. 17,00 päivällinen. 19,00 oppitunti: isänmaanhistoria. 20,00 iltatee. 20,30 iltanuotio. 21,45 iltahartaus ja lipunlasku. 23,00 hiljaisuus.

Hyvän järjestyksen ja kurin kasvattaminen tapahtuu myös voimistelun ja urheilun avulla. Samoin kulkevat nämä molemmat ruumiinharjoitusmuodot käsikädessä, kun on kysymys kehittää pojissa käytännöllistä, monipuolista ruumiinhallintaa, voimaa, notkeutta y. m. ruumiillisia ominaisuuksia ja tämän ohella iloista mieltä,

Nuotiolla.

Iltahartaus.

ERÄS SYKSYINEN PÄIVÄ JUMALNIEMESSÄ.

Oli syyskesän aamu. Vuorokausi kulutti seitsemättä tuntiaan. Jumalniemen sahan työläisasuntojen savupiipuista kohosivat verkalleen savut sateiseen syysilmaan, ilmoittaen että uusi työpäivä on taas alkanut. Akkunoita availtiin ja verhoja vedettiin niiden edestä. Yksi ja toinen perheenäiti tulee ulos, katselee hetken ympärilleen ilmaa tarkastellen, kulkee pitkälle aittarakennukselle, naputtaa johonkin oveen ja kuultuaan unisen äänen ynähtävän jotakin vastaukseksi lähtee takaisin. Katselee portailla hetkisen vielä taakseen, että joko se aitassa nukkuja jaksoi herätä vai pitäisikö mennä uudelleen kolistamaan. Vaan johan tuolta näytettiin tulevan. Siellä ja täällä aukee aitan ovi, ja niistä tulee tukka pörrössä ja unta silmistään pyyhkien, mistä tyttöjä, mistä nuoria miehiä. He toivottavat toisilleen hyvää huomenta ja vaihtavat muutamia leikkisanoja kiirehtiessään sisälle. Siellä he töintuskin ennättävät peseytyä ja haukata vähän voileipää aamukahvin kera, ja sen tien täytyy heidän taas lähteä ennättääkseen työhönsä noin parin-kolmensadan metrin päässä olevalle lautatarhalle.

Silloin kun sataa, kerääntyvät miehet ja naiset aamuisin sahan vieressä oleviin ruokailuhuoneisiin. Vanhat miehet ja ne, jotka eivät asu yhtiön rakennuksissa, vaan jossakin etäämpänä, tulevat sinne jo puoli seitsemäksi. Heistä on rattoisaa istua ja aivan kuin levähtää puolituntinen ennen työn alkua kaikessa rauhassa tarinoiden ja tupakkaa poltellen. Vähän vaille seitsemän lähtevät kaikki sieltä lautatarhalle, jossa pysähtyvät tavallisuuden mukaan ensimmäiselle vengille, johon työnjohtajat tulevat määräämään jokaiselle työt.

Tänä aamuna näyttävät herrat vähän viipyvän, vai lienevätkö työläiset tulleet tavallista aikaisemmin. Miehet seisovat pitkissä sadetakeissaan rauhallisina keskustellen keskenään. Naiset hakevat turvaa tuulelta ja sateelta tapulien kupeilta ja radan sivuraiteelle työnnetyn suuren sahajauholaatikon viereltä. Heidän ryhmänsä on miltei äänetön. Eihän se juttukaan luista, kun sade pieksee kasvoja ja yrittää tunkeutua ohuiden vaatteiden läpi. Joku aivankuin kaikkien ajatuksen pukee sanoiksi yks'kantaan lausueksaan: „Saa nähdä, laittaako hän meidät kotiin, kun näin sataa”. Siihen ei kukaan vastaa mitään, vaan kun joku toinen tietää kertoa, että olisi kiireellisiä summia leikattavana, kun vain voisi sateelta leikata, alkaa jokaisen mielenkiinto herätä. Ehkä ei joudutakaan kotiin, ehkä hän laittaa johonkin tuntitöihin siksi kun sade heittää. Vaan jopa

rohkeutta ja kekseliäisyyttä. Kun tähän vielä lisäämme, että pojat helposti innostuvat voimisteluun ja urheiluun, joiden avulla heidät saadaan vedetyksi pois huonoista ajanvietteistä, ovatkin ruumiillisen kulttuurin tärkeimmät tarkoitukset tulleet mainituiksi.

Poikatyö samoin kuin kaikki muutkin uudet työmuodot oli alussa hapuilevaa, mutta vuosien kuluessa saatu kokemus on osoittanut, että tällä työllä on mitä suurin merkitys. Sen avulla kasvatetaan pojista miehiä ja kelvollisia, vastuuntuntoisia yhteiskunnan jäseniä.

tuo näkyy Härmäkin apulaisensa kanssa tulevan. Kaikki alkavat kaivaa edellisen päivän tuntilappuja. Toisten lappu on jo kastunut melkein likomäräksi, mutta ei se ole niin tärkeätä, pääasia vain, että lappu tulee tuotua. Kyllä Härmä niistä selvän ottaa. Murahtaen jotakin, joka käsitetään hyväksi huomeneksi, hän alkaa kerätä tuntilappuja. Katse näyttää tuimalta. Pureksien viiksiansa ja mitään puhumatta hän suorittaa työnsä loppuun. Jokainen huomaa, että hän on pahalla tuulella. Taitaa sade harmittaa. Kerättyään laput hän kääntyy apurintansa puoleen. He keskustelevat hetken puoliääneen, jonka jälkeen hän alkaa toimittaa töitä. Miehet lähtevät yksi toisensa jälkeen mihin heidät käsketään. Sitten hän kääntyy naisten puoleen ja ääni jo vähän lauhkeampana kysyy: „Mitäs levat tänne sateella en tullut? En minä teitä tarvitse.” Lisäten kuitenkin hetken kuluttua, kun ei saa mitään vastausta: „Menkää kantamaan nutikoita sirkkelien alta talvikuuriin, ensimmäisen huoneen sakki ensimmäiseltä, toisen toiselta huoneelta. Niputtajat saavat niputtaa kuurissa”. Naiset lähtevät, mutta vengille jää vielä muutama viisi-kuusitoistavuotias poika. Ensin ei hän ole heitä huomaavinaan, mutta kääntyy sitten heihin päin ja niinkuin ihmetellen kysyy: „No, mitäs te?” Pojat vähän pelästyneinä katselevat toisiaan. „Niin, mitäs me?”, sanoo heidän katseensa. He ovat ensimmäistä kesää työssä eivätkä vielä ole tottuneet Härmän tapaan laskea leikkiä kasvot totisina. „Menkää naisten kanssa”, lisää Härmä, „te kuulutte heihin silloin kun sataa.”

Tavallisesti näin sadepäivinä on lautatarhalla rukulipäivä. Aamulla jo käsketään kaikki kotiin. Mutta nyt ei, sillä pilvet näyttävät jo vähän rakoilevan. Koko viikon kun on satanut, ei ole voitu paljonkaan leikata, vaikka lastausmääräyksiä on ollut. Ja nyt alkaa jo Härmääkin huolestuttaa, että tokkohan tästä niin selviää, etteivät laivat joudu odottamaan. Monta lotjlastia on kyllä jo valmiina laivalle vietäväksi, mutta niissä on melkein kaikissa kansilastia, kvinttaa, jota voi hätätilassa ottaa pienellä sateellakin. Ruomalastit, o/s., ovat kaikki vielä leikkaamatta.

Härmä kulkee pitkin lautatarhaa miehen luota toisen luo, jotka korjaavat mikä rataa, mikä tapulinpohjaa ja mikä mitäkin. Reippaana hän vielä kulkee seitsemästäkymmenestä ikävuodestaan huolimatta. Hartiat alkavat kyllä jo kumaraan painua ja tukka käydä harmaaksi, muuten ei häntä seitsemänkymmenvuotiaaksi uskoisikaan. Hän antaa miehille käskyn mennä purkamaan katot tapulien päältä heti kun sade on lakanut. „Mutta muistakaa pojat, että ne pelkäävät vettä”, varoittaa hän vielä heitä.

Jälkeen päivällisen on työ jo täydessä käynnissä. Joka puolelta kuuluu läiske ja kolina. Kimpilaanilla laittavat naiset nopein käsin päreitä nipuille, jotka miehet sitten keräävät rannassa olevaan lotjaan. Korkean tapulin päällä korjaavat katontekijät myrskyn yöllä repimää kattoa. Sirkkelihuoneista kuuluu terien surina ja lautojen läiske. Tuulen kuljettaessa pilviä vinhaa vauhtia kohden pohjoista nousee merentaivaalta silloin tällöin vielä joku musta pilven möhkäle, joka ohii

mennessään sataa rankasti. Silloin on sorttimiehillä kiire peittämään tapulit ja kuormat. Heitä on aina neljä miestä yhtä leikkaajaa kohti. He saavat määräyksen, mitä lajia ja mistä tapulista heidän on otettava. Sitten he purkavat katon tapulin päältä ja lyövät otettavan tavarat vaunuille, jotka sitten karräivät sirkkelihuoneen eteen. Siitä kunkin terän väki ottaa ne sisään leikattavaksi. Joka terälle kuuluu seitsemän henkeä. Ensin penkkaaja tavallisesti nainen, laittaa leikattavan tavarat kuormasta penkille, johon on aina vähän matkan päähän puoleksi penkin sisään upotettu rullia, joita myöten tavara hyvin kulkee, hän työntää sen leikkaajalle, joka leikkaa sahauskessa jääneen rajasyrjän pois, ja antaa mennä edelleen numerotytölle, joka mitattuaan joka kappaleen, jolloin kirjaaja vie ne kirjoihin, laskee ränniä pitkin sirkkelin edessä olevaan lotjaan. Siellä laittaa lotjamies ne tasan kymmenen kappaleen pinkkoihin, jotka on helppo summan täyttyessä laskea ja tarkistaa, onko kirjaaja vienyt kirjoihin joka kappaleen. Kaksi rojunkorjaa vie sirkkelihuoneesta pois, aina sitä mukaa kun leikataan, kaikki pätkät ja rojupuut, mitä leikkauksesta tulee. Vielä on mainitseminen merkkiaajat. Heitä on aina kolme kahta terää kohti. He ovat perin tärkeät. Paitsi että he tekevät omat työnsä, merkkiaavat joka kappaleen mitä leikataan, juoksuttaa jokainen heitä asiallaan. He ovat kaikkein nuorimmat tarhalla ja siksi jokainen heitä neuvoo ja holhoo, syyttää ja toruu. Jos sirkkelistä on jotakin hukkunut, kysytään heti merkkiaajilta, mihin he ovat sen laittaneet, olivat he sitten syyssä tai ei. Jos he vielä sattuvat olemaan kaikki poikia, ei meteli sirkkeliltä lopu silloin, kun heillä vain on hetkenkään aikaa. Sutarit ja tunarit, kuranskit ja taivaanrannan maalarit ja monta muuta vähemmän kaunista nimeä he saavat. Mutta kun kesän, pari kärsivät ja ikää ja voimia lisääntyy, pääsevät he muihin töihin ja voivat taas vuorostaan kiusata seuraavia.

Mutta tänään ei merkkipojilla ole ollut aikaa kinastella keskenään eikä kenenkään muidenkaan kanssa. Leikataan pientä tavaraa ja yhtä mittaa saavat he juosta edestakaisin lotjassa ja lyödä merkit lautoihin.

Erään lotjan vieressä seisoo hinaaja odottaen lastin valmistumista viedäkseen sen heti lahdella odottavalle laivalle. Härmä laskee jo lastia ja toruu aina väliin merkkipoikaa luvaten laittaa hänet Oolannin saarelle apinoita paimeneen, jos ei merkit tule selviä. Kun lasti on valmis, kirjoittaa hän laivan nimen, konnossementin numeron ja lotjassa olevan tavarat kappalesumman lastin päälle ja lasti on taas sitä myöten selvä. Härmän mentyä kiusoittelevat toiset merkkiaajat nuhteita saanutta: „Vai pyysi hän sinua ensi kesäksi”. „Pyysihän se”, vastaa puhuteltu, „mutta herra se on herrallakin”. „Kuinka niin?”, utelevat toiset. „No, kuulin äsken, kun hän kertoi Heijarille konttorista tultuaan, että Hallasta soittivat ja Hannelin vai Kannelin, vai mikä se nyt oli, oli kysynyt, että „ettekös te saa yhtään lastia siellä valmiiksi?” „Älä hitossa! Ja mitähän Härmä oli vastannut?” „Heijarin kysyessä sitä”, jatkoi kertoja, „sanoi Härmä vain että halvattuakos minä nyt tuollaiseen osasin vastata” ja läksi menemään. Niin että varmasti sitä vartenhan se Härmä oli niin äkäinen. Ja kyllähän se ilkeästi on sanottukin”, lisää ker-

toja vielä. „Niin on”, myöntävät toiset hypätessään lotjaan, missä edestakaisin juokseminen parin minuutin tauon jälkeen taas alkaa.

Vähän vaille neljä tulee määräys, että täytyy olla ylityössä kahdeksaan asti. „Ylityössä! Kahdeksaan asti!” Ensin tulee pettymys, kun on jo antanut ajatuksensa ja ruumiinsakin aivankuin herpaantua työn jännityksestä, toivossa että hetken perästä pääsee kotiin. Mutta pettymystä ei kestä kauan. „Ollaan vaan, prosenttejahan se tekee”. Väsymys, joka äsken näkyi kaikkien kasvoilta on kuin pois pyyhitty. Jos kerran on kahdeksaan asti oltava, niin reippaasti se on aloitettava, ei sitä muuten jaksaa. Merkkipoikakin, joka äsken näytti niin väsyneeltä ja hiljaisena teki työnsä, viheltelee taas, juttelee väliin lotjamiehen kanssa ja laskee tiliään, että paljonko tulisi, jos vielä huomenna-kin saataisiin olla ylityössä.

Hämärtää jo, mutta entistä nopeammin käy työ. Märkänä liimautuu leikkaajien paita hartioihin. Numerotytöt juoksevat, koettaen olla mahdollisimman nopeita, ettei vain heidän takiaan tarvitse leikkaajan odottaa. Kirjaajat väentelevät rauhattomina tuoleillaan. Alkaa jo niin koskea selkään yhtämittainen istuminen. Mutta tämä ylityö on mieluista kuin kissan piina. Kuormia vaihdettaessa merkkipojat huutelevat leikkaajia tupakalle, toivossa saada hetken levähtää. Mutta heille sutkautetaan vain: „Koettakaa kärsiä, kirkkaammat on markat tilipäivänä”.

Tulee sentään loppu pitkästäkin päivästä. Toinen sakki toisensa perästä lähtee pois. Rantamiehet laittavat peitteet lotjen eteen sateen varalta. Lautatarha käy hiljaiseksi. Vahti-Miina katselee hetken poistuvien jälkeen, lukitsee portin ja lähtee kierrokselleen.

Myöhemmällä, kun ilta-askareet ovat tehdyt, kerääntyvät kylän nuoret vielä rantaan. Vaikka Jumalnimessä on jo hiljaista, ei ympärillä työn äänet vielä ole vaienneet. Lautausyhtiön hinaaja ähkii ja puksuttaa vetäessään lauttaa, ja selvästi kuuluu puomimiesten huutelu ja heidän veneittensä kelan raksutus, vaikkakin heitä pimeän takia ei erota kuin silloin, kun he tulevat jonkun veteen lankeavan valokuovan kohdalle. Sunilasta, josta ei moneen vuoteen ole kuulunut kuin tiironen kirkuna iltaisin Sunilanlahdella, kuuluu nyt alituisen pauke ja autojen surina. Siellä tehdään teitä ja raivataan paikkoja uutta tehdasta varten. Kotkasta, Hallasta ja Hietasesta loistavat myös valot. Jumalniemi on vain pimeänä. Saha häämöittää tummana. Se on kuin vanhus, joka syrjästä katselee nuorempien työntouhua.

On jo aivan tyyntynyt. Ilma alkaa käydä koleaksi. Nuorten rupattelu taukoaa ja vähitellen lähtevät he rannasta. Kohta nukkuu koko kylä, ja valkoinen usva kietoo sen viileään vaippaansa. *H. J:n.*

Elokuun 3 päivänä kuoli kotonaan Kissakoskella pitemmän aikaa sairastettuaan työm. *Kustaa Ukkonen*. Hän oli syntynyt 13. 8. 1869 ja tullut Kissakosken maanviljelysosaston palvelukseen 5. 5. 1910. Aikaisemmin oli hän toiminut m.m. väliaikaisena poliisina Hirvensalmella useamman vuoden. Hänet tunnettiin uutterana ja tunnollisena miehenä kaikissa tehtävissään.

URHEILUKUULUMISIA O.Y. LÄSKELÄ A.B:n TEHTAILTA.

Kun näki sen innostuksen, joka vallitsi viime talvena tšekäläisillä tehdaspaikkakunnilla pidetyissä hiihtokilpailuissa ja viimeksi Läskelässä pidetyissä yhtiön hiihtomestaruuskilpailuissa, saattoi uskoa, että myös kesäurheilunkin alalla saataisiin pitkää aikaa nähdä yhtä innostuttavia ja virkistäviä kilpailuja kuin mitä talvikilpailut olivat. Kun oli kulunut muutama vuosi siitä kun kesäkisat oli viimeksi järjestetty, oli kiinnostus tulevia kisoja kohtaan tietenkin suuri. Yhtiön johtokunnan jäsenen, insinööri Sourander'in lahjoittama komea kiertopalkinto yhtiön eri tehtaitten välisiä kesäkilpailuja varten lisäsi yhä innostusta. Koko alkukesän oli vilkasta liikettä urheilukentillä. Sekä vanhat että nuoret harjoittelivat ahkerasti voidakseen esittää parastaan oman työosastonsa puolesta. Mitattiin ja tarkastettiin aikoja ja tuloksia, mutta ne pysyivät salassa, ei annettu sivullisten kurkistaa saavutuksiin. Jännitys ja innostus kasvoi kesän kuluessa, harjoitukset tulivat yhä tiukemmiksi lähestyttäessä kilpailupäivää, joka oli määrätty heinäk. 19 päiväksi. Silloin järjestettiin

Läskelän tehtaan työosastojen väliset kesäurheilukilpailut.

Ne jatkuivat vielä seuraavanakin päivänä, sillä työesteen takia eivät tietenkään kaikki voineet osallistua kilpailuihin samana päivänä. Kilpailtavana oli kolmiottelu, joka käsitti kuulantyyöntö, pituushyppyn ja 100 metrin juoksun. Erillisenä lajina oli vielä 10×300 m. viestinjauksu. Kilpailijat oli jaettu kahteen ryhmään, nim. alle 35 v. ja yli 35 v., joille viimeksimainituille tietenkin annettiin hyvitystä iän perusteella. Osanottajia oli 205, joka vastasi 87,6 % kaikkien työosastojen yhteisestä miesmäärästä. Vanhin osanottaja oli 64-vuotias. Työosastojen osanottomäärä oli seuraava: korjauspaja ja sähköversta 90 %, voimalaitos 89,4 %, paperikoneet 88,8 %, paperisali ja -makasiini 90,4 %, hiomo 91,1 %, maanviljelysosasto 76,4 %, ulkotyöosasto 82,3 % ja työnjohtajat 84,2 %.

Tulokset.

Kolmiottelu.

1. paperikoneet	141,40	pist.
2. korjauspaja ja sähköversta	135,07	"
3. työnjohtajat	129,49	"
4. paperisali ja -makasiini	126,70	"
5. voimalaitos	124,53	"
6. hiomo	123,06	"
7. ulkotyöosasto	108,47	"
8. maanviljelysosasto	85,39	"

Viestinjauksu.

1. paperikoneet	7 min. 34 sek.
2. korjauspaja ja sähköversta	7 " 43 "
3. ulkotyöosasto	8 " 22 "
4. hiomo	8 " 24 "
5. työnjohtajat	8 " 54 "
6. paperisali ja -makasiini	9 " 12 "
7. maanviljelysosasto	9 " 12 "

Mieskohtaiset palkinnot.

Alle 35-vuotiaat.

Kolmiottelu.

E. Tirronen, korj.-paja	210,3	pist.
M. Holopainen, pap.-kon.	208,0	"
A. Leskinen, korj.-paja	201,3	"
A. Pakarinen, pap.-kon.	200,7	"
A. Nyberg, työnj.	198,6	"

Kuulantyöntö.

M. Holopainen	12,24	m.
A. Pakarinen	9,94	"

Pituushyppy.

E. Tirronen	6,19	m.
A. Leskinen	5,54	"

100 m.

E. Tirronen	12,8	sek.
O. Pakarinen	12,9	"

Yli 35-vuotiaat.

Kolmiottelu.

J. Leskinen, pap.-sali, 36 v.	192,5	pist.
A. Pitkänen, maanv.-os., 53 v.	186,1	"
J. Tanskanen, työnj., 56 v.	183,7	"
A. Bom, ulkot., 61 v.	182,5	"
P. Nissinen, ulkot., 64 v.	181,5	"

Kuulantyöntö.

J. Tanskanen	73,9	pist.
P. Nissinen	71,3	"

Pituushyppy.

A. Pitkänen	72,5	pist.
A. Piiparinen	71,3	"

100 m.

P. Kaskenperä	62,5	pist.
J. Leskinen	62,5	"

Kilpailut onnistuivat kaikin puolin mainiosti. Palkintotuomareilla oli kyllä paljon puuhaa lukuisain yliastumisien ja „varaslähtöjen” vuoksi, mutta kun ne tapahtuivat innostuksen puuskassa, ei niistä sen enempää välitetty. Komennettiin vain miehet takaisin ja yritettiin uudelleen. Pituushypyssä sattui monelle vähemmän treenatulle pahoja kummelluksia, sillä töppönen ei tahtonut millään sattua lankulle ja jos milloin sattui, niin ei tullut lentoa. —

Kun edelläselostetuista urheilukilpailuista oli selvitty ja hiukan levähdetty, ryhdyttiin järjestämään itse pääottelua, nim.

Oy. Läskelä Ab:n tehtaitten välisiä urheilukilpailuja.

Ne pidettiin elokuun 23 päivänä. Näissä kisoissa kilpailtiin aikaisemmin mainitusta insinööri Sourander'in lahjoittamasta kiertopalkinnosta kuudessa lajissa, jotka aina vuosittain vaihtuvat, sekä yhtiön lahjoittamasta

viestinjuoksupalkinnosta. Kutakin tehdasta edusti joka lajissa 5 miestä, joista 4 parhaan tulos otettiin huomioon. Kun kilpailuissa oli mukana yhtiön parhaat urheilijat, tuli ottelusta kuuma ja tiukka. Varsinkin 100 ja 1500 m. sekä viestinjuoksu ja korkeushyppy olivat lajeja, joissa käytiin kovaa ja tasaväkistä kamppailua.

Tulokset:

100 m. juoksu.

Läskelä.

1. E. Railas	12,0	I
2. A. Nyberg	12,1	II
3. E. Tirronen	12,1	
4. O. Pakarinen	12,5	

2.248 pist.

Saha.

1. T. Mustonen	12,1	III
2. P. Kiema	12,4	
3. E. Malinen	12,4	
4. A. Makkonen	13,1	

2.009 pist.

Leppäkoski.

1. R. Tuunainen	12,7	
2. T. Seppänen	12,8	
3. O. Hanikka	12,9	
4. E. Haavisto	13,3	

1.710 pist.

Kuulantyöntö.

Läskelä.

1. M. Holopainen	12,61	I
2. N. Sinda	10,78	II
3. A. Pakarinen	10,45	
4. V. Leskinen	10,28	

2.144 pist.

Saha.

1. P. Kiema	10,52	III
2. R. Kiema	10,18	
3. E. Malinen	10,18	
4. E. Eronen	10,14	

1.872 pist.

Leppäkoski.

1. O. Hanikka	10,09	
2. E. Makkonen	9,12	
3. Y. Pelttonen	9,11	
4. E. Makkonen	9,09	

1.579 pist.

Pituushyppy.

Läskelä.

1. E. Tirronen	6,21	I
2. A. Nyberg	5,38	II
3. E. Railas	5,29	III
4. V. Leskinen	5,28	

1.816 pist.

Saha.

1. K. Vainio	5,22	
2. P. Kiema	5,14	
3. T. Mustonen	5,05	
4. A. Makkonen	4,93	

1.440 pist.

Leppäkoski.

1. O. Hanikka	5,02	
---------------	------	--

2. E. Haavisto	4,60	
3. T. Seppänen	4,45	
4. E. Piitulainen	4,16	

1.038 pist.

Kiekonheitto.

Läskelä.

1. M. Holopainen	35,50	I
2. J. Leskinen	31,45	II
3. V. Rätty	31,03	III
4. A. Leskinen	29,13	

1.941 pist.

Saha.

1. E. Malinen	30,70	
2. P. Kiema	29,21	
3. E. Eronen	27,93	
4. R. Kiema	27,35	

1.657 pist.

Leppäkoski.

1. T. Seppänen	26,72	
2. E. Makkonen	25,65	
3. E. Makkonen	25,20	
4. L. Hämäläinen	23,78	

1.309 pist.

Korkeushyppy.

Läskelä.

1. E. Tirronen	165	I
2. V. Leskinen	165	II
3. M. Holopainen	155	
4. H. Nuorjoki	155	

2.266 pist.

Saha.

1. A. Makkonen	150	
2. V. Lihavainen	145	
3. E. Kiema	145	
4. P. Kiema	140	

1.658 pist.

Leppäkoski.

1. A. Heikel	160	III
2. K. Niiranen	155	
3. E. Haavisto	150	

1.537 pist.

1500 m. juoksu.

Läskelä.

1. E. Railas	4,38,4	I
2. O. Pakarinen	4,54	
3. T. Tuunainen	4,59	
4. H. Nuorjoki	5,02	

1.830 pist.

Saha.

1. A. Ryytänen	4,39	II
2. E. Lamberg	4,42	
3. P. Aalto	4,50	
4. A. Pennanen	4,58	

1.983 pist.

Leppäkoski.

1. T. Tolvanen	4,41	III
2. K. Niiranen	4,53	
3. T. Savolainen	5,06	
4. A. Malinen	5,07	

1.751 pist.

Leirikunta koolla.

Leiriläiset ruokailuhommissa.

KYMINTEHTAAN TYTTÖJEN KESÄLEIRIT.

Viime vuosina on kesäinen leiritoiminta yhä enemmän otettu käytäntöön nuorisotyössä, ja se on niitä ajanvieteitä, joille nuori väki ehkä kaikkein jakamattomimmin on antanut suosionsa. Ken on kerrankin saanut olla mukana leirillä, haluaa sinne uudelleen. Kesä, johon ei liity muistoja teltassa vietetyistä öistä, reippaasta ulkoilma-askartelusta metsän liepeellä, järven läheisyydessä, iltaisista nuotiotulista hiipuvien hiilloksien ja tummenevien öiden, tuntuu köyhältä sellaisesta, joka kerrankin on ollut mukana leirillä ja kokenut kaikkea tätä.

Kesäleiri tarvitsee onnistuakseen hyvän johdon ja edeltäpäin suunnitellut päiväohjelmat, jotka laaditaan mahdollisimman monipuolisiksi. Työ ja lepo, askartelu ja leikit vaihtelevat niissä yhtenä. Oppitunnit monilta käytännöllisiltä ja kasvatuksellisilta aloilta palvelevat opetuspuolta, leikit, retket ja uinti taas virkistyspuolta, johon on varattava runsaasti aikaa, jotta leiri

täyttäisi tehtävänsä myös voimien lisääjänä ja terveen elämän ilon ylläpitäjänä. Hiljaiset hetket aamuin ja illoin lippua salkoon vedettäessä ja sitä laskettaessa tahtovat kohottaa nuorten mieltä arkisen elon yläpuolelle ja suunnata heidän ajatuksensa näkymättömään maailmaan. Iltanuotiot ohjelmineen taas antavat leiriläisille tunnelmaa, joka sitä suuresti rikastuttaa.

Jo tulo leirille on jännittävää. Jos leiripaikaksi on valittu edellisen vuoden leiripaikka, on mielenkiintoista nähdä, onko siellä kaikki ennallaan, tai mikä ehkä on muuttunut. Jos taas paikka on uusi tytöille, on jännitys sitä suurempi. Onkohan siellä hyvä ranta, loiva ja sileä pohja? Onko siellä avointa paikkaa leikkejä varten? Onko venettä? Miten hauskaa jos on! Alkupuuhut ovat monesti hyvinkin raskaat, ennenkuin leirikoti on asuttavassa kunnossa, mutta mielelläänhan toki jokainen haluaa olla mukana sitä pystyttämässä. Kaikki tehdään omin voimin, alkaen alueen siistimisestä — joka usein merkitsee, että kuormallistain törkyä on kannettava sieltä pois, ennenkuin sinne voidaan asettua — ja päättyen keittiön moniin apuvälineisiin, joista ei esimerkiksi kellarin kaivaminen ole vähäisimpiä.

Leiri on oma pieni järjestynyt yhteiskuntansa tarkkoine työnjakoineen ja -vuorineen. Ellei ole aina niin hauskaa olla raskaan maitokannun tai alituisesti puutuvain keittiöpuiden kantajana, niin on varmasti sekä jännittävää että mieltänsä saada olla pienenä keittiömestarina ja vastata siitä, mitä hyvällä ruokahalulla varustettu leirijoukko pistelee poskeensa aterioilla. Se ei olekaan mikään pieni annos, sillä huonoinakin syöjä leirillä parantaa tapansa. Vaihtuvat työvuorot estävät kyllästymisen yhteen lajiin ja totuttavat samalla tyttäjä säännölliseen velvollisuuksien täyttämiseen ja havainnollistavat kaikkien yhteistyön -suurta merkitystä yhteiseksi parhaaksi.

Kulunut kesä oli oikea leirikesä numero 1. Mitkä ihanat leiri-illat! Miten aurinkoisia päiviä riittikään viikoittain! Mikä kuulakkuus metsien yllä, mikä sini järven aalloilla! Mitkä tyvenet lämpimät kesäyöt! Sen verran vain sateli, että maakin sai osansa. Lyhyesti, oikea „kaikkien aikojen” ulkoilukesä!

Kymintehtaan tytöillä on ollut onni jo useina vuosina

Yhteensä.

Läskelä	12.245	pist.
Saha	10.619	”
Leppäkoski	8.924	”

10 × 300 metrin viestinjuoksu.

1. Läskelä	7,21,6
2. Saha	7,39,1
3. Leppäkoski	7,42,5

N.s. Sortavalan puulaaki-vestinjuoksussa

Sortavalassa syyskuun 20 p:nä edusti Läskelän tehdasta kaksi 4-miehistä joukkuetta, joista I joukkue voitti teollisuuslaitosten sarjan saaden kiertopalkinnon vuodeksi haltuunsa. II joukkue tuli kolmanneksi samassa sarjassa. Tätä kilpailua varten valmennettiin miehiä ankarasti ja tulokset olivatkin huomattavasti paremmat kuin omilla kilpailuissa saavutetut. Kun urheiluinnostus osoittaa voimakasta kasvua, voidaan tulevana kesänä odottaa huomattavaa nousua niin henkilökohtaisissa tuloksissa kuin urheiluvien miesten lukumääräsäkin.

Toivotaan niin!

HYVÄÄ JA HERKULLISTA JOULUPÖYTÄÄN.

Kirjoittanut talousopettajatar Kirsti Halme.

Kaikille suurille juhlillehan on tunnusomaista tavalista huolellisemmin suunnitellut pöydän antimet. Niillä perheenemäntä koettaa kohottaa tuon kulloinkin kysymyksessä olevan juhlan kodikkuutta ja juhluutta. Eikä hän tavallisesti siinä yrityksessään harhaan osukaan. — Mikäs varsinkin talon nuoresta väestä ja lapsista on sen riemullisempaa kuin päästä nälkäisin vatsoin joulukerhuista notkuvan joulupöydän kimppuun tai pitkinä pyhinä napostella kotona valmistettuja verratomia makeisia, ehkäpä äidin opastuksella heidän itsensä valmistamiakin. Uskallanpa vielä väittää, että nolo olisi itsensä „perheen päänsikin” naama, jos esim. jouluna saisi istahtaa pelkän silakkalaatikon ja mustikka-keiton ääreen tai kahvipöydässä olisi vain arkipäiväisiä korppuja kahvin kyytimieheksi. — Ei, sellaista pettymystä ei avuttominkaan emäntä rakkaalleen soisi. Pienimmänkin töllin muori toki kuumat vehnäpullat edes kahvipöytään saattaa, pyöräyttääpä vielä kullan keller-tävän sokerikakunkin sen kerälle.

Mutta kaikki tämä ei ole niinkään helposti ja yksinkertaisesti ratkaistu kuin miltä se ehkä näitten aikaansaannosten nauttijoista tuntuu. Se vaatii paljon pohtimista ja miettimistä, suunnittelua ja päänsäiväystä varsinkin silloin, kun emännän on tarkoin muistettava samanaikaisesti mahdollisesti kukkarosta kurkisteleva „Matti”. Vaikkapa ei tuotakaan edellämäinittua haittaa olisi, on jokaisen kunnon emännän pidettävä huoli siitä, etteivät suurtenkaan juhlien uhraukset saa aiheuttaa tarpeettoman tuntuvia kulunkeja.

Seuraavassa tahtoisin hiukan helpottaa emäntien päänsäiväystä esittämällä muutamia hyviä ja halpoja joulupöydälle sopivia antimia.

päästä muutamiksi pian kiitaviksi kesäpäiviksi pois tehtaan välittömästä läheisyydestä omalle kesäleirille. Näitä tyttöleirejä on ollut vuodesta 1933 saakka joka kesä, aluksi vaatimattomin varustein, mutta vähitellen nämä ovat parantuneet. Tästä saa kiitoksen Kymiyhtiö, joka on auliisti myöntänyt varoja tyttökerhotoimintaan, jonka puitteissa leiritkin on pidetty. Osanottomaksu näihin leireihin on ollut niin vaatimaton, ettei sen ole kenellekään tarvinnut olla esteenä pääsemiselle.

Leiri on sijainnut toisinaan yhtiön omistamalla alueella, toisinaan jonkun leiritoimintaan myötämielisesti suhtautuvan yksityisen maanomistajan maalla. Aina se on saanut toimia häiriöttä ja toteuttaa rauhassa ohjelmaansa. Ilmat eivät ole aina olleet yhtä ihanteelliset, mutta tosi leiriläinen ei säily vähäisiä sateita, ja teltoissa on suojaisaa ja rattoisaa sateella, ja juuri silloin.

Leiritoiminnalla on suuri kasvatuksellinen arvonsa, jonka erilaiset nuorisjärjestötkin ovat havainneet, ja siksi voimme vain toivoa, että Kymintehtaan tyttökerhojen leiritoiminta edelleenkin saa jatkua samoissa suotuisissa olosuhteissa kuin tähänkin asti, sekä edelleen kehittyä.

Sylvia Sillanmaa.

Joulupeikko.

25 gr. hiivaa	2 dl. maitoa
2 dl. sokeria	150 gr. margariinia
1 muna	½ tl. kaardemummaa
(3 keltuaista)	(Hiukkasen saframia)
rusinoita	Jauhoja tarpeen mukaan

Valmistetaan hyvä vehnäleipätaikina. Kohonneesta taikinasta leivotaan tontun tai peikon muotoinen pulla pellille. Päähän laitetaan silmät, suu, nenä ja parta rusinoista, samoin koristellaan myöskin ruumis. Kohotetaan hyvin ja ennen uuniin panoa voidellaan munalla. Paistetaan kauniin ruskeaksi kuten tavallinen vehnäleipä. Jos halutaan halvempaa ja yksinkertaisempaa, jätetään sulkuihin merkityt aineet pois.

Halvat joulupiparit.

1 kkp. siirappia	1 tl. neilikkaa
1 „ margariinia	1 „ kaardemummaa
1 „ perunajauhoja	2 „ kanelia
3 „ vehnäjäuhoja	1 „ soodaa.

Margariini pestään ja vatkataan vaahdoksi, siihen lisätään samoin vaahdoksi vatkattu siirappi sekä hienonnetut mausteet ja jauhoihin sekoitettu sooda sekä loput jauhot. Taikina kaaviloidaan ja muoteilla otetaan pipareja, jotka paistetaan kauniin ruskeiksi.

Annoksesta tulee noin 45—50 kpl.

Isoäidin joulunötterit.

175 gr. sokeria	3 muna
150 „ voita tai margar.	3 dl. hyvää maitoa tai kermaa
3 dl. siirappia	½ rkl. soodaa
½ rkl. pomeranssia	2 tl. kaardemummaa

Vehnäjäuhoja tarpeen mukaan.

Munat ja puolet sokerista vatkataan, samoin pesty voi ja loppu sokeri. Siirappi vatkataan erikseen. Kun kaikki on hyvin vatkattu, yhdistetään ne ja samalla lisätään jauhoihin sekoitettu sooda sekä vuoroon maitoa ja jauhoja, samoin myös hienonnetut mausteet. Taikina saa seisoa muutaman tunnin, jonka jälkeen siitä leivotaan pieniä pullia, jotka paistetaan kauniin ruskeaksi. Jos tahdotaan, voidaan nötterit koristaa ennen paistamista kuorituilla manteleilla. Taikinaa voidaan seisoittaa myöskin yön yli, mutta tällöin on jauhoja pantava varovasti, ettei taikina turpoa liian kovaksi. Ennen leipomista on hyvä paistaa yksi nötteri kokeeksi, että voi tarkistaa, onko jouhomäärä sopiva.

Omenapiirakka.

300 gr. margariinia	400 gr. vehnäjäuhoja
100 „ sokeria	1 muna.

Täytteenä: omenasosetta.

Pesty margariini vatkataan sokerin kanssa vaahdoksi, muna lisätään ja vatkaamista jatketaan vielä hetkinen, sitten lisätään vehnäjäuhot. Taikina pannaan hyvin voidellulle pellille, jossa se painellaan noin 1 sm:n pak-

MANAN MAJOILLE SIIRTYNEITÄ.

Lokakuun 10 p:nä kuoli Kuusankoskella piirtäjä Birger Norrgård 49 vuoden ikäisenä. Hän oli tullut Kymin O:yn palvelukseen elokuussa v. 1918. Vainaja oli tunnettu innokkaana musiikkimiehenä ja aikoinaan hän toimi m.m. Kymintehtaitten sk:n torvisoittokunnan johtajana.

*

Viime syyskuun 23 p:nä kuoli kotonaan Läskelässä pitkän aikaa yhtiön palveluksessa ollut työmies Juho Lamberg. Hän oli syntynyt Sortavalan pitäjän Pellot-salon kylässä joulukuun 31 p:nä 1877 ja oli siis kuollessaan lähes kuudenkymmenen vuoden ikäinen. Yhtiön palvelukseen tuli hän v. 1903 ollen useissa eri tehtävissä, kuten pakkaajana, leikkurikoneenhoitajana y.m. Hän hoiti tehtäviään uskollisesti viimeiseen saakka. Lamberg oli luonteeltaan hilpeä ja vaatimaton. Hän jätti kauniin muiston jälkeensä.

Viime lokakuun 6 p:nä kuoli Sortavalan Yl. sairaalassa pitemmän aikaa sairastettuaan viilaaja Hannes Tarvainen. Hän oli kuollessaan 45 vuoden ikäinen. Läskelä-yhtiön palvelukseen tuli hän v. 1923 työskennellen korjauspajassa viilaajana sekä myöhemmin höyrykoneen hoitajana. Hannes Tarvainen oli hyvin ahkera ja huolellinen tehtävissään. Hänestä pitivät hänen työtoverinsa ja esimiehensä paljon.

Elokuun 2 päivänä muutti manan majoille Kissakosken puuhiomon etumies Edv. Hurmalainen. Hän oli syntynyt 24.8. 1882 ja tullut Kissakosken tehtaan palvelukseen 1.7. 1916.

suiseksi, nelikulmaiseksi levyksi, ja pelti pannaan hyvään uuninlämpöön. Kun levy on paistunut vaalean ruskeaksi, levitetään omenasoose päälle noin ½ sm:n paksuiseksi kerrokseksi ja pelti pannaan uudelleen uuniin ja paistetaan siksi, kunnes sose on tullut läpi-kuultavan näköiseksi. Jäähtyneenä leikataan levy vino-neliöiksi ja tarjotaan leivoksien asemesta kahvipöydässä.

Halpa voitaikina.

- ½ kg. keitettyjä perunoita
- ½ „ margariinia tai voita
- ½ „ hienoja vehnäjauhoja
- 1 tl. leivinjauhetta.

Perunat hienonnetaan huolellisesti, voi tai margariini ja jauhot, joihin leivinjauhe on sekoitettu, vaivataan joukkoon. Taikina saa kovettua kylmässä paikassa.

Tämä voitaikina soveltuu hyvin piirakoihin, joihin täytteeksi käytetään esim. ruskistettua kaalia, lanttua tai keitettyä riisiä ja ruskistettua, sipulilla, suolalla ja valkopippurilla maustettua jauhettua lihaa. Piirakat voi valmistaa jo ennen pyhiä valmiiksi ja sitten kuumennettuina tarjota tarvittaessa pyhäisillä aterioilla. Nopeatkoisia jälkiruokatorituja voidaan samasta taikinasta myöskin valmistaa, käyttämällä täytteeksi keitettyjä hedelmiä tai marjasäilykkeitä. Tortut ja piirakat paistetaan kohtalaisen kuumassa uunissa.

PITKÄAIKAISESTI PALVELLEITA.

KYMİNTEHTALLA:

Viivaaja Kalle Vilenius, synt. 2.5.1874 Iitissä, tuli työhön ensi kerran v. 1891 Kuusankosken paperitehtaalalle. V. 1923 siirtyi hän Kymin paperitehtaalalle, jolla osastolla edelleenkin työskentelee. Tulee tänä vuonna olleeksi yhtiön palveluksessa 45 v.

Ekspediööri Juho Kantola, synt. 26.10.1880 Soinissa, tulee tänä vuonna olleeksi yhtiömme palveluksessa 40 v. Hän tuli ensin v. 1896 Kymin paperitehtaalalle siirtyen v. 1921 Kymin varastolle, jossa työskentelee edelleenkin.

Leikkuukoneenkäyttäjä Antti Telkkinen, synt. 26.9.1879 Valkealassa, on ollut v:sta 1901 Kymin ulkotyö-osastolla siirtyen kuitenkin v. 1906 Kymin paperitehtaalalle, jolla osastolla hän on edelleenkin. Telkkinen tulee tänä vuonna työskennelleeksi yhtiön palveluksessa yhtämittaisesti 35 v.

Mokkamyllyläri Oskar Toivonen, synt. 6.3.1876 Eli-mäellä, työskentelee Kymin paperitehtaalalla, jonne tuli v. 1901. On ollut yhtiömme palveluksessa yhtämittaisesti 35 v.

Romuvaramon hoitaja Herman Kola, synt. 17.12.1881 Valkealassa. Tullut työhön ensin v. 1906 Kymin paperitehtaalalle, josta siirtyi myöhemmin rakennusosastolle. Kymin korjauspajalle tuli hän v. 1923 ollen edelleen samalla osastolla. Kola tulee tänä vuonna olleeksi yhtiön palveluksessa 30 v.

Lajittelija Hanna Löytty, synt. 11.5.1892 Orimattilassa, on tullut Kymin paperitehtaalalle v. 1911, työskennellen yhtämittaisesti samalla osastolla. Tänä vuonna on hän tullut olleeksi yhtiön palveluksessa 25 v.

Holanterin esimies Alfred I. Tikkala, synt. 28.7.1895 Lapträskissä, tuli v. 1911 Kuusankosken sahalle, josta siirtyi myöhemmin rakennusosastolle. Kymin paperitehtaalalle hän tuli v. 1917 työskennellen edelleenkin samalla osastolla. Tikkala tulee tänä vuonna olleeksi yhtiömme palveluksessa 25 v.

Kirjuri Aino Weckman, synt. 9.5.1895 Valkealassa, on tullut Kymin selluloosatehtaalalle v. 1911. Työskennellyään välillä v:sta 1918 Kymin työnhakutoimistossa siirtyi hän v. 1920 uudelleen selluloosatehtaalalle, jossa on edelleenkin. Tulee tänä vuonna olleeksi yhtiömme palveluksessa yhtämittaisesti 25 v.

VOIKAAN TEHTAALLA:

Rullapakkari Otto Sommarberg, synt. 25.5.1871 Iitissä, tuli yhtiön palvelukseen v. 1896. Oltuaan ensin Voikaan tehtaalalla usealla eri osastolla siirtyi hän v. 1907 paperitehtaalalle, jossa edelleenkin työskentelee. Sommarberg tulee tänä vuonna olleeksi yhtiössämme yhtämittaisesti 40 v.

Sekatyöläinen Taavi Högström, synt. 3.4.1873 Jaalassa, tuli v. 1901 Voikaan paperitehtaalalle työskennellen edelleenkin samalla osastolla. Tulee tänä vuonna olleeksi yhtiön palveluksessa 35 v.

Opettajatar Lilli Lönnberg, synt. 30.1.1879 Sippolassa, on ollut yhtiömme palveluksessa v:sta 1901 ensin

Yrjönojan kansakoululla, josta siirtyi myöhemmin Pien-Mattilan koululle. Opetustyönsä ohella on neiti Lönnberg ottanut osaa innokkaasti m.m. lottatyöhön toimien kymmenisen vuotta Lotta-Svärd yhdistyksen Voikaan paikallisosaston tarmokkaana puheenjohtajana. — Tänä vuonna tulee neiti Lönnberg olleeksi yhtiön palveluksessa yhtämittaisesti 35 v.

Lajittelija *Hulda Saarinen*, synt. 14. 10. 1885 Iitissä, tuli Kymin paperitehtaalte v. 1901 siirtyen kuitenkin v. 1911 Voikaan paperitehtaalte. Tulee tänä vuonna olleeksi yhtiössämme 35 v.

Mestari *Hugo Stenholm*, synt. 21. 12. 1875 Sääksmäellä, on tullut Voikaan rakennusosastolle v. 1901. Oltuaan jonkun aikaa Voikaan korjauspajalla hän siirtyi uudelleen rakennusosastolle, jossa on edelleenkin. Tulee tänä vuonna olleeksi yhtiön palveluksessa 35 v.

Kirjuri *Maria Hasu*, synt. 6. 5. 1888 Valkealassa, tuli Voikaan selluloosatehtaalte v. 1906 ja tulee tänä vuonna olleeksi yhtiön palveluksessa yhtämittaisesti 30 v.

Kassanhoitaja *Katri Savonius*, synt. 27. 6. 1891 Loimaalla, on tullut yhtiöme Voikaan konttoriin v. 1911. Tulee tänä vuonna olleeksi yhtiön palveluksessa yhtämittaisesti 25 v.

HALLAN TEHTAILLA:

40 vuotta yhtiön palveluksessa on ollut katontekijä *Anton Puhakka* Hallan lautatarhalla. Puhakka on syntynyt 3. 11. 1882.

HENKILÖTIETOJA.

KYMINTEHTAALTA:

70-VUOTIAITA:

Siivooja *Maria Nikkinen*, Kymin korjauspajalta, syyskuun 21 p:nä.

Voima-aseman hoitaja *Matti Siren*, Kymin sähköosastolta, syyskuun 26 p:nä.

Veden erottaja silinterillä *Taavetti Tapanila*, Kymin puuhiomolta, lokakuun 5 p:nä.

Porttivahti *Antti Pekkanen*, Kymin talousosastolta, lokakuun 5 p:nä.

Liimankeittäjä *Juho David Laine*, Kuusankosken paperitehtaalte, marraskuun 7 p:nä.

Muurari *Juho Grönroos*, Kymin rakennusosastolta, marraskuun 18 p:nä.

Sekatyöläinen *Ville Lindström*, Kymin selluloosatehtaalte, joulukuun 13 p:nä.

60-VUOTIAITA:

Lajittelija *Fredrika Oksanen*, Kymin paperitehtaalte, syyskuun 19 p:nä.

Siivooja *Leena-Stiina Musto*, Kymin höyryosastolta, lokakuun 3 p:nä.

Porttivahti *Juho Nestor Saarelainen*, Kymin talousosastolta, marraskuun 13 p:nä.

Hissimies *Antti Leino*, Kuusankosken paperitehtaalte marraskuun 21 p:nä.

Varaston esimies *Viktor Fabian Pulkka*, Kymin paperitehtaalte, joulukuun 1 p:nä.

50-VUOTIAITA:

Nuohooja *Josef Juonolainen*, Kymin talousosastolta, syyskuun 14 p:nä.

Sekatyöläinen *Emil Juhana Honkanen*, Kuusankosken selluloosatehtaalte, syyskuun 18 p:nä.

Konttoristi *Elma Elli Tavastila*, Kymin konttorista, lokakuun 3 p:nä.

Kollinmerkkäaja *Juho Hjalmar Lehto*, Kymin paperitehtaalte, marraskuun 1 p:nä.

Työnjohtaja *Oskar Joukanen*, Kymin ulkotyöosastolta, marraskuun 5 p:nä.

Veturinpuhdistaja *Otto Edward Sipilä*, Kymin raitiotieosastolta, marraskuun 28 p:nä.

VOIKAAN TEHTAALTA:

50-VUOTIAITA:

Siivooja *Hilda Hinkkanen*, Voikaan puuhiomolta, syyskuun 29 p:nä.

Betooniraudottaja *Antti Siltanen*, Voikaan rakennusosastolta, syyskuun 30 p:nä.

Sekatyömies *Paavo Pekki*, Voikaan rakennusosastolta, lokakuun 3 p:nä.

Kirvesmies *Anton Ahola*, Voikaan selluloosatehtaalte, lokakuun 9 p:nä.

Varastomies *Alku J. Vidgren*, Voikaan varastosta, lokakuun 19 p:nä.

Kuoriprässäjä *Konstantin Sarkanen*, Voikaan puuhiomolta, marraskuun 22 p:nä.

Hevosmies *Verner Turkki*, Voikaan ulkotyöosastolta, joulukuun 17 p:nä.

METSÄOSASTOLTA:

50-VUOTIAITA:

Työnjohtaja *A. Räsänen*, Juuka, 1. 7. 1936.

Piirityönjohtaja *Teodor Alfred Nikander*, Sonkajärvi, 13. 8. 1936.

Työnjohtaja *H. Hartikainen*, Säyneinen, 8. 12. 1936.

KISSAKOSKELTA:

50-VUOTIAITA:

Mestari *Kustaa Adolf Hurmalainen* täytti 50 vuotta lokakuun 10 p:nä. Hän on syntynyt Viipurin maa-seurakunnassa ja työskennellyt sen jälkeen Nurmin tehtailla vv. 1903—05, Kaukaan tehtaalla 1905—06, Hovinmaan Paperitehtaalte 1907—08 ja Ykspään puuhiomossa 1908—09. V. 1909 tuli hän Kissakosken paperitehtaan palvelukseen, jossa sillä kertaa toimi v:een 1915. Työskenneltään Varkauden tehtailla v. 1915—1918, siirtyi hän 27. 7. 1918 jälleen Kissakosken palvelukseen, jossa nykyisin toimii puuhiomon mestarina.

HALLAN TEHTAILTA:

60-VUOTIAITA:

Siivooja *Miina Leskinen* Selluloosatehtaalte 30 p:nä syyskuuta.

Soodanpolttaja *Elias Oksanen* Selluloosatehtaalte 16 p:nä lokakuuta.

50-VUOTIAITA,

Rakennustyöläinen *Emil Peltola* Rakennusosastolta 19 p:nä elokuuta.

Hiilenkärääjä *Vilho Ikonen* Selluloosatehtaalta 4 p:nä syyskuuta.

Sekatyömies *Aksel Lahti* Selluloosatehtaalta 19 p:nä syyskuuta.

Sahatyöläinen *Maria Loviisa Leppänen* Hallan Sahalta 9 p:nä marraskuuta.

Lajittelija *Hjalmar Raja* Hovinsaaren lautatarhalla 25 p:nä marraskuuta.

Työmies *Juho Oittinen* Selluloosatehtaalta 14 p:nä joulukuuta.

Päresahuri *Feliks Teikari* Hallan Sahalta 30 p:nä joulukuuta.

50 VUOTTA

täytti 18 p:nä marraskuuta Hallan Selluloosatehtaan sähköosaston työnjohtaja *Vilhelm Vihtonen*. Työnjohtaja Vihtonen syntyi Viipurissa. Siellä hän työskenteli sähköalalla 5 vuotta Wahl Oy:ssä ja Kaupungin Sähkölaitoksella. Siirtyi sitten v. 1905 Karhulaan Korkeakosken voimalaitostyömaalle ja sieltä Hallan Sahalle 1.7. 1906. Selluloosatehtaalle hän muutti

v. 1912, ja nimitettiin sähköosaston työnjohtajaksi 15.9.18. Vihtonen on siis ollut Hallan Tehtaiden palveluksessa yhtämittaisesti 30 vuotta.

Työnjohtaja Vihtonen on ollut Hallan urheilutoiminnan tukipylväitä. Kohta Hallaan tulonsa jälkeen hän toimi kymmenkunta vuotta Hallan Visan voimistelunjohtajana. Hän on ollut melkein vakituinen Hallan Visan johtokunnan jäsen ja useita kertoja seuran puheenjohtajana. Vuonna 1934 hänet kutsuttiin Hallan Visan kunniajäseneksi ja hän sai seuran kultaisen merkin. Lisäksi on työnjohtaja Vihtonen ollut Selluloosatehtaan Työläisen Sairaskassan johtokunnan jäsenenä 9 vuotta, josta 5 vuotta rahastonhoitajana.

ELÄKKEELLE.

Viime kesänä siirtyi eläkkeelle eräs Hallan Tehtaiden ansioituneimpia palvelijoita, konemestari *Axel Konstantin Roos*.

Konemestari Roos syntyi Haminaassa 12.8. 1868. Hallan Tehtaiden palvelukseen hän tuli v. 1882, työskennellen aluksi lautatarhalla ja sahassa. Oltuaan välillä vuosina 1887—90 Helsingin Kaasutehtaan palveluksessa, hän palasi v. 1890 takaisin Hal-

la-yhtiöön, jossa pysyi uskollisesti pitkän työpäivänsä loppuun asti. Vv. 1890—1893 hän oli viilarina sahan korjauspajassa ja vv. 1893—96 koneenkäyttäjänä Hallayhtiön Otavan sahalla. Roosin harvinainen käytännöllinen kyky tuli huomatuksi ja hänet nimitettiin v. 1896

Hallan sahan ylikonemestariksi ja korjauspajan työnjohtajaksi. Tällöin hänen suoranaiseen valvontaansa joutuivat Hallan sahan kaikki sähkölaitteet, hinaajalaivojen korjaukset, voimalaitoksen hoito ja sahan korjaukset. Sahan korjauspajassa tehtiin siihen aikaan myöskin kaikki selluloosatehtaan korjaukset, kun selluloosatehtaalla ei ollut omaa korjauspajaa.

Roos suoritti Helsingin Teollisuuskoulussa toisen luokan konemestariututukinnon matkustajahöyrylaivoja varten v. 1895. Vuonna 1914 hän teki kaksi opintomatkaa Ruotsiin tutustuen työmenetelmiin sikäläisillä sahoilla. Tuloksena näistä opintomatkista oli m.m., että Hallan sahalle ensimmäisenä Suomessa rakennettiin n.s. traverssi-lajittelupöytä. Roosin suuremmista töistä mainittakoon, että hän on piirtänyt Saksalan sahan Mikkelissä ja valvonut sen rakentamisen. Lisäksi mainittakoon hänen useista konekeksinnöistään, että hän keksi erittäin tehokkaan tukkikasojen purkamismenetelmän ja -koneiston; hän suunnitteli ja rakensi pelkkasahausta varten kaksoiskehäsahan, jossa tukki ja pelkka syötetään sahan läpi vastakkaisiin suuntiin. Yksi tällainen kehäsaha on vieläkin käytännössä Saksalan sahassa. Lainaamme tähän lopuksi otteen tekn. johtajan Sommerschild'in lausunnesta vuodelta 1918: „Axel Roos on käytännöllinen ja kekseliäs ja on monilla keksinnöillään aiheuttanut suuria säästöjä yhtiölleen.”

Mestari Roos oli Hallan Tehtaiden palveluksessa 51 vuotta, josta korjauspajan mestarina 40 vuotta. Sairauden heikentämänä täytyi hänen jättää työmaansa ja asettua hyvin ansaittuun vanhuuden lepoon 68-vuotiaana. Hänen pitkä ja ansiokas elämäntyönsä Hallayhtiön palveluksessa on kunnioituksen ja tunnustuksen arvoinen.

*

24 p:nä lokakuuta siirtyi eläkkeelle Hallan lautatarhan vanhin mies, kirvesmies *Juho Suortti* 72 vuoden ikäisenä. Suortti syntyi 11.11. 1864. Hän on ollut Hallan lautatarhan töissä vuodesta 1878 lähtien, siis 58 vuotta. Hän työskenteli ensin merkkien leimaajana, sitten leikkaajana ja lotjalastaajana ja viimeiset 15 vuotta kirvesmiehenä. Suortti on aina ollut hyvin säännöllinen elämäntavoiltaan, sekä rehti käytökseltään ja harvinaisen pirteä ja touhukas. — Toivotamme viihtyisää elämän ehtoota.

SÄHKÖALAN TUNTEMUSTA.

A a t u: „Elä helekutissa vaen koskes siihen, se ov vaehtovirtajohto.”

A a p e l i: „Mittees se tarkottaa?”

A a t u: „Ka, se on niij jotta jos männöö sitä kope-loimaan, nii se vaehtoo sev virran mieheen ja mies soap vaehtoo nimesä vaenooks.”

A a p e l i: „Minkääv verran siinä oes sitä virtoo?”

A a t u: Ka, se on siinä, millä mitataan, voltilla tahi ampperilla.”

A a p e l i: „No sanotaan nyt vaekka ampperilla, niij jotta oeskoon siinä ampperissa niin paljo sitä virtoo, jotta se kykenis mieheltä hengen korjoomaan?”

A a t u: „Ka ee nyt aevan mieheltä voan keskenkas-vuselta paremminnii.”

KOUVOLA 1936.
KOUVOLAN KIRJA-
JA KIVIPAINO OY

KYMIN OSAKEYHTIÖ

KUUSANKOSKI.

Kymiyhtymä valmisti vuonna 1935:

Puumassaa	162.508	tonnia
Sulfiittiselluloosaa .	107.649	„
Sulfaattiselluloosaa .	14.713	„
Paperia	152.875	„
Sivutuotteita	5.478	„
Rautatavaroita	6.924	„
Sahattua puutavaraa	40.926	stand.
491.073 tuotantoyksikköä		

Paperinvalmistukseen käytetty

puumassaa ja selluloosaa 128.673 tonnia

Myytyjä tuotantoyksikköjä . . . 362.400